

OD INSITY
K ART BRUT /
FROM NAIVE
TO ART BRUT

Pavel Konečný (CZ):
zo zbierky /
from the collection

OD INSITY
K ART BRUT /
FROM NAIVE
TO ART BRUT

Pavel Konečný (CZ):
zo zbierky /
from the collection

Lucia Benická
Galéria umelcov Spiša

O ZBIERKE

/ ABOUT COLLECTION

12

4

O VÝSTAVE

/ ABOUT EXHIBITION

[ō]

FOTO-
GALÉ-
RIA

224

/ PHOTOGALLERY

204

[F]

FAKTO-
GRAFIA

/ FACTUAL DATA

1
NAIVNÉ
A
L'UDOVÉ
UMENIE

/ NAIVE AND FOLK ART

50

2
ART
BRUT

110

⇒
SVET
TALIAN-
SKYCH
OUTSIDE-
ROV

/ THE WORLD OF ITALIAN OUTSIDERS

184

3
ART
BRUT
~NOVÁ
INVEN-
CIA

/ ART BRUT ~ NEW INVENTION

152

Alois BARCUCH (CZ, 1911 - 1975), Štefan BARČÁK (SK, 1913 - 2004), Václav BERÁNEK (CZ, 1915 - 1982), Charles BOUSSION (F, 1925), Domenico BRIZI (IT, 1925), Matej ČUPEC (SK, 1904 - 1978), Adam DEMBIŃSKI (PL, 1943 - 2014), Jaroslav DIVIŠ (CZ, 1981), Eva DROPOVÁ (SK, 1936), Rudolf DZURKO (SK, 1941 - 2013), Iva FOLAJTÁROVÁ (CZ, 1982), Ladislav FRÉLICH (CZ, 1932), Martha GRUNENWALDT (B, 1910 - 2008), Ján HADNAGY (SK, 1914 - 1998), Andrej HANKOVSKÝ (SK, 1904 - 1985), Josef HEJA (CZ, 1902 - 1985), Josef CHVALA (CZ, 1906 - 1985), Michal IMRICH (SK, 1919 - 1991), Władysława IWAŃSKA (PL, 1927 - 2005), Vincenc JAHN (CZ, 1917 - 2001), Jan KADUBEC (CZ, 1943), Jozef KŇAZKO (SK, 1924 - 2009), Rosemarie KÖCZY (D, 1939 - 2007), Marie KODOVSKÁ (CZ, 1912 - 1992), František KOŠÍK (CZ, 1913 - 1986), Františka KUDELOVÁ (CZ, 1912 - 1997), Václav KUDERA (CZ, 1895 - 1987), Radoslav KURFÜRST (CZ, 1980), Ján LABUDA (SK, 1929 - 2004), Ezechiele LEANDRO (IT, 1905 - 1981), Genowefa MAGIERA (PL, 1921), Bonaria MANCA (IT, 1925), Cecilie MARKOVÁ (CZ, 1911 - 1998), Bartolomeo MEREU (IT, 1935), Pietro MOSCHINI (IT, 1923 - 2011), Jiří MRÁČEK (CZ, 1952), Hans PLOOS VAN AMSTEL (NL, 1890 - 1950), Girolamo RICCI (IT, 1931), Oldrich RICHTER (SK, 1940), Antonín ŘEHÁK (CZ, 1902 - 1970), Zbyněk SEMERÁK (CZ, 1951 - 2003), Natálie SCHMIDTOVÁ (CZ, 1895 - 1981), Štefan SIVÁŇ (SK, 1906 - 1995), Helena SKALICKÁ (CZ, 1951), Ondrej ŠTEBERL (SK, 1897 - 1977), Orlando TOMBOLELLA (IT), Petr VÁLEK (CZ, 1976), Oldřich VRÁNA (CZ, 1948), Leoš WERTHEIMER (CZ, 1956 - 2018), Anna ZEMÁNKOVÁ (CZ, 1908 - 1986), Václav ŽÁK (CZ, 1906 - 1986)

O VÝSTAVE

/ ABOUT EXHIBITION

O výstave

„Insitné umenie (lat. *insitus* = vrodený, neškolený, pôvodný, úprimný) je bez intelektuálnych nárokov. Jeho tvorcovia nepoznajú normatívnu estetiku, nepociťujú potrebu analyticky sa zaoberať štýlom svojho umenia, nestarajú sa o obvyklé tradície a štýlové konvencie, ani o akademické predpisy.

V samej podstate osobnosti týchto ľudí je skrytá nezlovná sila uspokojiť nejakú neliečiteľnú nostalgiu krásna alebo pravdy, ktoré sú silnejšie, než oni.“

Štefan Tkáč

Premiérová výstava *Od Insity k art brut* je koncipovaná z unikátnej 45-ročnej zbierky českého zberateľa Pavla Konečného z Olomouca. Mapuje prejavy a interpretácie naivného umenia, folk art a art brut v dielach 51 marginálnych autorov z 8 krajín: Českej republiky, Slovenska a krajín strednej Európy (Francúzsko, Taliansko, Poľsko, Belgicko, Nemecko, Holandsko). Uvádza celkom 115 diel v rôznych výtvarných žánroch (maľba, plastika, kresba) a v troch nosných okruhoch, korešpondujúcich s prioritami zberateľa: Naive Art a Folk Art, Art Brut a Art Brut - Nová invencia. Podobne je zostavený tento katalóg: rešpektuje tematické členenie zbierky a spracováva Konečného materiál do unikátnej skladby – popisu tvorby a medailónov autorov s doplňujúcimi esejami a textami prizvaných osobností. Doplním, že publikácia má aj dvojjazyčný charakter: česko-slovenskú zbierku sprevádzajú texty v oboch jazykoch.

Súčasťou projektu je fotografická výstava Pavla Konečného *Svet outsiderov*, mapujúca tvorivé prostredie talianskych autorov z periférie výtvarného umenia. Obrazová správa z návštev originálnych obydlí marginálnych tvorcov dopĺňa kolorit katalógu o autentické záznamy. Zbierka Pavla Konečného (od roku 1972) je zameraná na neprofesionálne umenie a má charakter celoživotného hľadania tvorivých osobností – „umelcov čistého srdca“, ktorých fantázia, citová hĺbka a originálny životný postoj sa odráža aj v ich dielach.

Výstava v termíne 5. apríla – 30. júla 2017 bola uvedená v Galérii umelcov Spiša v rámci dramaturgického cyklu *Téma*, podporeného z verejných zdrojov Fondom na podporu umenia. Projekt nepriamo nadvázuje na cyklus výstav o naivnom umení, ktorý galéria sporadicky uvádzala od roku 1990.

"The naive art (in lat. *insitus* = innate, untrained, authentic, sincere) is free of intellectual claims. Its creators do not know normative aesthetics, do not feel the need to deal with the style of their art in any analytical way, do not worry about the usual traditions and conventions of style, as well as about the academic regulations. In the very essence of the personalities of these people there is hidden an infrangible power to meet some incurable nostalgia of beauty or truth that are stronger than they are." Štefan Tkáč

The first-run exhibition *From Naive Art to Art Brut* is conceived from a unique 45-year-old collection of Czech art-collector Pavel Konečný of Moravian city of Olomouc. The exhibition maps out the performances and interpretations of naive art, folk art and art brut in the art-works of 51 marginal authors from 8 countries: Czech Republic, Slovakia and the countries of Central Europe (France, Italy, Poland, Belgium, Germany, Netherlands). It introduces totally 115 works of various genres in fine-art (painting, sculpture, drawing) and in 3 major circuits corresponding with the priorities of the collector: Naive Art and Folk Art, Art Brut and Art Brut – New Invention. This catalogue is similarly compiled: it respects the thematic segmentation of the collection and processes the Konečný's material into a unique formation – the description of the creation and medallions of authors with additional essays and texts of the invited personalities. I would add that the publication has a bilingual character: Czech and Slovak collection is accompanied with the texts in both languages. A part of this project is Pavel Konečný's photographic exhibition *The World of Outsiders* that is mapping a creative environment of Italian authors from the periphery of fine art. A picture report from the visits of the original dwellings of the marginal artists' complements the color of the catalog with authentic entries. The collection of Pavel Konečný (since 1972) is aimed at non-professional art and has the character of a lifelong search for creative personalities - the "artists of pure heart" whose imagination, emotional depth and original lifestyle is reflected also in their art-works.

Exhibition running in the period April 5th - July 30th, 2017 was introduced in the Gallery of Spiš Artists in the framework of dramaturgic cycle *Theme* thanks to the support of the public resources of the Slovak Arts Council and, indirectly, follows the cycle of exhibitions of naive art that the Gallery sporadically presented since 1990.

Naivné umenie v galérii

Naivné umenie v Galérii umelcov Spiša nie je dramaturgickou novinkou: nepriamo nadvázuje na cyklus výstav pod názvom *Insitné umenie*, ktorý bol uvedený v roku 1990 unikátnou výstavou – výberom zo zbierky naivného umenia Severočeskej galérie umenia v Litoměřiciach a to vo výbere kurátora PhDr. Jiřího Dolejša. Výstava *Naivné umenie* (v termíne 13. júna – 27. augusta 1990)¹ uviedla vybraných autorov „čistého srdca“ vo viacerých tematických celkoch: vtedy známeho ako „primitívneho“ a „fantaskného“ umenia. Prvá verzia (kde „primitívne“ nie je v žiadnom prípade pejoratívne podfarbené) sa niesla v znamení absolútnej pravdivej výpovede bez jediného falosného ľahu a sprostredkovaných poučiek – žiarivým príkladom bola už vtedy „svetová“ autorka Natalie Schmidtová, ktorej schematické postavičky pripomínajú detskú kresbu. Motívmi autorov v tejto terminologickej kategórii bolo poľnohospodárstvo, konkrétnie práce na poli, chov dobytka, rybolovy, tradičné dedinské zvyky, veduty menších miest, radosti i scény bežného života i rozprávkové vízie (Václav Beránek, Věra Hendrychová, Ludmila Pokorná, Ludmila Procházková, manželia Šmídoví). Plastika poväčšine inklinovala k ľudovému rezbárstvu (Jozef Heja, Václav Krystýnek, Michal Žitník), či k originálному zobrazeniu postáv (Anton Pařík). Ďalšou skupinou bolo „fantaskné“ umenie, plné vízí a spodobení (Petr Halák, Antonín Vojtek, Bohumír Komínek), vnútorných obrazov (Cecilia Marková), metamorfóz kvetov, či vidiacich stromov a listov (Anna Zemánková, Marie Janků).

Svojský a nefalšovaný svet v prezentácii dôslednej, koncepčne spracovanej galérijnej zbierky naštartoval sériu projektov, ktoré si kládli za cieľ zmapovať aj marginálne oblasti Spiša i východného Slovenska: výsledkom bola séria terénnych výskumov, výstavy, filmy,² popularizačné články a spolupráca s Katarínou Čiernou zo Slovenskej národnej galérie, ktorá v tom čase uvádzala *Trienále insitného umenia* v Bratislave.

1 BENICKÁ, L. 1990. Dva rovnako čisté svety (k výstave detskej kresby a naivného umenia). In Spišské hlasy. 27. 6. 1990, roč. XXXI, č. 26, s. 4.

2 ÁNO UMENIE: 4 epizody o naivnom umení (OLŠAVSKÝ, Jozef; MERTUŠ, Juraj; PODOLINSKÝ, Milan; HADNAGY, Ján). [Archív STV]. 1994. Námet, scenár: BENICKÁ, Lucia. Kamera, režia: STRAČINA, Ján. Dokumentárny film, 40 min. Produkcia: Monarch, STV.

Naive art in the Gallery of Spiš Artists is not any dramaturgic novelty: it indirectly follows-up with the cycle of exhibitions entitled *Naive Art*, which was introduced in the year 1990 with a unique exhibition - a selection from the collection of naive art in The North Bohemian Gallery of Fine Arts in Litoměřice namely in the assortment by the curator of PhDr. Jiří Dolejš. The exhibition *Naive Art* (in the period June 13th - August 27th, 1990)¹ presented the authors of the "pure heart" in several thematic unites, at that time known as "primitive" and "phantasy" art. The first version (where the "primitive" is not in any way pejoratively accentuated) continued under the sign of an absolute truth statement without a single false move and mediated precepts - a shining example was already at that time "the world" author Natalie Schmidt, whose schematic little figures were recalling a child's drawing. The motives of the authors in this terminology "category" were agriculture, in particular the work in the field, livestock raising, fisheries, traditional village customs, smaller town vistas, joys and scenes of everyday life and fairy visions (Václav Beránek, Věra Hendrychová, Ludmila Pokorná, Ludmila Procházková, Šmíd spouses). Sculpture mostly gravitated to the popular carving (Josef Heja, Václav Krystýnek, Michal Žitník), or to depicting of original characters (Anton Pařík). Another group was the "fantasy" art, full of visions and effigies (Petr Halák, Antonín Vojtek, Bohumír Komínek), internal images (Cecilie Marková), flowers metamorphoses, or seeing trees and leaves (Anna Zemánková, Marie Janků).

Peculiar and authentic world in presenting of a consistent, conceptually processed gallery collection has kicked off a series of projects, that aimed to map out also marginally areas of the Spiš County and of Eastern Slovakia: their result was a series of field research, exhibitions, movies, dissemination articles and cooperation with Katarína Čierna from the Slovak National Gallery², who at that time introduced *Triennial of Naive Art* in Bratislava.

Cyklus výstav *Insitné umenie* som kurátorsky pripravovala a odborne garantovala počas pôsobenia v Galérii umelcov Spiša (1987 – 1993). V roku 1991 (27. jún – 15. október) to bol premiérový „dialóg“ dvoch naivných maliarov: Jozefa Olšavského zo Sobraniec a Milana Podolinského zo spišského Hnilca.³ V roku 1992 (25. jún – 27. september) dominovala drobná plastika rezbára Juraja Mertuša pod názvom *Ej, mal Gemer zbojníka...*, legenda v dreve a slove o zbojníkovi Vдовčíkovi a nielen o ňom. Následne bol uvedený profil miestneho baníka, výtvarníka Tibora Gurina (18. marec – 26. apríl 1993): „akademický mazal“, ako sa uvádza sám autor, zobrazuje štôlne i prírodu a je neopakovateľným insitným rozprávačom vlastných príbehov.⁴ Od roku 1995 galéria nadviazala spoluprácu s Múzeom insitného umenia v Jagodine s cieľom priblížiť výtvarnému kultúru zahraničných Slovákov – insitných maliarov zo srbskej dediny Kovačica. Postupne bola predstavená tvorba Alžbety Čížikovej (20. január – 31. marec 1995), *Insitné umenie* z Kovačice autorov Pavla Hajku, Martina Markova a Pavla Cicka (10. február – 10. marec 2005) a *Maliari z Kovačice* – Alžbeta Čížiková, Eva Husáriková, Ján Glózik, Pavel Hajko, Martin Markov, Pavel Cicka (15. apríl – 20. máj 2008).

Pochopiteľne, že v súčasnosti nemôže ostať insitná tvorba na úrovni primitivizujúcich pohľadov a pravoplánových interpretácií: ovplyvnená mas-médiami, či iným druhom poznávacej absorbcie sa prekvalifikovala na „art brut“, či „novú invenciu“. A tento dynamický vývoj spontánneho prejavu dokonale mapuje aj zbierka Pavla Konečného, ktorá obsahuje diela od 55 autorov z 10 krajín (Česká republika, Slovensko, Poľsko, Taliansko, Nemecko, Belgicko, Francúzsko, Kuba, Švajčiarsko a USA). Po takmer 30-tich rokoch sa marginalizovaný výtvarný prejav dostáva opäť do priestorov Galérie umelcov Spiša a to s cieľom nanovo otvoriť dialóg s umením, kde „... tvorivý proces plynie celkom spontánne, v úplne pôvodnom neporušenom stave. Prebieha akoby v jedinom okamžiku – bez minulosti a budúcnosti. Sú to len kaleidoskopické premeny nevyčerpateľnej variačnej šírky, klzanie bez začiatku a konca. Každý sníva, žije a tvorí vo svojom svete, zloženom z toľkých krehkých snov, želaní, predsavzatí a fantázií, že ho málokto z nás môže navštíviť...“⁵

3 BENICKÁ, L. 1992. Medzi dvoma realitami alebo Náhodné stretnutie dvoch vysnívaných svetov. In *Kultúrny život*. 23. 1. 1992, roč. XXVI, č. 4, s. 6 – 7

4 BENICKÁ, L. 1993. Tibor Gurin: O fáraní a o inom... Spišská Nová Ves : Galéria umelcov Spiša, 1993. Skladačka k výstave.

5 TKÁČ, Štefan. Teoretik insitného umenia, ktorý inicioval vznik kolekcie naivného umenia v zbierke Slovenskej národnej galérie (od roku 1965).

The cycle of exhibitions *Naive Art I* was curating and expertly guaranteed during my curatorial work at the Gallery of Spiš Artists (1987 –1993). In the year 1991 (June 27th – October 15th) I presented the first-run "dialogue" of two naive painters: Jozef Olšavský of Sobrance and Milan Podolinský from Spiš Hnilec.³ In the year 1992 (June 25th – October 27th) there dominated the tiny sculptures of carver Juraj Mertuš with the name *Oops! There was a robber in Gemer County...*, a legend in the wood and word about a robber Vdovčík and not only about him. Later, there was introduced a profile of a local miner and artist Tibor Gurin (March 18th – April 26th, 1993): an "academic scribbler", as stated by the author himself, depicts the mine-galleys as well as nature; he is a unique naive own story teller.⁴ Since 1995 the Gallery established a cooperation with the Museum of Naive Art in Jagodina in order to bring closer a fine-art culture of foreign Slovaks – the naive painters from the Serbian village of Kovačica. Gradually there was introduced the creation of Alžbeta Čížiková (January 20th – March 31st, 1995), *Naive Art of Kovačica* of the authors Pavel Hajko, Martin Markov and Pavel Cicka (February 10th – March 10th, 2005) and *Painters of Kovačica* – Alžbeta Čížiková, Eva Husáriková, Ján Glózik, Pavel Hajko, Martin Markov, Pavel Cicka (April 15th – May 20th, 2008).

Certainly, the current naive art-making cannot be left at the level of primitivizing views and first-line interpretations: being influenced with the mass media, or other forms of cognitive absorption it has been re-qualified to the "art brut", or "new invention". And this dynamic development of spontaneous manifestation is perfectly mapped with a collection of Pavel Konečný that contains the art-works by 55 authors from 10 countries (Czech Republic, Slovakia, Poland, Italy, Germany, Belgium, France, Cuba, Switzerland and USA). After nearly 30 years, the marginalized fine-art manifestation gets back to the premises of the Gallery of Spiš Artists and with the aim of newly opened dialogue with the art, where "... the creative process flows quite spontaneously, in a completely original intact status. It takes its course as if in an instant moment – without the past and the future. They are just some kaleidoscopic conversions of inexhaustible variation width, a gliding without the beginning and end. Everyone dreams of, lives and works in his own world, made up of so many fragile dreams, wishes, resolutions and fantasies that hardly anybody can visit him..."⁵

O ZBÍRKA

Ondřej Šeberl: Pohraničník s dalekohľadom, detail; 1965; olej na lepenke; 33 x 45 cm /
Frontiersman with binoculars, detail; 1965; oil on cardboard; 33 x 45 cm

/ ABOUT COLLECTION

Na okraj zbierky spontánneho umenia Pavla Konečného

Kdyby mi někdo položil otázku co mne přitahuje ke spontánnímu umění (kam ovšem zahrnuji tvorbu neškolených autorů v celé šíři, bohatosti a proměnlivosti způsobů a forem vyjádření) asi bych mu odpověděl, že vrozená dovednost tvůrce kreativně a s neobvyklou fantazií rozmlouvat s okolním světem, ale rovněž také s vlastním nitrem. A to v soustředěném, pokorném zaujetí a úžasu, bez toho, že by tušil něco o umění a jeho funkcích jak jsou běžně a většinově chápány dnešní vyspělou technokratickou společností. Důležitá je pro mne objevná a očistná schopnost narušovat zavedené kulturní vzorce umění.

Nezbytnost, vnitřní potřebnost silného tvůrčího zaujetí, ne nepodobná odvěkým základním přirodním živlům, ulpívavý útok na vlastní lidskou imaginaci. Touha dobrat se krásy (a ovšem nejen pouze krásy) bez jakékoliv další odměny, kromě silného i zájtku touhy samé. Tvary, barvy, linie, čáry, hmota, jejich všemožné kombinace, variace a schopnost zasadit je do nečekaných souvislostí, neobvyklého prostředí. Podněty neokopírované z knížek, nevyčtené z katalogů, ale nasbírané i s bolestivými šrámy na duši během života, třeba i náhodou a mimoděk jsou stavebními materiály utopického snu, podivuhodně se rodícího s posedlostí, někdy úspěšně skrývanou před druhými a o to přesvědčivější než na odiv vystavované snahy druhých po uznání. Čistota úmyslů v době přetváry je však pravdivá jen do té doby, než se stane artiklem nabízeným pod pultem jako nedostatkové zboží. Bojím se právě toho, že voda ze skrytých studánek art brut začne být brzy nabízena v atraktivním balení a s dokonalým „chemickým rozborem“ svého složení. Okolo nezkalené hladiny vyvěrajícího pramene čisté vody začíná být poněkud těsnou. Zájem o výtvarné projevy marginálních umělců, outsiderů stoupá každým rokem v mnoha směrech a stává se bezpochyby módou. Ve světě vznikají nové galerie, specializující se výhradně na art brut či outsider art a soustřeďují kolem sebe rozsáhlou síť sběratelů.

Roste počet publikací, katalogů i filmů věnovaných spontánním umělcům. Časopis *Raw Vision* už dávno není jediným odborným tiskem mapujícím tuto svébytnou oblast výtvarné tvorby. Prodejní výstavy outsider art, doprovázené specializovanými aukčními akcemi, se ve značné míře přesunuly po obchodním úspěchu v zámoří i do západní Evropy. Přelom ve vnímání původní spontánní tvorby pozorují již několik let a to zejména od doby jakési rozrůstající se krize zavedeného galerijního a aukčního systému nebo

On the margin of the Pavel Konečný's collection of spontaneous art

17

If someone asked me what attracts me to the spontaneous art (where, of course, I include the creation of untrained artists in the whole range, richness and variability of ways and forms of expression) I probably would have replied that this is an innate skill of the art maker to talk creatively and with unusual imagination with the outside world, but also with his/her own inward mind. Namely in such concentration, meek passion and amazement, without knowing something about art and its functions, as they are commonly and in majority understood by today's advanced technocratic society. For me, there is very important a heuristic and cleansing ability to disrupt the established cultural patterns of art.

The necessity and internal need for strong creative captivation, not unlike the eternal basic natural elements, a fixed attack on our own human imagination. The desire to fathom the beauty (and, of course, not only the beauty) without any additional compensation, except for the strong experience and the very desire. Shapes, colours, lines, marks, mass, all kinds of their combinations, variations and the ability to put them into unexpected connections, into an unusual contexts. The stimuli non-copied from books, non-read of catalogues, but collected even with painful scars on the soul during the life, perhaps even accidentally and instinctively, are the building materials of the utopian dream, wonderfully emerging with an obsession, sometime successfully shielded from the others, and so much more convincing than the for show exhibited efforts of the others to eager for acknowledgement. The purity of intentions at the time of hypocrisy, however, is true only in the meantime, before it becomes a commodity offered under-the-counter as a scarce commodity. I'm just afraid that the water from hidden art brut springs will be soon available in an attractive packaging and with a perfect "chemical analysis" of its composition. It gets rather cramped around an unstained level of salient pure water. An interest in fine-art manifestations of marginal artists, of outsiders, is rising each year in many ways, and it is becoming without a doubt a fashion. In the world there emerge new galleries, specializing exclusively in the art brut or the outsider art and they concentrate around them an extensive network of collectors.

The number of publications, catalogues and films devoted to the spontaneous artists is growing. The magazine *Raw Vision* is no longer the only specialised printed matter that maps the area of this distinctive fine-arts

lépe řečeno trhu s uměním. Krize projevující se ani ne tak ve finančním vyjádření zisku těchto institucí, ale spíše ve zplanění, odtažitosti převážné většiny současné umělecké tvorby pro návštěvníky výstavních síní. Jakoby se vývoj umění dostal do slepé uličky sterilnosti, nesrozumitelnosti a snad i cynické grimasy pouhého rozmělňování již jednou vyjádřeného a osvědčeného principu a obsahu tvorby. Hodnotová vyprázdněnost, tak vzdálená vnitřní pravdivosti a vitální svěžestí, s níž jsme konfrontováni v kontaktu s nedefinovatelnou magií spontánní tvorby je tak nyní zřetelnější, čitelnější. Jakoby injekce původnosti, originality a svěžestí art brut měla za úkol resuscitovat umalený umělecký provoz. Nebezpečí pozvolného a nenápadného přerodu ryzí spontánní tvorby v pouhou bezduchou produkci se tím však začíná povážlivě zvětšovat.

Jako dlouholetého sběratele mne vždy zajímal názor umělců, spisovatelů a výtvarníků, kteří jsou mi blízcí na tvorbu outsiderů, marginálních autorů, ve své bezelstnosti a otevřenosti tolik podobných dětským výtvarným projevům plným autentické radosti, živosti, bezprostřednosti a spontánnosti. Hledal jsem kdysi vhodný inspirativní text pro drobnou publikaci s názvem *Deset naivních kreseb*, kterou jsem redakčně připravoval k vydání. Oslivil jsem s malou nadějí na úspěch i ve světě známého českého spisovatele Bohumila Hrabala, zda by něco k tomuto tématu ze svého úhlu pohledu něco nenapsal. Jaké bylo mé překvapení, když skutečně v říjnu 1977 přišel dopis z Kerska, kde tenkrát žil, s typicky hrabalovský výstižným básnívým textem, z něhož tu připomenu několik myšlenek: „Naivní malíř je odsouzen k modelu své vnitřní touhy, naivní malíř je ponorná říčka Punkva, která dlouho tekla v hlubinách skal, až najednou se objevila na sluneční louce. Lhostejno, cím se malíř vyučil, kolik je mu let, jakou úlohu zastává ve společenském životě. /... / Nejdůležitější je ta zázračná proměna člověka v malíře, to neočekávané štěstí, kdy nebesa se roztrhnou a ruka sama od sebe zaznamenává poryvy, které přicházejí z duše.“¹ (Hrabal 1978) Také vynikající současný sochař a kreslíř František Skála mne neodmítl, když jsem jej požádal o doprovodný text k výstavě mé sbírky a katalogu prací outsiderů v pražském Muzeu Montanelli v roce 2012. Rovněž on mne utvrdil

1 HRABAL, Bohumil. „Naivní malíři.“ Album deseti naivních kreseb (Divadlo hudby OKS, Olomouc), 1978: 2 - 3.

creation. Sales exhibitions of outsider art, accompanied by a specialised form of the auction actions, to a large extent have shifted after their commercial success overseas also to Western Europe. I notice a turning point in the perception of the original spontaneous creation already for several years, and especially since some growing crisis of the established gallery and auction system or rather an art market. This crisis is manifested not so much in financial terms of the profit of these institutions, but rather in the riot-running and isolating effects of the vast majority of the current art creation for visitors of the exhibition halls. It is as if the development of the art got into a blind alley of sterility, obscurity, and perhaps even cynical grimace of just crushing of the once expressed and proven principle and content of the creation. Value emptiness, so far from the inner truthfulness and vital freshness, with which we are confronted in the contact with indefinable magic of spontaneous creation, is thus clearer, more readable now. As if the injection of originality and freshness of the art brut was to resuscitate the faint artistic operation. The danger of the gradual and imperceptible transition of pure spontaneous creation towards a mere soulless production, however, begins to grow alarmingly in this way.

As a long-time collector I was always interested in the opinion of the artists, writers, and fine-artists, who are close to me, on the creation of outsiders, marginal authors, with their guilelessness and openness so much similar to children's artistic expressions full of authentic joy, liveliness, immediacy and spontaneity. Once I was looking for a suitable inspiring text for a tiny publication named *Ten naive drawings* that I was editorially preparing for issuing. I addressed with little chance of success also the world-wide famous Czech writer Bohumil Hrabal, if he would be willing to write something to this topic from his point of view. What was my surprise when actually in October 1977 a letter came from Kersko, where he lived at that very time, with a typically Hrabal-like concise poetic text, from which I shall remind here several ideas: "Naive painter is sentenced to model his inner desires, naive painter is a little sinking stream Punkva that flowed in the depths of the rocks for a long time, until suddenly appears on the sunny meadow. No matter what the painter is apprenticed, how old he is, which role he takes in the social life. /... / The most important is the miraculous transformation of a man in a painter, this unexpected good fortune, when heaven rips up and the hand

ve své empatické citlivosti k projevům spontánních autorů, když mi do katalogu ochotně a s bytostným zaujetím napsal: „Je mi úplně jedno, jestli umělec je amatér nebo profesionál. Projít školením není na škodu, ale daleko důležitější je neztratit onu přirozenou potřebu sebevyjádření pomocí prostředků, které máme k dispozici, jakou mají všechny děti, a která vychází ze srdce a způsobuje radost. /... / Zajímá mě pouze stopa, kterou ve mně setkání s dílem zanechává. V současném světě plném strategií jak někoho oklamat, zůstává největší hodnotou čistota neposkvrněného projevu.“² (Skála 2012)

Benátské Bienále v roce 2011 zaměřilo nebývalou pozornost na spontánní práce vybraných outsiderů z celého světa, které neváhalo vystavit a prezentovat hned vedle předních současných umělců a již zavedených, obecně uznávaných autorit moderního umění. Rozporuplnost tohoto faktu je zřejmá a teprve budoucnost nám odpoví na otázku, zda-li tento výrazný a jistě i odvážný kurátorský počin, poskytující pro spontánní tvorbu neškolených tvůrců jiná měřítka a nové perspektivy byl vskutku krokem tím správným směrem. Věřme však, že právě takový dynamický dialog, přímá konfrontace profesionálního a marginálního je potřebná a nutná. Předpověďeli ji ostatně i český esejista a spisovatel Josef Jedlička, když před několika roky napsal: „Kultura, která nebude mít svůj korektiv v outsiderech, stagnuje, neboť její míra životnosti je mírou odvahy těchto outsiderů.“³ (Jedlička 2000)

Zahrada po dešti, obrazová metafora, která se mi neodbytně vynořuje v mysli, když začínám přemýšlet o svém sběratelství, o obrazech, kresbách, sochách, které dotvářejí 45 roků prostředí mého domova. Nenapadají mě estetické či filozofické souvislosti, ale „zahrada po dešti“. Plná rozkvetlých stromů, vůně dřeva a rozpraskané kůry, prosluněných trávníků, ale také tajemných zákoutí s houštinami křovin a starými pařezy. Snad také tajemná noční zahrada, utopená v mihotavém světle hvězd a měsíce, očištěná ranním lijákem, s jablky v trávě, s větrem ve větvích, s vyšlapanými blátilivými cestičkami v hlíně kolem mokrého rybízu a hnijícího ovoce. Něco obyčej-

2 SKÁLA, František. „Bohyně v bramborách.“ Outsider art, sbírka Pavla Konečného (Muzeum Montanelli), 2012: 6.

3 JEDLIČKA, Josef. Rozptýleno v prostoru a čase. Arkýř. Brno, Česká republika: Petrov, 2000.

itself records the blasts that come from the soul.”¹ (Hrabal 1978) Also an excellent contemporary sculptor and drawer František Skála didn’t dismissed me when I asked him for a text that will accompany the exhibition of my collection and catalogue of the works of outsiders in the Prague Museum Montanelli in the year 2012. He also reassured me in his empathic sensitivity to the manifestations of spontaneous authors when he willingly and with the intrinsically enthusiasm wrote in the catalogue: “I absolutely don’t care if the artist is an amateur or a professional. Receiving training does not hurt, but far more important is not to lose that natural need to express ourselves by using the resources that are available, that have all the children, and that come from the heart and cause joy. /.../ I’m only interested in a trace of the encounter with the art-work leaves in me. In today’s world full of strategies how to deceive someone, the purity of the immaculate expression remains the largest value.”² (Skála 2012)

The Venice Biennale in 2011 focused an unprecedented attention to the spontaneous works of selected outsiders from around the world that did not hesitate to expose and present right next to the leading contemporary artists and already established, generally recognized authorities of modern art. Inconsistency of this fact is obvious, and only the future will answer the question, whether this distinctive and surely even a brave curatorial achievement, providing for the spontaneous creation of untrained creators some different benchmarks and new perspectives, was indeed a step in the right direction. Let us also believe, however, that just such a dynamic dialogue, direct confrontation of the marginal and the professional, is needed and required. It was also predicted by a Czech essayist and writer Josef Jedlička, when he, a few years ago, wrote: “Culture that does not have a corrective effect in outsiders, is stagnating, since its level of vitality is the measure of these outsiders courage.”³ (Jedlička 2000)

A garden after rain, a picture metaphor that pursuantly emerges in my mind when I’m starting to think about my collecting, paintings, drawings, sculptures, that mould the 45 years of my home environs. There don’t catch me any aesthetic or philosophical connections, but “the garden after rain”. Full of blooming trees, of the smell of wood and chapped bark, of sunny lawns, but also of mysterious nooks and crannies with thickets of bushes and old stump-woods. Perhaps also a mysterious night garden, drowned

něho a zázračného zároveň. Tak jako obyčejná a zároveň zázračná jsou díla tvůrců, „umělců čistého srdce“, o nichž tu bude řeč. Fenomén sběratelství má přirozeně ve výtvarném umění své neprehlédnutelné místo a setkáváme se s ním v různých dobách. Rovněž tak jistě můžeme klasifikovat sbírky podle sledovaného druhu uměleckého projevu.

Svou vlastní sbírku bych nejspíše charakterizoval jako soubor, který vznikl přirozeným citovým tíhnutím k neokázelé autentické tvorbě lidí, žijících obyčejným životem, často však na okraji společnosti. Rozhodně jsem od počátku své aktivity, zaměřené na specifický okruh umění naivního, lidového či mediumního, marginálního a outsiderského, neviděl před sebou nějaký konečný cíl, nestanovil si předem přísná kritéria výběru a nevolil postupy a metody dokumentace a evidence, což bývá obvyklé u nejrůznějších zanícených a horlivých sběratelů všeho možného. To ovšem také znamená, že jsem postupoval často chaoticky pod vlivem nepravidelného přílivu a odlivu svého obdivu k neprofesionální tvorbě, jež mě niterně přitahovala, což má přirozeně z pohledu „skutečného“ sběratele své zápory. Mezi významné momenty, ovlivňující rozsah a svým způsobem i kvalitu mé sbírky, počítám fakt, že jsem dlouho nevlastnil automobil a cesty za svými často složitě vyhledávanými tvůrci jsem s manželkou absolvoval většinou vlakem a pěšky. Teprve po manželčině náhlém a nečekaném odchodu ze světa

/ Pavel Konečný, sběratel'

Pavel Konečný, Olomouc, 1975

© Bohdan Holomíček

in the flickering light of stars and the moon, cleansed with the morning rainfall, with apples in the grass, with the wind in the branches, with treading muddy paths in the dirt around the wet currant and rotting fruit. Something ordinary and miraculous at the same time. So as ordinary, and at the same time miraculous the art-works of the creators are, of the "artists of pure heart", on which there will be a speech. The phenomenon of collecting has naturally its non-overlooked place in the fine art, and we meet with it at different times. Likewise we also surely can classify collections by reference to the kind of artistic expression in view.

I would probably characterize my own collection as a file that arose by natural emotional drawing to non-ostentatious authentic creation of people, living their ordinary life, however, often on the margins of society. I definitely, from the beginning of my activity, focused on a specific sphere of naive, folk art or medium, marginal and outsiders' art, had not seen in front of me any ultimate goal, had not set a stringent selection criteria in advance, and had not chosen any procedures and methods for the documentation and the evidence, which used to be normal at various of inflamed, and eager collectors of everything possible. This, however, also means that I often proceeded chaotically under the influence of irregular tides of my admiration for the non-professional creation, which intrinsically attracted me, that naturally has its cons from the perspective of a "real" collector. Among the most significant moments, affecting the scope of and in its own way also the quality of my collection, I'm counting on the fact that I did not own the car for a long time, and me and my wife made our journeys to often intricately sought creators mostly by train or on foot. It was only after my wife's sudden and unexpected passing away from this world, when I began to travel with my girlfriend to spontaneous art makers also by car and thus I could extend my action radius to the neighbouring Poland and particularly to so much beloved Italy.

I can backward see the roots of my lifelong interest in a live and open cultural atmosphere of 60s of the 20th century, encroaching, of course, also Moravian Olomouc, which brought serious artistic impetus and really valuable exhibition experience. One of them, of December 6th, 1968, reckons to me especially faithfully. That is when I accidentally attended the first opening of the exhibition at the Olomouc Music Theatre. It was

jsem začal cestovat s přítelkyní po spontánních tvůrcích také autem a mohl tak rozšířit svůj akční rádius na sousední Polsko a především na tolik milovanou Itálii.

Kořeny svého celoživotního zájmu vidím zpětně v živé a otevřené kulturní atmosféře 60. let 20. století, zasahující samozřejmě i moravskou Olomouc, která přinášela závažné umělecké podněty a opravdu hodnotné výstavní zážitky. Jeden z nich, z 6. prosince roku 1968, se mi vybavuje obzvláště věrně. Tehdy jsem se víceméně náhodou zúčastnil první vernisáže výstavy v olomouckém Divadle hudby. Byla to samostatná komorní výstava malíře reality **Antonína Řeháka** ze Svatého Kopečka u Olomouce. Vzpomínám si, že jsem tím nevelkým prostorem vedle hlavního sálu procházel okouzlen a přitahován dosud neznámým magnetismem. Dodnes se mi vybavují podivuhodné detailní kresby, ale také rozměrná olejová plátna citlivého strážce květinových záhonů a ochotného rozvážeče pitné vody sousedům, v té době už u nás i ve světě dobře známého naivního umělce, kterého zařadil do encyklopedie naivního umění teoretik Oto Bihalji Merin.⁴ (Bihalji 1989) Vůbec mě však tenkrát bohužel nenapadlo, že bych se mohl zajímat též o zakoupení či získání některého z vystavených děl, ale jeden z počátečních skrytých impulsů to dozajista byl.

Moje první cesta za sběratelskou událostí vedla až do východočeského města Nového Bydžova, kde jsem na základě četby dvojísla mé oblíbené Světové literatury č. 5 - 6 / 1969⁵ (Ravik, Nejtek 1969) objevil „patafyzické sídliště“ krejčího v důchodu, pana **Václava Kudery**, který obratem odpověděl dokonale vykrouženým písmem na dopis a pozval mě na prohlídku své (Ravik, Nejtek 1969) podivuhodné soukromé kamenné galerie. V létě roku 1971 jsem si tak domů odvážel první sošku. Nezapomenu na setkání s kouzelným muzickým člověkem, který svážel z dalekého okolí na vozíku pískovcové patníky z krajnic cest, aby z nich tesal podoby známých kulturních osobností i rázovitých sousedů. Podařilo se nám tenkrát se ženou získat kamennou hlavu Karla Hynka Máchy. Pro studenty se slevou! Imaginární

4 BIHALJI, Merin Oto. Weltenzyklopädie Naive Kunst. Stuttgart: Parkland Verlag, 1989: 502 - 503.

5 RAVIK, Slavomír; NEJTEK, Vilém. „Zpráva o průzkumu patafyzických sídlišť.“ Světová literatura, listopad 1969: 377 - 383.

a separate chamber exhibition of a painter **Antonín Řehák** from Svatý Kopeček near Olomouc. I remember that I was walking through this small area next to the main hall enchanted and drawn by yet unknown magnetism. To this day I remember the wonderful detailed drawings but also large oil canvases of a sensitive watchman of flowerbeds and a willing carrier of drinking water to his neighbours, at that time in our country and in the world the well-known naive artist, whom a theorist Oto Bihalji Merin ranked to the encyclopaedia of naive art.⁴ (Bihalji 1989) However, unfortunately at the time, I had not thought that I might be interested also in purchasing or to acquire some of the exhibited works, but it certainly was one of the initial hidden impulses.

My first trip for the collector's event led up to the East-Bohemian town Nový Bydžov, where I, based on reading double issue of my favourite magazine *Světová literatura* (World Literature) No. 5 - 6 / 1969, 5 (Ravik, Nejtek 1969) discovered a "pataphysical residential area" of a retired tailor, **Václav Kudera**, who in turn responded with perfectly framed script to my letter, and invited me to view his marvellous private stone gallery (Ravik, Nejtek 1969). In the summer of 1971, I so carried home the first little statue. I'll never forget meeting with a charming man of muse who was gathering from far around on the hand-cart some sandstone guard-stones from the road sides for to chisel of them the shapes of known cultural personalities and also of his odd neighbours. Together with my wife I managed to get a stone head of Karel Hynek Mácha. For students with discounts! Imaginary stone portrait of the romantic Czech poet so became the "cornerstone" of our future collection. A bitter experience. Another expeditions for exploring myriad forms of the so-called original art then could not wait each other.

A yellow little bungalow at 189 Palackého Street in South Moravian Kyjov concealed the secret wealth of concentrated creation of **Cecilie Marková**, an apprenticed millinery and hats saleswoman. In 1972, I saw for the first time on my own amazed eyes the breath-taking glowing landscape, unreal astral inflorescence, perfect medium pencil drawings and glowing pastels, from which there emerged some dreamy human faces reflected the sadness of the soul. Original and impressive art-works, extending their roots into the depths of spiritualism, slit up place next to place on the walls of the room and carefully piled up in large folders, hidden behind a sofa and wardrobes, hit me with an extraordinary force. I made friends with Marková and then

Pavel Konečný & Dana Konečná,
La Maison Picassiette, Chartres, 2002
© Jozef Dorica

kamenný portrét romantického českého básníka se tak stal „základním kamenem“ naší budoucí sbírky. Třesutý zážitek. Další výpravy za objevováním nesčetných podob tzv. původního umění na sebe potom nedaly čekat.

Žlutý přízemní domek v Palackého ulici č. 189 v jihomoravském Kyjově skrýval utajené bohatství soustředěné tvorby paní **Cecilie Markové**, vyučené modistky a prodavačky klobouků. V roce 1972 jsem poprvé na vlastní udivené oči spatřil úchvatné žhnoucí krajiny, neskutečná astrální květenství, dokonalé mediumní tužkové kresby a zářící pastely, z nichž se vynořovaly zasněné lidské tváře, zrcadlící smutek duše. Originální a impozantní díla, sahající svými kořeny do hlubin spiritismu, rozvěšena místo vedle místa po stěnách pokoje a pečlivě naskládána ve velkých složkách, uschovaných za pohovkou a skřínemi, mě zasáhla neobyčejnou silou. S paní Markovou jsem se spřátelil a její svébytnou tvorbu potom další dlouhé roky podrobně sledoval. Při svých pravidelných návštěvách, provázených vždy důkladnou prohlídkou nových přírušek na kuchyňském stole (kde svá díla ostatně tvořila) jsem zároveň naslouchal ztišeným a zaujatým komentářům autorky, podkreslovaným hlasitým tikotem nástěnných hodin a zakončovaným často jakoby nesmělým dotazem: „... tož co tomu, Pavle, říkáte?“ Prý měla kdysi v moravském Kyjově, právě v souvislosti se spiritistickými seancemi, pověst tajemné, nepřístupné a komplikované osobnosti. Já ji však poznal jen jako skromnou, činorodou, laskavou ženu s opravdovým a věkem neutuchajícím zájmem o svět kolem sebe, nacházející ve výtvarné tvorbě, který nabýval u ní charakteru očišťujícího terapeutického rituálu, podněty pro svůj bohatý a vyrovnaný vnitřní život. Udivovala kontrasty: pod obyčejnou stahovací lampou vytvářela proměnlivý svět prehistorických krajin, fantastické labyrinty téměř automatických mediumních kreseb a zároveň stačila kontrolovat stav pečení koláčů v troubě.

Podobně blízký mi byl slovenský pekař, včelař a sochař **Matej Čupec**, jehož pozdní tvorbu jsem sledoval od července 1972 až do jeho smrti. Upozornili mě na něj kamarádi. Bydlel v nevelkém domě se zahradou na severním konci dědinky Horná Štubňa nedaleko lázní Turčianské Teplice.

I monitored in detail her unique creation for more long years. During my regular visits, followed by the always thorough viewing of the new additions on the kitchen table (where her art-works were indeed created) I also listened to the hushed and biased comments by the author, under-laid by loud ticking of wall clock and terminated with often as if sheepish inquiry: "... well, Pavel, what do you say to this?" It is said that she had once in the Moravian Kyjov, just in connection with the mysterious spiritualistic séances, a reputation of an inaccessible and complicated personality. But I knew her only as a modest, creative, gentle woman with a real and through the age continuing interest in the world around her, located in the fine-artistic creation that gained at her a character of a purifying therapeutic ritual, some suggestions for her rich and balanced inner life. She astonished with the contrasts: under an adjustable ceiling lamp she created mutable world of prehistoric landscapes, fantastic labyrinths of almost automatic medium drawings and at the same time she managed to check the status of baking of some cakes in the oven.

Similarly, there was close to me a Slovakian baker, beekeeper and sculptor **Matej Čupec**, whose late creation I monitored since July 1972 until his death. Some friends directed my attention to him. He lived in a small house with a garden at the northern end of a little village Horná Štubňa not far from the spa of Turčianske Teplice. When you have passed along a narrow footbridge with railing over a little creek and then the footpath to a red little metal gate, you had to miss a few stone heads, propped against the wall under the windows of the house, looking up over a bed of flowers somewhere in the clouds. You feel to be almost like on Easter Island. Then you were from the sculptor's nice lady known that ever since the early morning he was working at his bee-house in the woods a few kilometres away. However, it was worth to wait and after his return to look in the room or in his workshop at some new art-works, which always astounded with peculiarity of the author's concept. In particular, the very special stone heads, created from material obtained in the nearby andesite quarry, always fascinated me with their fresh, raw, meant to say an archetypal expression; they had something of the impression of menhirs. Sometimes I recall a living memory: Once in the summer I bought from Čupec a great and especially heavy stone Head of a Gypsy. We were delayed with the story telling and reviewing the "shtatuettes" (how he used to say tenderly to his art-works) a little longer and it missed only to take a while to my train departure. After a short appointment I went quickly on foot through the apple alley along the road down to the station. On the way I was overtaken by Čupec on

Když jste prošli po úzké lávce se zábradlím nad malým potůčkem a potom chodníkem až k červené kovové brance, museli jste minout jeho několik kamenných hlav, opřených pod okny o zed' domu, s pohledy upřenými přes záhon květin někam do oblak. Cítili jste se skoro jako na Velikonočním ostrově. Potom jste se od sochařovy milé paní dověděli, že už od časného rána pracuje ve svém včelíně u lesa, vzdáleném několik kilometrů. Vyplatilo se však počkat a podívat se po jeho návratu v pokoji nebo v dílně na nové práce, které vždy udivovaly svérázností autorského pojetí. Zejména naprosto zvláštní kamenné hlavy, vytvářené z materiálu, získaného v nedalekém andezitovém lomu, mě vždy uchvacovaly svým neotřelým, syrovým, možno říci archetypálním výrazem, měly v sobě něco z působivosti menhirů. Někdy si vybavují živou vzpomínku: Koupil jsem od pana Čupce jednou v létě dosti velikou a především těžkou kamennou Hlavu cikána. Zdrželi jsme se tenkrát vyprávěním a prohlížením „šošek“ (jak něžně říkával svým dílům) trochu déle a do odjezdu vlaku už chyběla jen chvilička. Po krátké domluvě jsem vyrazil rychle pěšky jabloňovou alejí lemující silnici dolů k nádraží. Cestou mě předjel pan Čupec na malém rozhrkaném motocyklu s velkým batohem na zádech, z něhož vykukovala kamenná tvář. Vlak právě přijízděl, když ji vytahoval a opatrně pokládal na lavičku (vedle ní pak ještě navíc postavil sklenici s medem). Získal jsem později ještě několik kamenných „šošek“ pana Matěje Čupce, ale hlavu, o níž právě byla řeč, mám ze všech nejraději.

První kontakty s tvůrci jsem navazoval nejčastěji písemně. Začátkem října roku 1972 tak na tehdejší adresu paní **Anny Zemánkové** - Buzulucká 2, Praha 6 - došel můj dopis s prosbou o možnost zakoupení některé její práce. Koncem měsíce přišla očekávaná odpověď: „Byla jsem potěšena vaším dopisem, přijedte se k nám podívat na velmi zajímavé kresby. Já neprodávám své kresby. Vždy říkám, že jsou příliš velké, aby se s nimi kševovalo. Ale když přijedete, dovolím vám vybrat si kresbu, která se vám bude líbit. Má-li zájem o moje umění vaše maminka, i ji srdečně zvu. Přespat můžete u nás, máme dosti místa. Nashledanou se těší Zemánková.“ Přijetí bylo opravdu vlídné a bezprostřední, což příčítám i skutečnosti, že jsme přijeli z místa jejího rodiště - Olomouce. Ve dveřích nás přivítala koruplentní usměvavá dáma s bystrýma očima, která nám ochotně svým hlubokým, vemlouvavým, dramaticky zabarveným hlasem později pod

a rattling small motorcycle with a big hamper on his back, from which the stone face peeked out. The train just came when he pulled it gently on the bench (he then put a glass with honey beside it). I later gained several stone "shtatuettes" of Matej Čupec, but the head which has just been mentioned, I prefer most.

I used to gain the first contacts with the artists most often in writing. At the beginning of October 1972 so my letter arrived at the address of **Anna Zemáneková** - 2 Buzulucká Str., Prague 6 - asking about the possibility of buying some of her art-works. At the end of the month the expected answer came: "I was pleased with your letter, come to visit us and look at some very interesting drawings. I do not sell my drawings. I always say that they are too big to racketeer with them. But when you arrive, I will allow you to choose the drawing that you will like. If your mom is interested in my art, I invite her too. You can spend the night with us, we have enough space. Looking for you, Zemáneková." The welcome was really warm and close, what I attributed to the fact that we came from her birthplace – Olomouc. At the doorway we were welcomed by smiling corpulent lady with clever eyes, who later under a lamp, she decorated that lamp shade in artistically unique way, willingly with her deep, eloquent and dramatically coloured voice engagingly told about the beginnings and the development of her creative work, about the complexity of the artistic inspiration, about her own in a compulsive way discovered original fine-art techniques, as well as about the outcomes and dimensions of her spontaneous creativity. In doing so, we were in awe sifting throughout the innumerable remarkable drawings, pastels and paintings, which as if were coming from another, not yet presentiment world, filled with unknown species of flowers, birds and butterflies of captivating beauty. We took home one gifted pastel, created with an extruded technique, and combining the yellow-orange and tender green colours with a drawing of a ball-point pen. We have it still in our eyes. Flowers on it look like taut painted sails of the ship heading for the horizon. Somewhere else. I met Zemáneková already several more times. In the spring of 1980 we recorded on tape-recorder an interview in which she concisely and vividly remembers her formidable life, thick with a desire for self-realization, her life filled with real creativity and love. It was later reprinted in the catalogue

lampou, jejíž stínidlo sama výtvarně ojedinělým způsobem pojednala, poutavě vyprávěla o počátcích a vývoji své tvorby, o složitostech umělecké inspirace, vlastních, nutkavou cestou objevených originálních výtvarných technikách, východiscích i dimenzích své spontánní tvořivosti. Přitom jsme se s úžasem probírali nespočetnými podivuhodnými kresbami, pastely a obrazy, které jakoby přicházely z jiného, dosud netušeného světa, zaplněného neznámými druhy květin, ptáků a motýlů podmanivé krásy. Odvezli jsme si domů tenkrát jeden darovaný pastel, vytvořený svéráznou prolačovanou technikou a kombinující žlutooranžové a jemně zelené barvy s drobnou kresbou propisovací tužkou. Máme jej stále na očích. Květy na něm vypadají jako napnuté pomalované plachty lodi mířící za obzor. Jinam. S paní Zemánkovou jsem se setkal ještě několikrát. Na jaře roku 1980 jsme spolu natočili na magnetofonový pásek rozhovor, v němž výstižně a barvitě vzpomíná na svůj nelehký život, prosycený touhou po vyjádření, na život naplněný skutečnou kreativitou a láskou. Později byl otiskněn v katalogu její dosud v roce největší výstavní retrospektivy, kterou připravil Arsén Pohribný pro Muzeum umění Olomouc v roce 1998.⁶ (Konečný, Rozhovor s Annou Zemánkovou, 1998)

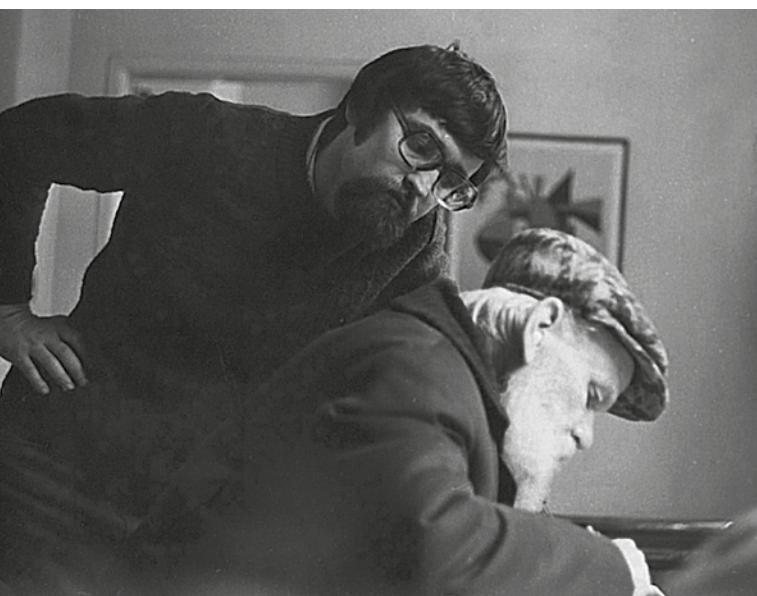
Podobný rozhovor jsem chtěl kdysi natočit s naivním malířem, dlouholetým slavným modelem sochařského ateliéru na Akademii výtvarných umění v Praze, **Jožou Mrázkem Hořickým**. Počátkem 80. let 20. st. žil v Černosících u Prahy, kde obýval jeden pokoj bývalého, nyní zpustlého prvorepublikového hotelu. Potvroutil mi dokonce telegramem schůzku, takže jsem neočekával žádné větší komplikace. Prokřehlý dlouhou cestou vlakem a chladným zimním ráнем jsem však procházel s magnetofonem SONET DUO B4 chodbami ztichlého hotelu bezradně, žádné dveře nebyly kupodivu označeny vizitkou. Trvalo hodně dlouho, než se mi podařilo narušit tuto kafkovskou atmosféru a objevit ve druhém patře vstup, za nímž měl čekat malíř Joža. Po zaklepání se nikdo neozýval, takže jsem pomalu a ostražitě vešel. Naskytl se mi tenkrát výjimečný pohled na nábytkem zcela zaplněný nevytopený pokoj. V jeho koutě pod namrzlým oknem, v posteli, zachumlán do peřin, pravidelně odfukoval spící umělec. Po probuzení nastal obvyklý obřad očisty těla, česání hustého vousu a bílých bohémských vlasů. Nejdříve

6 KONEČNÝ, Pavel. „Rozhovor s Annou Zemánkovou.“ Editor: Arsén Pohribný. Oinirické vize Anny Zemánkové (Muzeum umění Olomouc), 1998: 39 - 42.

of her so far the largest retrospective exhibition, prepared by Arsén Pohribný for the Olomouc Museum of Art in 1998.⁶ (Konečný, An interview with Anna Zemáneková, 1998)

I once wanted to record similar interview with a naive painter, a long-time famous model of a sculpture studio at the Academy of Fine Arts in Prague, **Jožo Mrázek Hořický**. In the early 1980s he lived at Černošice near Prague, where he occupied one room of a former, now derelict first republic hotel. He even confirmed my appointment with telegram, so I did not expect any major complications. Chilled-through with a long road by train and a cold winter morning, I walked with my tape recorder SONNET DUO B4 along the hotel deadened corridors helplessly, no door was strangely marked with any address card. It took a long time before I was able to disrupt this kafkaesque atmosphere and discover the entrance on the second floor, behind there had to wait me the painter Jožo. After a knock with none response, so I slowly and warily walked in. There appeared an exceptional view of the furniture which completely cluttered the unheated room. In its corner under the frostbitten window, in bed, up-bundled in duvet, there was regularly breathing the sleeping artist. When he woke up, there occurred a typical rite of cleansing the body, combing the thick beard and white arty hair. First of all, however, it was necessary to break the layer of ice in the wash-basin! So far, I was looking round to find out a socket and tried to prepare a tape recorder to record. However, it had to come to nothing, because, as it turned, the electrical current was not brought into the room. Jožo, dressed in his festive dark suit, led me to a noisy pub on the ground floor, where we had breakfast and I learned many of his troubled life, which began in the town of sculptures Hořice at Podkrkonoší. Finally, he showed me some of his older images that he kept under the bed and allowed me to photograph his current landscape creation. The main value for Jožo in assessing the work of fine-art, and in fact of any artefact, there was whether "there nature is in it"; in his paintings certainly was. An interview was then unable to record, but I did not go away empty-handed, I acquired to my collection one picture from the series peculiarly recording the shapes of our castles and romantic ruins, that was originated at the author's travels. Jožo had the innate acting and declamatory talent that he widely applied at every more or less suitable opportunities. He is manifested himself also literary,

však bylo nutné rozbít vrstvu ledu v umyvadle! Zatím jsem se rozhlížel po zásuvce a snažil se připravit magnetofon k natáčení. Z toho však muselo sejít, protože, jak se nakonec ukázalo, do pokoje nebyl přiveden elektrický proud. Joža, oblečen už do svého svátečního tmavého obleku, mě odvedl do hlučné hospody v přízemí, kde jsme posnídali a já se dozvěděl mnohé z jeho pohnutého života, který začal ve městě soch, v Hořicích v Podkrkonoší. Nakonec mi ukázal část svých starších obrazů, které přechovával pod postelí a dovolil mi nafotografovat i svou současnou krajinářskou tvorbu. Hlavní hodnotou pro Jožu při posuzování výtvarného díla a vlastně jakéhokoliv artefaktu bylo, zda-li „je v něm příroda“, v jeho obrazech dozajista byla. Rozhovor se tehdy nepodařilo natočit, ale neodjížděl jsem s prázdnou, do své sbírky jsem získal jeden obrázek z cyklu osobitě zachycujícího podoby našich hradů a romantických zřícenin, který vznikl na autorových cestách. Joža měl vrozený herecký a deklamační talent, který hojně uplatňoval při každé vhodné i méně vhodné příležitosti. Projevoval se též literárně, což dosvědčují extatické verše, které mi věnoval: „Vážený Příteli Konečný Pavle! Verše pro Tebe jsou ostré jak Šavle! Dokud v Nás Hoří jen Jiskra! Dobra Víry a Krásy. Dočkáme se každého Zítra, Štěstí - Míru a Spásy! Upravil jsem tyto verše s kterými nejsem Spokojen. Neboť ty by se mohly nést prázdným Pokojem! Stvrzuji to ProVždycky! Joža Mrázek Hořický.“ Pod svrchní slupkou exhibicionisty a suveréna se uvnitř nacházela upřímná,

Pavel Konečný a / and Joža Mrázek,
Olomouc, okolo / around 1980
© Pavel Herynek

what witness some ecstatic verses that he dedicated to me: "My Worthy Friend Konečný Pavel! Verses for You are as Sharp as Saber! Until just the Spark! Burns in Us of the Good, Faith and of Beauty. We will see every Tomorrow, Happiness – Peace and Salvation! I modified these verses with that I am not Satisfied. Since they could be soaring through a blank Room! I confirm it ForEver! Jožo Mrázek Hořický." Under the outer peel of an exhibitionist and a sovereign man there was inside honest, pure and vulnerable soul of an eternal child. He lived among the people, but ones really close to him were scantly. It took therefore long time before he was found in the winter of 1984 frozen in an unheated room of the old hotel that was his home for some time.

One fine summer Sunday morning, I went together with my friends by train on a trip from Olomouc to the nearby Hlubočeky. Almost near the end of the village we passed the low little house with lemon yellow façade, in front of which a beautifully shaped high green juniper grew in the garden. The house made for the artist, I thought, and continued walking, when I glimpsed a wooden shed in the back yard, decorated with one large colour head and several smaller ones. This of course increased my attention and lead our steps quickly back to the ring bell at the gate. After ringing, a small older man dressed in the work-wear, a pensioner, came to open. It was **Vincenc Jahn**, who willingly let us further and showed us his works with a brief explanation of them: a few lively, lightly painted oil paintings, depicting natural themes from the surrounding forests, and later some wooden heads persuasive with their expressive countenance and astonishing imagination, which he moulded when necessary, and according his own concept with cement or plaster. "Well, there is also a piece of beautiful life in the wood," he said thoughtfully, and I already had the headline for my article in the newspaper about the discovery of this authentic, yet unknown painter and sculptor.⁷ (Konečný, Ve dřevě je také kus nádherného života 1995). It was sometime in mid-1992. Untrained, completely original, just out of the interior excess pressure based creation of Vincent Jahn unfortunately drew to its close. He soon fell seriously ill and the creative powers were leaving him, even though I tried to encourage him at work and support him in every possible way. So a splendid set of heads that were given to my collection reminds me of more or less random encounter, without which, however,

čistá a zranitelná duše věčného dítěte. Žil mezi lidmi, ale opravdu blízkých bylo poskrovnu. Trvalo proto dlouho, než ho v zimě roku 1984 objevili zmrzlého v nevytopeném pokoji starého hotelu, který byl delší čas jeho domovem.

Jednoho krásného letního nedělního dopoledne jsme spolu s přáteli vyjeli z Olomouce vlakem na výlet do nedalekých Hluboček. Téměř na konci vesnice jsme míjeli nízký domek s citronově žlutou fasádou, před nímž rostl v zahradě krásně tvarovaný vysoký zelený jalovec. Dům jako stvořený pro umělce, pomyslel jsem si a pokračoval dál v chůzi, když jsem zahlédl vzadu na dvoře dřevěnou kůlku ozdobenou jednou velkou barevnou hlavou a několika menšími. To samozřejmě zvýšilo mou pozornost a vedlo naše kroky rychle zpět ke zvonku u branky. Po zazvonění nám přišel otevřít nevelký starší muž, oblečený do pracovního, důchodce. Byl to pan **Vincenc Jahn**, který nás ochotně vpustil dál a předvedl nám se stručným výkladem svá díla: několik svěžích, lehce namalovaných olejových obrazů, zachycujících přírodní motivy z okolních lesů a dále dřevěné hlavy přesvědčivé svým expresivním výrazem a udivující imaginací, které dotvářel dle potřeby a svých představ cementem či sádrou. „Vždyť ve dřevě je také kus nádherného života“, prohodil zamýšleně a já už měl titulek pro svůj článek do novin o objevu autentického, dosud neznámého malíře a sochaře.⁷ (Konečný, Ve dřevě je také kus nádherného života 1995). Bylo to někdy v půli roku 1992. Neškolená, zcela původní, jen z vnitřního přetlaku vycházející tvorba pana Jahna se však již bohužel chýlila ke svému závěru. Záhy vážně onemocněl a tvořivé síly jej opouštěly, i když jsem se jej snažil v práci povzbuzovat a všemožně podporovat. Skvělá řada hlav, které se dostaly do mé sbírky, mi tak připomíná víceméně náhodné setkání, bez něhož by však patrně svébytná tvůrčí stopa dobře utajeného malířského a sochařského autodidakta a skromného člověka zůstala neznáma. Chodit často na procházky je nejen zdravé.

Cesty k původnímu „surovému umění“ mohou být různé, vždy však znamenají sblížení s autorem, který vám nemůže jako člověk zůstat lhostejný. Tím, že představí své dílo, otevřá zároveň i své nitro. Bez předstírání, bez kalkulace, s vírou a očekáváním stejně upřímnosti od vás. Tak jsem v roce

there would probably be an original creative footprint of the good concealed painter's and sculptor's self-taught and a humble man remained unknown. Often, walking is not only healthy.

The paths to the original "raw art" might be different, they however always mean understanding with the author, who cannot remain indifferent as a human to you. By showcasing his art-work, he also opens his inside at the same time. Without pretence, without calculation, with faith and expectations of the same honesty from you. So I in 1990 recognized a silent, introverted man, completely and unconditionally concentrated on his work, that had long ago become the sole purpose of his life. A handicapped pensioner **Zbyněk Semerák** lived in the Northern Moravia in the district town of Šumperk, drowned in the middle of forests. Nature, however, was perceived by him with distance through the glass window of the kitchen, where already in the deep night or since early morning, he sat huddled behind a desk and patiently, with exhausting feverishness, created his detailed drawings and intricately structured tempera paintings. He had cut off himself from the contemporary world. He had not both phone or TV, and was not included with current news and information from the life of society. He just drew and painted. The food was just time. This permanent artistic activity in which he strove eyes and soul and created his own unique dream world, had no doubt the character of some private ceremony. His subtle psychic essence did not bear sudden loneliness after the death of his beloved mom, with whom he lived from his childhood. There remained to him only the creation, his certainty and bewitchingly beautiful obsession. The work of authentic art brut may indeed arise even among cold and impersonal houses of a panel residential area.

For the past years there have been many of humanly warm encounters when travelling for untrained spontaneous authors creating a really out of necessity and with an obvious humility. So I have intimately known a wag-gish bus driver on the route Žilina – Olomouc and an exquisite inventive woodcarver **Ján Labuda** from the Slovakian Štiavnik; always optimistic and warm painter of some fantastic visions, a former textile worker living in Rýmařov in a house crowded with pictures literally from cellar to attic – **Marie Kodovská**; also a fragile and quiet painter of colour expressive visions **Františka Kudelová**, the inhabitant of psychiatric hospital in Kroměříž.

Pavel Konečný a / and Marie
Kodovská, Rýmařov, 1976
© archív Pavel Konečný

/ Pavel Konečný, zberatel'

1990 poznal tichého, introvertního člověka, soustředěného zcela a bezvýhradně na svou tvorbu, která se mu dávno stala jediným smyslem života. Invalidní důchodce **Zbyněk Semerák** žil na severu Moravy v okresním městě Šumperku, utopeném uprostřed lesů. Přírodu však vnímal jen s odstupem přes sklo okna kuchyně, kde již v hluboké noci či od brzkého rána seděl schoulený za stolem a trpělivě, s vysilující horečnatostí, vytvářel své detailistické kresby a složitě strukturované temperové obrazy. Odstríhl se od současného světa. Nevlastnil telefon ani televizor a nebyl zahrnován aktuálními zprávami a informacemi ze života společnosti. Jen kreslil a maloval. Na jídlo si dělal čas jen nerad. Tato permanentní výtvarná činnost, při níž namáhal oči i duši a vytvářel svůj vlastní neopakovatelný vysněný svět, měla nepochybně charakter jakéhosi soukromého obřadu. Jeho subtilní psychické ustrojení neuneslo náhlé osamění po smrti milované maminky, s níž od dětství žil. Zůstala mu jedině tvorba, jistota a uhrančivě krásná posedlost. Dílo autentického art brut může vskutku vznikat i mezi chladnými a neosobními domy panelového sídliště.

Těch lidsky vřelých setkání při cestách za neškolenými spontánními autory, tvořícími doopravdy z nutnosti a se samozřejmou pokorou bylo za uplynulé roky mnoho. Poznal jsem tak důvěrně šibalského řidiče autobusu Žilina – Olomouc a skvělého vynálezavého řezbáře **Jana Labudu** ze slovenského Štiavnika, vždy optimistickou a srdečnou malířku fantastických vizí, bývalou textilní dělnici, žijící v Rýmařově v domě zaplněném obrazy doslova od sklepa až po půdu - paní **Marii Kodovskou**, i křehkou a tichou malířku barevných expresivních vizí paní **Františku Kudelovou**, takto obyvatelku psychiatrické léčebny v Kroměříži. Nezapomenu na urostlého východoslovenského Richvaldu u Bardejova, který vytvářel (po 50 Kčs za kus) dřevěné reliéfy a figury drsné poezie, laskavého a štědrého pošťáka a dnes světoznámého malíře z Bratislavы pana **Ondreje Šteberla**, zamklého pohádkáře a milovníka spravedlnosti malíře **Václava Beránka** z Jihlavy, šlachovitého oravského

I cannot forget an East-Slovakian peasant **Andrej Hankovský** from Richvald near Bardejov who created (50 czecho-slovak crowns per piece) some wooden reliefs and figures of rough poetry; a kind and generous postman, and today the world-known painter of Bratislava **Ondrej Šteberl**; a silent storyteller and lover of justice, the painter **Václav Beránek** from Jihlava; a tendinous Orava sculptor **Štefan Siváň** from Babín, who left behind a vast and impressive carving work. On my travels I have met also a cheerful and noisy accordionist and urban vistas painter **Josef Raiman** from Oslavany; a friendly deaf loner and unprecedeted Valachian carver **Josef Heja**; a rather uncommunicative good fellow man, a Slovakian forester from Martin, creating small and above-lifesize sculptures – **Jozef Kňazko**. With many others I could just remotely correspond and unfortunately personal meetings did not occur for a variety of reasons. The most I regret it in the case of the painter **Natalie Schmidtová**, who lived in Rozsochy at Bystrice pod Perštejnem, and also the original Prachatice carver **Josef Chwala**. And I am also sorry being just a collector and not a poet like those whose works came to my collection.

A collection of spontaneous art I have gathered for more than forty five years has a specific character, consisted in the fact, that it is composed of both manifestations of folk art, as well as from the naive creativity and art brut. I didn't want getting started to deliberately restrict in my collector's interest, and so I created for someone maybe a rather eclectic file, that corresponds to my personal essence. This certain ambiguity, chaos and restlessness is certainly the most readable and possibly a defining feature of my collection. It is focused almost entirely on the art-works of Czech and Slovak spontaneous authors and only in the last few years it has grown with artefacts from Poland and primarily from Central Italy. In the collection, currently numbering more than 500 items there are so represented 51 authors of four European countries. It was already nine times separately exposed in the Czech Republic and Slovakia, and individual art-works were then leased to several collective shows of Czech art brut abroad (France, Belgium, Germany, Slovakia, USA). As my biggest collector's success, I consider the discovery of and encourage the creation of Czech authors such as Vincenc Jahn, Zbyněk Semerák, Leoš Wertheimer, Oldřich Vrána, František Frélich,

sochaře **Štefana Siváně** z Babína, který za sebou zanechal rozsáhlé a obdivuhodné řezbářské dílo. Na svých cestách jsem potkal i veselého a hlučného harmonikáře a malíře městských vedut pana **Josefa Raimana** z Oslavan, přátelského hluchého samotáře a nedostižného valašského řezbáře **Josefa Heju**, poněkud nesdílného dobráka, slovenského lesníka z Martina, tvořícího malé i nadživotní sochy - pana **Jozefa Kňazka**. S mnoha dalšími jsem si jen na dálku dopisoval a na osobní setkání z nejrůznějších důvodů bohužel nedošlo. Nejvíce toho lituji v případě malířky **Natalie Schmidtové**, která žila v Rozsochách u Bystřice pod Perštějnem, a rovněž originálního prachatického řezbáře **Josefa Chwaly**. A také lituji, že jsem jen pouhý sběratel a ne básník jako ti, jejichž díla se dostala do mé sbírky.

/ Pavel Konečný, zberatel'

Kolekce spontánního umění, kterou jsem za více než čtyřicet pět roků shromáždil má specifický charakter, spočívající ve skutečnosti, že se skládá jak z projevů lidového umění, tak i z naivní tvorby a art brut. Nechtěl jsem se totiž v začátcích záměrně omezovat ve svém sběratelském zájmu a vytvořil tak pro někoho možná poněkud eklektický soubor, který však odpovídá mému osobnostnímu ustrojení. Tato jistá nejednoznačnost, chaotičnost a nesoustředenost je dozajista nejčitelnějším a možná i určujícím rysem mé sbírky. Ta je zaměřena téměř výhradně na díla českých a slovenských spontánních autorů a teprve v několika posledních letech se rozrostla o artefakty z Polska a především z centrální Itálie. Ve sbírce, čítající v současnosti více než 500 položek je tak zastoupeno na 51 autorů ze čtyř evropských zemí. Byla již devětkrát samostatně vystavena v České republice a na Slovensku a jednotlivá díla potom byla zapůjčena na několik kolektivních přehlídek českého art brut v zahraničí (Francie, Belgie, Německo, Slovensko, USA). Za svůj největší sběratelský úspěch považuji objevení a podporu tvorby českých autorů jako jsou Vincenc Jahn, Zbyněk Semerák, Leoš Wertheimer, Oldřich Vrána, František Frélich, Jaroslav Diviš a z italských tvůrců **Pietro Moschini**, kterému se dokonce podařilo s pomocí jeho rodiny a přátele vybudovat i malé muzeum v jeho domě v Tuscanii (Lazio). Sbírka spontánního umění se stala jakousi osou a spojnicí mého života a dosud mi přináší mnoho radosti a uspokojení, že mohu podnětné zprávy z periferie výtvarného umění a především ze vzájemných setkání se spontánními tvůrci a jejich díly předávat i ostatním lidem.

Jaroslav Diviš and from Italian art makers **Pietro Moschini**, who even managed with the help of his family and friends to build even a small museum in his house in Tuscany (Lazio). The collection of spontaneous art has become a kind of axis and the flow-line of my life and it still brings me a lot of joy and satisfaction that I can pass thought-provoking messages from the fine arts periphery and especially from mutual meetings with spontaneous creators and with their art-works, and share them also with other people.

Věra Berková a / and Pavel Konečný v Galérii Caesar
v Olomouci / In Gallery Caesar in Olomouc, 2017
© Oldřich Šembera

O zbierke Pavla Konečného z tvorby „umelcov čistého srdca“

Medzi hodnotné súkromné zbierky, ktoré sú etablované v Európe, právom radíme jedinečnú zbierku zberateľa Pavla Konečného z Olomouca.

Je špecifická nielen svojím československým záberom, ktorý v ostatných rokoch rozšíril o ďalšie diela európskych umelcov, ale aj výtvarno-estetickou kvalitou. Kolekcia disponuje širokým záberom od diel ľudového a naivného umenia až po art brut a novú invenciu. Kým ľudový výtvarný prejav je charakteristický remeselnou zručnosťou, v naivnom umení ide o básnické a rozprávkové premeny scenérií, spoetzované spomienky, zážitky a sny. A to pomocou tradičných zobrazovacích techník. Umelec v kategórii art brut vytvára diela, modifikované jeho psychickými dispozíciami. Používa netradičné techniky a vyjadruje sa často v tajomných symboloch a archetypoch. Štýl predstaviteľov tzv. novej invencie je jednoducho štýl ich osobnosti – subtilnosť, prchkosť, obľuba kresby či farieb sú bezprostredne späť s vlastnosťami ich individualít. K tvorbe, v ktorej sú, rovnako ako autori v predchádzajúcich kategóriách, výtvarne nevzdelení, ich pobáda vnútorné napätie a neskrotná túžba vizualizovať ich predstavy a vízie.

Každý autor zastúpený v kolekcii či už z Čiech, Moravy, Slovenska alebo z Talianska, Francúzska, Holandska, Belgicka i Poľska a z Nemecka je neopakovateľný. Rozdiely vo formálnych a tematických vyjadreniach vyplývajú z psychiky, spôsobu života a prostredia každého autora. Autori sa líšia generáčne, dedičnými dispozíciami, stupňom vzdelania, povolaním a samozrejme talentom. Mnohý z nich mal v období, keď po prvýkrát zobrajal do rúk štetec, ceruzku alebo dláto či obyčajný nožík, už pári desiatok života za sebou.

Niektorým pomohol výtvarný prejav prekonáť samotu či osobnú tragédiu, sklamanie, úzkosť a smútok, diela iných sa rodili z tvorivej radosti a eufórie.

Tak v zbierke Pavla Konečného zaujmú diela art brut – mediumnej tvorby Anny Zemánkovej, Cecilie Markovej so sugestívnym spontánnym rukopisom. Ich dynamické, vegetabilné a ornamentálne organizmy majú korene v psychickom automatizme, kde ruka v absolútном uvoľnení vypĺňa priestor.

Vynikajúca Natália Schmidtová je v kolekcii zastúpená kompozíciami, ktoré vytvárala s intuitívnym grafizmom a primárny schematizmom. Zbyněk Semerák zaujme zase minucióznymi temperami. Autor si osvojil jedinečný štýl, ktorým vytváral mozaiku z motívov z histórie a mýtov. Žiarivými féeriemi prekvapujú spontánne kompozície Marie Kodovskej a Władysławy Iwańskiej. Zbierka obsahuje aj konceptuálne kresby Leoša Wertheimera, ktorý začal

About the collection of Pavel Konečný of the work from "artists with a pure heart"

41

Among the valuable private collections, which are established in Europe, a unique collection of collector Pavel Konečný of Olomouc is deservedly assigned. It is specific not only with its Czechoslovak width, which in recent years he has expanded to other works of European artists, but also with fine-arts-aesthetic quality. This collection has a wide range of items, from the works of the folk and naive art to art brut and a new invention. While the folk painting is characterised by craftsmanship skill, in naive art there are poetry and fabulous transformation of sceneries, poeticized memories, experiences and dreams. Namely by using traditional imaging techniques. An artist in the category of art brut creates the works modified with his psychiatric background. He/she is using non-traditional techniques, and speaks often in the mysterious symbols and archetypes. The style of the representatives of the so-called "new invention" is simply the style of their personalities – the subtlety, the rashness, the popularity of drawings and colours are directly linked to the characteristics of their individualities. To the creation, in which they are, as well as the authors in the preceding categories, fine-arts uneducated, encourages them their internal tension and the artistically ungovernable desire to visualize their ideas and visions.

Each author represented in the collection, whether from the Bohemia, Moravia, Slovakia, or from Italy, France, the Netherlands, Belgium and Poland and from Germany, is unrepeatable. The differences in formal and thematic expressions arise from the psyche, the way of life and the environs of each author. The authors differ generationally, with their hereditary background, level of education, occupation, and of course, with talent. Many of them had in the period when for the first time picked up into the hands the brush, pencil or chisel or an ordinary knife, already a couple dozen of life behind. Some of them were helped to overcome the loneliness or personal tragedy, disappointment, anxiety and sadness by the fine-art speech, the works of others were born from the creative joy and euphoria.

So in the collection of Pavel Konečný there impress the works of art brut – medium-wrought creation of Anna Zemánková, Cecilia Marková with suggestive spontaneous handwriting. Their dynamic, vegetable and ornamental organisms are rooted in psychological automatism, where a hand fills the space in absolute relaxation. Delicious Natalia Schmidlová is represented in the collection with compositions that she has created with an intuitive

v roku 1997 na terapeutický podnet Dany Konečnej, nebohej manželky Pavla, ako jeho psychologičky, kresliť na pásy baliaceho papiera rôzne druhy lokomotív s podrobnými technologickými údajmi o príslušnom type lokomotívy a zaujímavý časový údaj o dĺžke vzniku diela. Autor ich vytvoril viac ako tristo a veľká časť jeho kresieb sa nachádza v zbierke Pavla Konečného.

Zastúpený je aj snáď najvýznamnejší predstaviteľ naivného umenia Ondrej Šteberl, pre ktorého sú typické tvarové deformácie, porušenie anatomických princípov a použitie významovej perspektívy. Slovenské naivné sochárstvo reprezentuje Štefan Siváň so sochami, ponorenými do starých duchovných štruktúr oravskej dediny, ale i ďalší ako Andrej Hankovský, Matej Čupec, Ján Labuda či Štefan Barčák alebo Ján Hadnagy. Medzi českými vynikajúcimi sochármami, ktorých tvorba vychádza z bohatej imaginácie a disponuje elementárnym tvaroslovím, patria v zbierke diela Josefa Chwala, Vincenta Jahna, Josefa Heju, Václava Kudera...

Pavel Konečný sa akvizíciami venuje od roku 1972. Postupne rozširoval zbierku o diela ďalších autorov v európskom kontexte. Začal prekračovať hranice bývalého Československa a na dôchodku začal cestovať cielene za pozoruhodnými autormi. V etruskej Tuscanii objavuje Pietra Moschiniho a Domenica Brizího, na Sardíniu Bartolomea Mereu a ī. Nové prírastky – sochy v zbierke vynikajú sugestívnou štylizáciou a sú dôkazom neobmedzenej tvorivosti a bohatého vnútorného sveta ich autorov. Aj diela ostatných autorov v zbierke, napriek odlišnosti vo výraze, sa stretávajú v pôvodnej imaginácii, invencii a vnútornej psychickej angažovanosti, či už to je Orlando Tombarella z Talianska alebo Oldřich Vrána, Helena Skalická a Jiří Mráček z Čiech a mnohí ďalší.

Prísne kritériá na výber diel do zbierky sa od začiatku vyznačovali dôrazom na autenticitu a výtvarnú kvalitu. Jednotlivé fenomény neškoleného umenia Pavel Konečný vždy chápal ako inšpirujúcu tvorivú silu pre človeka 20. a 21. storočia. Odbornou erudíciou a mimoriadnou citlivosťou objavoval talenty a postupne vybudoval kvalitatívne silnú zbierku nielen v českom a slovenskom, ale aj v európskom kontexte. A skutočne táto zbierka definuje jej zberateľa. Jej hodnota je v koncepcii, smere, kompaktnosti a rýdzosti diel umelcov. Pavel Konečný je skutočne odborník par excellence.

graphism and a primary schematism. Zbyněk Semerák impresses again with minuciose gouaches. The author has a unique style, with which he created a mosaic of themes from history and myth. Spontaneous compositions by Marie Kodovská and Władysława Iwańska surprise with vibrant féérias. The collection also includes conceptual drawings by Leoš Wertheimer, which he began in 1997 on therapeutic initiative of Dana Konečná, deceased wife of Pavel, as his psychologist, to draw on strips of wrapping paper some various types of locomotives with the detailed technological details of the type of locomotives and interesting indication of the time of creation of the work. The author created them more than three hundred and a large part of his drawings is in the collection of Pavel Konečný.

Perhaps the most significant representative of the naive art - Ondrej Šteberl – is also represented, for which there are typical shape deformations, a violation of the anatomical principles and the use of semantic perspective. Slovak naive sculpture is represented by Štefan Siváň with sculptures immersed in the old spiritual structures of the Orava village, but also by some others like Andrej Hankovský, Matej Čupec, Ján Labuda or Štefan Barčák or Ján Hadnagy. Among the Czech outstanding sculptors, whose creation is based on a rich imagination and disposes of elementary morphology, there are in the collection the works of Josef Chwala, Vincenc Jahn, Josef Heja, Václav Kudera...

Pavel Konečný is dedicated to acquisitions since 1972. He gradually extended the collection of the works of other authors in the European context. He started to cross the borders of the former Czechoslovakia, and in retirement he started to travel purposefully for notable authors. In the Etruscan Tuscany he appears Pietro Moschini and Domenico Brizi, in Sardinia Bartolomeo Merea and others. New increases - sculptures - stand out in the collection with their suggestive stylization, and they are evidences of unlimited creativity and rich inner world of their authors. Also the works of other authors in the collection, in spite of the differences in expression, are struggling in their original imagination, invention, and the inner psychological involvement, whether it is Orlando Tombolella from Italy or Oldřich Vrána, Helena Skalická and Jiří Mráček from Bohemia and many others.

Zbierka Pavla Konečného bola po prvýkrát prezentovaná na výstave *Umělci čistého srdce* v Múzeu umení v Olomouci (2002), ale aj s mimoriadnym úspechom v Galérii insitného umenia v Pezinku (2003), ktorá je v správe Slovenskej národnej galérie (SNG). Odvtedy sa datuje spolupráca SNG s Pavlom Konečným. Nezištne obohatil zbierku insitného umenia v SNG o diela Leoša Wertheimera a Zbyňka Semeráka a spolupracovali sme pri príprave jednotlivých ročníkov medzinárodného *Trienále insitného umenia* pod názvom *INSITA*. Dlhodobo odborne konzultujeme a pripravujeme aj spoločné projekty. Napokon SNG má svoju koncepciu budovania zbierky obdobnú ako Pavol Konečný. Jednotlivé diela z Konečného zbierky boli vystavené na výstavách českého art brut (Praha 1998; Viedeň 2000; New York 2013, 2015).

Zbierka bola vystavená v galérii Ľudovej architektúry v Příkazoch pri Olomouci (2008), v Múzeu Montanelli v Prahe (2012), v Dome umenia v Opave (2015 – 2016). Pavel Konečný je tiež autorom a kurátorom ďalších mnohých výstav, spomeňme niektoré *Hlavý* (2016) v Galérii ZET, Veľká Bystriča; *Art brut – Vrána a Mrak* (2016) v Galérii Caesar, Olomouc a i. Fotografuje a vydáva publikácie *Marginália*, zostavil *Atlas spontánneho umenia* pre produkciu Art Map, venovanú 25 miestam v Českej republike, kde je možné obdivovať spontánnu tvorbu v kategóriach art brut, mediumná tvorba, ľudové i naivné umenie. Rovnako zorganizoval v poradí šesť ročníkov medzinárodného filmového festivalu *Art Brut Film Olomouc*, ktorého posledný sa konal v roku 2017 (Arcidiecézny muzeum).

Strict criteria for the selection of the works in the collection were marked from the beginning by an emphasis on authenticity and fine-artistic quality. Pavel Konečný always understood the individual phenomena of untaught art as an inspiring creative power for a man of the 20th and 21st century. With professional erudition and extraordinary sensitivity he gradually built up a quality strong collection appeared not only in Czech and Slovak, but also in the European context. And indeed, this collection defines its collector. Its value is in the concept, direction, compactness and the fineness of the works of the artists. Pavel Konečný is really an expert par excellence.

The collection of Pavel Konečný was presented for the first time at the exhibition *Artists of pure heart* at the Museum of art in Olomouc (2002), but also with extraordinary success in the Gallery of naive art in Pezinok (2003), which is administered by the Slovak National Gallery (SNG). Since then, the cooperation of SNG with Pavel Konečný is dated. He has enriched selflessly the collection of naive art of SNG with the works by Leoš Wetheimer and Zbyněk Semerák and we collaborated in the preparation of individual annual sets of the international *Triennial of naive art* under the name of *INSITA*. In the long term there are consulted and professionally prepared also some joint projects. Finally, SNG has its vision of building a collection similar to Pavel Konečný. Individual works from the Konečný's collection have been exhibited at exhibitions of Czech art brut (Prague, 1998; Vienna 2000; New York 2013, 2015).

The collection was exhibited in the Gallery of folk architecture at Příkazy near Olomouc (2008), in the Museum Montanneli in Prague (2012), in the House of art in Opava (2015-2016). Pavel Končný is also the author and curator of numerous exhibitions, let us recall some of them: *Heads* (2016) in the Gallery ZET, Velká Bystřice; *Art brut - Crow and Cloud* (2016) in the Gallery Caesar, Olomouc and others. He takes photos and produces publications *Marginals*, has compiled the *Atlas of spontaneous art* for Art Map production dedicated to 25 points in the Czech Republic, where it is possible to admire the spontaneous creation in the categories of art brut, medium-wrought creation, folk and naive art. Ha also organized in the order of six years an international film festival of the *Art Brut Film Olomouc*, the last of which took place in 2017 (Arcidiecézní Museum).

Čtyřicetileté sběratelské dobrodružství

Sběratelství uměleckých děl či předmětů, které dokumentují charakter a vývoj lidského duchovního směřování, třídění těchto artefaktů, jejich hodnocení, to je základem práce ve sbírkách muzejních i soukromých.

Sbírka Pavla Konečného zaměřená na neprofesionální umění – naivní, lidové a art brut – je svědectvím a výsledkem více než čtyřicetiletého vzrušujícího dobrodružství, které je označováno jako sběratelství. U sběratele, turisty a badatele Pavla Konečného má ovšem tento zájem charakter celoživotního zaujatého a často složitého hledání tvořivých osobností – „umělců čistého srdce“, jejichž fantazie, citová hloubka, originální životní postoje se odrázejí i v jejich autorských pracích. Ty jsou pak ve sbírce živými doklady setkání s lidmi, kteří našli často i přes nepřízeň osudu svůj vnitřní ráj.

Pavel Konečný se svou sběratelskou aktivitou začal již jako student v roce 1972 a později také i ve své profesionální práci objevoval, zprostředkovával a popularizoval tvorbu výrazných tvůrčích osobností z okruhu lidového umění, naivního umění a art brut formou výstav, pořadů, tisků i filmu. Konečného sbírka dnes čítá asi 500 děl od více než padesáti autorek a autorů z Čech, Moravy a Slovenska, k nimž se přidalo v posledních letech několik tvůrců z Polska a především z Itálie. Tím se řadí mezi jednu z největších a nejkvalitnějších sbírek tohoto zaměření v českých zemích.

Závažnost a nezastupitelnost soukromého sběratelství tvorby, která významně obohacuje a ovlivňuje hlavní proudy světového umění, vynikne při spolupráci s profesionální institucí galerijního zaměření. Sbírka Pavla Konečného byla poprvé v celé šíři představena na výstavě Umělci čistého srdce v Muzeu umění Olomouc v roce 2002. Jednotlivá díla se pak objevují na výstavách českého umění art brut po celém světě (Praha 1998; Vídeň 2000; Halle St. Pierre, Paříž 2002; New York 2003, 2015). Sbírka byla několikrát vystavena mimo Olomouc. Poprvé v Považské galerii v Žiline v roce 1992, v Galerii SNG Pezinok v roce 2003, v Galerii souboru lidové architektury v Příkazích v roce 2008, potom v Galerii U Rytíře v Liberci, v roce 2012 v Muzeu Montanelli v Praze a naposledy v roce 2015 v Domě umění v Opavě.

Collecting of art-works or objects that document the nature and development of human spiritual direction, sorting these artefacts, reviewing them, it is the keystone of work in the collections of both museum and private ones.

The Pavel Konečný's collection aimed at the non-professional art - naive, folk and art brut - is a testimony and result of more than forty years of exciting adventure that is known as collecting. For a collector, tourist and researcher Pavel Konečný, however, this interest has the character of a lifelong absorbed approach and often complex search of creative personalities - "artists of the pure heart," whose imagination, emotional depth, original life attitudes are reflected in their artists's works. They are then in the collection some live documents of meeting with people who have found, often in spite of the adversity of fate, their inner paradise.

Pavel Konečný began with his collectible activity already as a student in 1972 and later also in his professional work he explored, facilitated and popularized the work of expressive creative personalities of the range of folk art, naive art and art brut in the form of exhibitions, broadcasts, prints and film. The Konečný's collection today contains about 500 works by more than fifty authors from Bohemia, Moravia and Slovakia, to which there were added in recent years several artists from Poland and, above all from Italy. This is among one of the largest and finest collections of this focus in the Czech lands.

The seriousness and the un-substitutability of private collecting of the art-work that significantly enhances and affects the main trends of world art, is excelling in cooperation with professional gallery institution. A collection of Pavel Konečný was presented for the first time in the whole range at the exhibition Artists of the pure heart at the Museum of Art Olomouc in 2002. Individual works are then appeared on the Czech art brut exhibitions around the world (Prague 1998; Vienna 2000; Halle St. Pierre, Paris 2002; New York 2003, 2015). The collection was exhibited several times outside of Olomouc. For the first time at Považská Gallery in Žilina in 1992, in 2003 in the Gallery of Slovak National Gallery in Pezinok, in the year 2008 in the Gallery of folk architecture in Příkazy, then in the Gallery at the Knight in Liberec, in the year 2012 in the Museum Montanelli in Prague, and most recently in the year 2015 in the House of Arts in Opava.

Pavel Konečný:

„LITUJI, ŽE JSEM JEN
POUHÝ SBĚRATEL A NE
BÁSNÍK JAKO TI, JEJICHŽ
DÍLA SE DOSTALA DO
MÉ SBÍRKY...“

„I FEEL SORRY TO BE
JUST A COLLECTOR
AND NOT A POET LIKE
THOSE WHOSE WORKS
HAVE COME TO MY
COLLECTION...“

O Pavlovi Konečnom

Zberateľ Pavel Konečný sa narodil 1. 7. 1949 v Holici pri Olomouci. Na prelome 60. a 70. rokov 20. storočia vyštudoval Filozofickú fakultu Univerzity Palackého, potom pôsobil v Olomouci ako vedúci a dramaturg Divadla hudby a riaditeľ územného odborného pracoviska Národného pamiatkového ústavu.

Od 70. rokov 20. storočia sa zaujíma o umenie autodidaktov, ktorých autentické výtvarné prejavy zbiera. Výber z jeho rozsiahlej zbierky bol predstavený napríklad v Muzeu umenia v Olomouci, Muzeu Montanelli v Prahe, či v Galérii insitného umenia Slovenskej národnej galérie v Pezinku. V zbierke má okolo 500 diel, ktoré sú pravidelnou súčasťou významných súborných výstav art brut. Mimo zberateľstva pravidelne organizuje výstavy spontánnych autorov, vydáva edičnú radu *Marginália*, občas publikuje v periodikách ako A2, *Art & Antiques* alebo *Krok* a každoročne v Olomouci organizuje filmovú prehliadku *Art Brut Film*. Je členom pražského združenia ABCD* pre poznávanie a prezentáciu art brut a taktiež medzinárodnej organizácie European Outsider Art Association (EOA). V poslednej dobe sa popri mapovaní tvorby spon-tánnych umelcov v Čechách a na Slovensku zameriava na dokumentovanie okrajových javov výtvarného umenia v Taliansku.

* z / from "art brut connaissance et diffusion"

Collector Pavel Konečný was born on July 1st 1949 at Holice near Olomouc. At the turn of 60s and 70s of the 20th century he studied at the Philosophy faculty of Palacký University Olomouc and after studies he worked in Olomouc as the head and dramaturge of the Theatre of Music and director of the territorial office of National Monument Institute.

Since 70s of the 20th century he is interested in the art of autodidacts, whose authentic artistic manifestations he collects. A selection of his extensive collection was presented for example in the Museum of Arts in Olomouc, Museum Montanelli in Prague, or in the Gallery of Naive Arts of the Slovak National Gallery in Pezinok. His collection has around 500 art-works that are a regular part of prominent general exhibitions of art brut. Except for the collection activities, he periodically organizes exhibitions of spontaneous authors, publishes editorial series *Marginalies*, occasionally publishes in periodicals such as the *A2*, *Art & Antiques* or *Krok (Step)* and yearly organizes a film festival *Art Brut Film* in Olomouc. He is a member of the Prague association ABCD* for cognition and the presentation of art brut and also of an international organization European Outsider Art Association (EOA). Recently, in addition to the mapping of the spontaneous artists' creation in Czechia and Slovakia, he aims to documentation of the marginal phenomena of fine art in Italy.

Alois BARCUCH (CZ, 1911 - 1975), Štefan BARČÁK (SK, 1913 - 2004), Václav BERÁNEK (CZ, 1915 - 1982), Charles BOUSSION (F, 1925), Domenico BRIZI (IT, 1925), Matej ČUPEC (SK, 1904 - 1978), Adam DEMBIŃSKI (PL, 1943 - 2014), Jaroslav DIVIŠ (CZ, 1981), Eva DROPOVÁ (SK, 1936), Rudolf DZURKO (SK, 1941 - 2013), Iva FOLAJTÁROVÁ (CZ, 1982), Ladislav FRÉLICH (CZ, 1932), Martha GRUNENWALDT (B, 1910 - 2008), Ján HADNAGY (SK, 1914 - 1998), Andrej HANKOVSKÝ (SK, 1904 - 1985), Josef HEJA (CZ, 1902 - 1985), Josef CHWALA (CZ, 1906 - 1985), Michal IMRICH (SK, 1919 - 1991), Władysława IWAŃSKA (PL, 1927 - 2005), Vincenc JAHN (CZ, 1917 - 2001), Jan KADUBEC (CZ, 1943), Jozef KŇAZKO (SK, 1924 - 2009), Rosemarie KÖCZY (D, 1939 - 2007), Marie KODOVSKÁ (CZ, 1912 - 1992), František KOŠÍK (CZ, 1913 - 1986), Františka KUDELOVÁ (CZ, 1912 - 1997), Václav KUDERA (CZ, 1895 - 1987), Radoslav KURFÜRST (CZ, 1980), Ján LABUDA (SK, 1929 - 2004), Ezechiele LEANDRO (IT, 1905 - 1981), Genowefa MAGIERA (PL, 1921), Bonaria MANCA (IT, 1925), Cecilie MARKOVÁ (CZ, 1911 - 1998), Bartolomeo MEREU (IT, 1935), Pietro MOSCHINI (IT, 1923 - 2011), Jiří MRÁČEK (CZ, 1952), Hans PLOOS VAN AMSTEL (NL, 1890 - 1950), Girolamo RICCI (IT, 1931), Oldrich RICHTER (SK, 1940), Antonín ŘEHÁK (CZ, 1902 - 1970), Zbyněk SEMERÁK (CZ, 1951 - 2003), Natálie SCHMIDTOVÁ (CZ, 1895 - 1981), Štefan SIVÁŇ (SK, 1906 - 1995), Helena SKALICKÁ (CZ, 1951), Ondrej ŠTEBERL (SK, 1897 - 1977), Orlando TOMBOLELLA (IT), Petr VÁLEK (CZ, 1976), Oldřich VRÁNA (CZ, 1948), Leoš WERTHEIMER (CZ, 1956 - 2018), Anna ZEMÁNKOVÁ (CZ, 1908 - 1986), Václav ŽÁK (CZ, 1906 - 1986)

↑
NAIVNÉ
A
L'UDOVÉ
UMENIE

/ NAIVE AND FOLK ART

Natálie Schmidlová: Kytice vo váze, okolo 1946; tempera na papieri; 44 x 30 cm /
Bouquet in a vase; around 1946; tempera on paper; 44 x 30 cm

Bohumil Hrabal:

„NAIVNÍ MALÍŘI JSOU DOSPĚLÉ DĚTI,
KTERÉ NAJEDNOU VZALY TUŽKU
NEBO ŠTĚTEC A TÍM PRVNÍM POHYBEM
RUKY NA ČISTOU PLOCHU ZJISTILY,
ŽE OBRAZY JSOU NEJEN JEJICH
DĚTSKÝM HŘIŠTĚM, ALE I OBRANOU
PROTI NUDĚ, HOJIVOУ KRÁSOU
PROSTOU JAK LÉČIVÉ ROSTLINY.“

“NAIVE PAINTERS ARE THE ADULT
CHILDREN WHO SUDDENLY TOOK
A PENCIL OR A BRUSH, AND WITH
THIS FIRST STROKE OF THEIR HAND
ON A CLEAN SURFACE THEY RECOG-
NIZED THAT PICTURES ARE NOT ONLY
THEIR CHILDREN'S PLAYGROUND,
BUT ALSO SOME DEFENCE AGAINST
BOREDOM, A HEALING BEAUTY SIMPLE
LIKE SOME MEDICINAL PLANTS.”

Naivní a lidové umění, respektive můj vztah k témtoto dvěma proudům výtvarného umění vznikal a formoval se v 60. letech 20. století, kdy procházela československými výstavními síněmi, podporována pozorností publika i některých odborníků a teoretiků, široká vlna zájmu o neprofesionální spontánní umění, označované v té době výhradně jako „naivní“. Lidové výtvarné umění a řemeslo mě zajímalo již dříve a sledoval jsem tvorbu zařazovanou do oblasti národopisu i díky osvětovému působení etnografa Jana Rudolfa Bečáka z Velkého Týnce u Olomouce pravidelně. Spontánní tvorba autodidaktů mne oslovoila již připraveného znalostí tradiční lidové tvorivosti a mohl jsem tak rozpoznat nové kvality a hodnoty, které naivní umění přinášelo. Nejvíce na mne zapůsobila nevelká expozice prací malíře reality pana Antonína Řeháka ze Svatého Kopečka u Olomouce, kterou 6. prosince 1968 zahajovalo svoji výstavní činnost olomoucké Divadlo hudby. Vzpomínám si přesně, že jsem tím nevelkým výstavním prostorem procházel okouzlen, hluboce vnitřně zasažen vskutku naivní upřímností a čistou bezprostředností kresek a obrazů a přitahován dosud neznámým magnetismem, vedoucím ve svých důsledcích k mému celoživotnímu sběratelskému zájmu. Jak jsem se později dozvěděl, iniciátorem této výstavy byl brněnský překladatel, sběratel a výtvarný teoretik Adolf Kroupa. Ten také ve své statii *Malá bilance naivního umění v českých krajích a na Slovensku*, otištěné v prvním čísle bulletinu *INSITA* v roce 1971, zveřejnil charakteristiku naivního umění, jež pro mne zůstává i ve srovnání s jinými stále živá, aktuální a výstižná: „... z obrázků naivních malířů vyzařuje instinktivní radost z tvoření, latentní potřeba poezie, která je snad v každém člověku, protože člověk ji potřebuje jako vzduch a chléb. Proto v nich cítíme odvěkou lidskou hravost a nutkavou potřebu vyprávět třeba jen pro sebe, o životě, vzpomínkách, snech, mládí, nevyčerpatelné studnici nejsilnějších a nejtrvalejších dojmech. Ale též neodolatelná touha obklopovat se krásou, stejně jako obyčejná pýcha zvěčnit se, nezřídka uplatňovaná s tichou neústupností. Jako charakteristické rysy naivního projevu se uvádějí: převažující citovost, podmanivý lyrismus nezkaženého, ryzího pohledu a čistého srdce, spojené s nespoutanou fantazií“.

Mezi typické představitele lidového umění zastoupené v mé sbírce považuji řezbáře Josefa Heju či Františka Košíka, zatímco k originálním tvůrcům, kterým možno přiřadit charakteristiku vskutku naivního autora počítám především malíře Antonína Řeháka nebo Ondreje Šteberla. Řadu dalších autorů nelze jednoznačně zařadit do některé z těchto „škatulek“ neb se pohybují někde na samé hranici těchto pojmu, což však nic neubírá na síle a přesvědčivosti jejich spontánního umění.

Naive and folk art, or my relationship to these two streams of fine art, was formed in the 60s of the 20th century, when there passed through the Czechoslovak exhibition halls, supported by the attention of the public and of some experts and theorists, a broad wave of interest in non-professional spontaneous arts, called at that time solely as "naive". The folk fine art and craft interested me already before and I watched the creation classed in the field of ethnography, also thanks by the edification actuation of an ethnographer Jan Rudolf Bečák from Velký Týnec near Olomouc regularly. Spontaneous creation of autodidacts addressed me as being already prepared with the knowledge of traditional people's creativity, and so I could identify new qualities and values that naive art brought. I was most impressed by a small exhibition of works by the painter of reality Mr Antonín Řehák of Svatý Kopeček near Olomouc, by which on December 6th, 1968 the Olomouc Theatre of Music started its exhibition activities. I remember exactly that I was walking through this small exhibition space enchanted, deeply internally affected by the truly naive honesty and pure immediacy of drawings and paintings and attracted by an unknown magnetism, leading me with its effects to my lifelong antiquarian interest. As I later learned, the initiator of this exhibition was a Brno translator, collector and art theorist Adolf Kroupa. He also in his essay *A small balance of naive art in the Czech lands and Slovakia* published in the first issue of the bulletin *INSITA* in 1971 a characteristic of naive art, which remains for me compared to the other ones still live, topical, and pregnant: "... from the pictures of naive painters there radiates an instinctive joy of creating, latent need for poetry, which is perhaps in every person, because man needs it as air and bread. Therefore, we feel in them an eternal human playfulness and the compulsive need to talk not with standing to ourselves about life, memories, dreams, youth, inexhaustible fountain of the strongest and most enduring impressions. But also the irresistible desire to surround ourselves with beauty, as well as a common pride to be memorialized, often applied with a quiet unyieldingness. As a characteristic features of naive expression there are given: the prevailing sensibility, captivating lyricism of unspoilt, pure point of view and of the pure heart, associated with unchained fantasy".

Among typical representative of folk art represented in my collection I consider a carver Josef Heja or František Košík, while to the original artists, which can be assigned a characteristic of indeed naive author I count above all the painters Antonín Řehák or Ondřej Šteberl. A variety of other authors cannot be classified clearly in one of these "files" as they move somewhere on the very edge of these concepts, which, however, does not detract from anything on the strength and persuasiveness of their spontaneous art.

Alois
BARCUCH
(CZ, 1911 - 1975)

Narodil se v Poteči na moravsko-slovenském pomezí, jako třetí dítě z devíti sourozenců. Po skončení školy vykonával jako své povolání četnickou službu. V roce 1971 odchází do invalidního důchodu. Tato změna životního rytmu se pro něj stává impulsem k tvůrčí činnosti. V začátcích se inspiroval pohádkovými motivy, vytvářel rovněž hračky i užité předměty. Postupně však u něj převládlo zachycování typických rysů mizejícího vesnického valašského života. Zemřel v Kateřinicích poblíž Vsetína, kde se svou rodinou žil. Dochovalo se více než 50 děl, která jsou dokladem jeho přesvědčivého řezbářského neškoleného umění.

—

He was born at Poteč on the Moravian-Slovak border as the third child of nine siblings. After finishing school he pursued his profession as a gendarme service. In the year 1971 he goes to the disability pension. This change of life-rhythm becomes for him a stimulus to creative activity. In the early days he was inspired by fairy-tale motifs, he was also creating toys and utility objects. However, it gradually became prevalent a capture of typical features of the Wallachian village life. He died at Kateřinice near the town of Vsetín, where he lived with his family. Today more than 50 works have been preserved to us that are an evidence of his convincing wood-carving untrained art.

Alois Barcuch: Muž s nákladom dreva; 1974; drevo; 29 cm x 48 cm /
Man with a load of firewood; 1974; wood; 29 cm x 48 cm

Štefan
BARČÁK
(SK, 1913 - 2004)

Žil v rodinném domku ve slovenských Koščanoch nad Turcom nedaleko Martina na Slovensku. Vyrastl v chudých poměrech na Kysucích. Po základní škole se v Trenčíně vyučil za stolaře, ale později pracoval především jako zámečník. Od 50. let 20. století byl zaměstnán v Turčianských strojírnách v Martině. Vyřezávat začal již v dětství, ale soustavně se vrátil k řezbářství až v roce 1978 po odchodu do důchodu. Za svůj život vytvořil více než 160 soch různé velikosti a 40 reliéfů, pro něž je typický jeho svébytný lyrický řezbářský projev, vyznačující se smyslem pro detail, citovostí a originalitou výrazu. Svými pracemi je zastoupen v Etnografickom múzeu Slovenského národného múzea v Martine.

—

He lived in a family house at Koščany nad Turcom near Martin in Slovakia. He grew up in poor circumstances in Kysuce region. After elementary school he was trained as a carpenter in Trenčín, but later he worked primarily as a locksmith. From the 50s of the 20th century he was employed in Turčianske machinery works in Martin. He began carving already in his childhood, but he consistently returned to carving as late as after his retirement in 1978. During his life he created more than 160 sculptures of various sizes and 40 reliefs, for which there is typical his distinctive lyrical carving performance, marked by the sense to detail, sentiment and originality of expression. His work is represented in the Ethnographical Museum of the Slovak National Museum in Martin.

Štefan Barčák: Schôdzka pri harmonike; 1996; drevo; 43,5 x 92,5 cm /
Soirée with accordion; 1996; wood; 43,5 x 92,5 cm

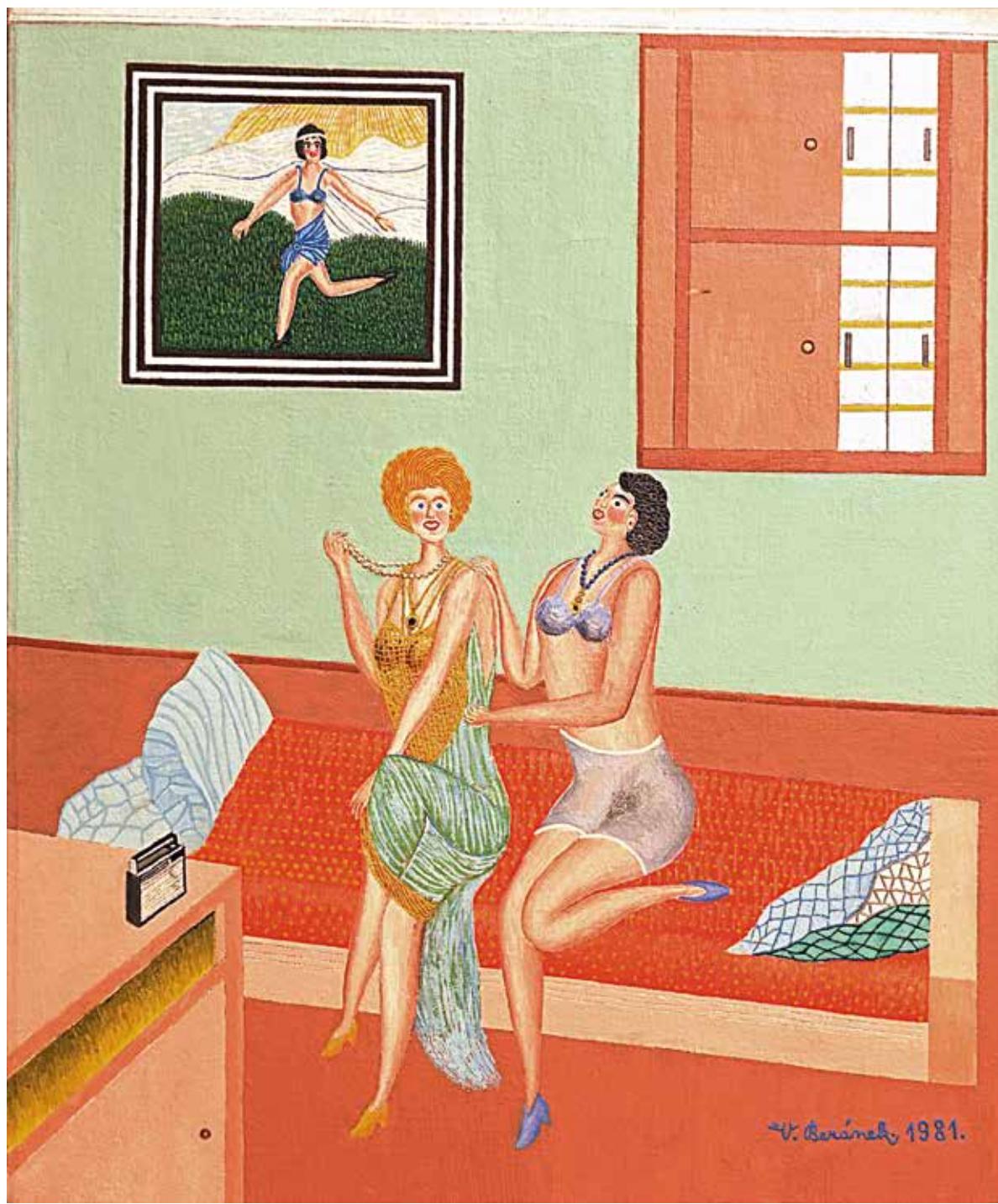
Václav
BERÁNEK
(CZ, 1915 - 1982)

Narodil se v Bezděkově u Havlíčkova Brodu v rodině malorolníka jako nejmladší ze čtyř sourozenců. Původním povoláním truhlář, převážnou část života však zaměstnán jako dělník na železnici. Kreslil rád od dětství. Soutavně však začal malovat až v roce 1965 (vytvořil asi 60 olejových obrazů a několik desítek kreseb). Psal též pohádky a manifesty. Ve volném čase se věnoval zahrádce a včelaření. Okouzlen bezelstným pohádkovým světem, k němuž se utíkal před trpkými zkušenostmi všedního života, tvořil idylické výjevy ovlivněné spodním proudem erotických snů. První samostatnou výstavu měl až v roce 1981 v olomouckém Divadle hudby. Zúčastnil se mnoha kolektivních výstav u nás i v zahraničí (Montreal, Lugano, Reggio Emilia, Zagreb, Paříž, Bratislava).

—

He was born at Bezděkov near Havlíčkův Brod in the family of small farmer as the youngest of four siblings. Being in original profession as a joiner, however, most of his life he was employed as a worker on the railway. He loved drawing since his childhood. However, he began to paint consistently in the year 1965 (he created about 60 oil paintings and several dozen of drawings). He also wrote fairy tales and manifests. In his free time he devoted himself to his garden and to beekeeping. Enchanted by the guileless fairy tale world, where he took refuge from the bitter experience of everyday life, he created the idyllic scenes influenced by the undercurrent of erotic dreams. His first solo exhibition was as late as in 1981 at the Olomouc Theatre of Music. He participated in many collective exhibitions at home and abroad (Montreal, Lugano, Reggio Emilia, Zagreb, Paris, Bratislava).

Václav Beránek: Sen; 1981; olej na plátně; 60,5 x 50,5 cm /
Dream; 1981; oil on canvas; 60,5 x 50,5 cm

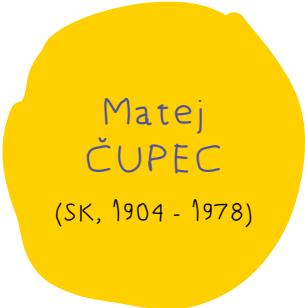

V. Barinov, 1981.

Václav Beránek: detail z diela Vodná kráľovna a stroskotanie plachetnice;
1972; olej na plátnе; 145 x 251 cm /
detail from work: Water Queen and wrecked sailing-ship;
1972; oil on canvas; 145 x 251 cm

Matej
ČUPEC

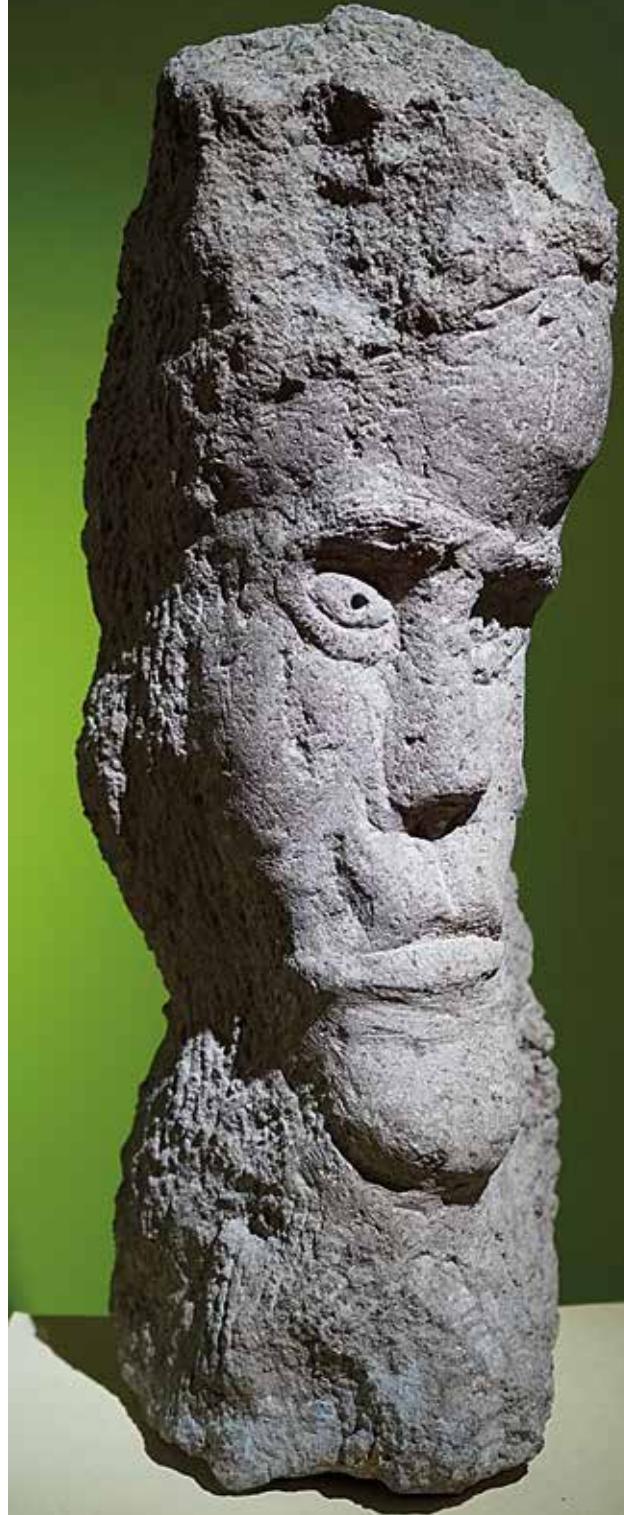
(SK, 1904 - 1978)

Narodil se ve slovenském Štiavniku v rolnické rodině. Vyučen pekařem celý život toto povolání v Hornej Štubni vykonával. Tvořivé výtvarné činnosti se věnoval až po své šedesátce vedle včelaření. Nejdříve upravoval náhodně nalezené samorosty. Později z podnětu štiavnického faráře Albína Blažka přešel i k tvorbě volných, sochařsky pojatých figur. Nechal se inspirovat sakrálními, ale záhy i světskými náměty. Během prvních šesti let vytvořil asi 250 prací. Po roce 1970 rozšířil svůj zájem i na kámen, z něhož začal vytvářet neobvyčejně originální, svérázně pojaté hlavy mimořádné výtvarné působinosti. Jeho práce vlastní Historický ústav Slovenského národného muzea v Bratislavě, Slovenská národná galéria v Bratislavě, Etnografické múzeum Slovenského národného muzea v Martine.

—

He was born at Slovak Štiavnik in the peasant family and been trained to a baker he performed this profession for his entire life at Horná Štubňa. He devoted himself to creative art activities as late as after his 60s in addition to beekeeping. At first he modified some trouvés found by chance. Later, at the instigation of the Štiavnica's Vicar Albín Blažek, he went also to the creation of free, sculpturally conceived figures. He was inspired by the sacral, and soon also by secular themes. During the first six years he created about 250 works. After 1970 he has extended his interest in the stone too from which he began to create some extremely genuine, peculiarly conceived heads of the extraordinary fine-art impressiveness. His works are owned by the Historical Institute of the Slovak National Museum in Bratislava, the Slovak National Gallery in Bratislava, and the Etnographic Museum of the Slovak National Museum in Martin.

Matej Čupec: Hlava cigána; okolo 1976; kameň (andezit); 52 x 17 x 22 cm /
Gypsy head; around 1976; stone (andesite); 52 x 17 x 22 cm

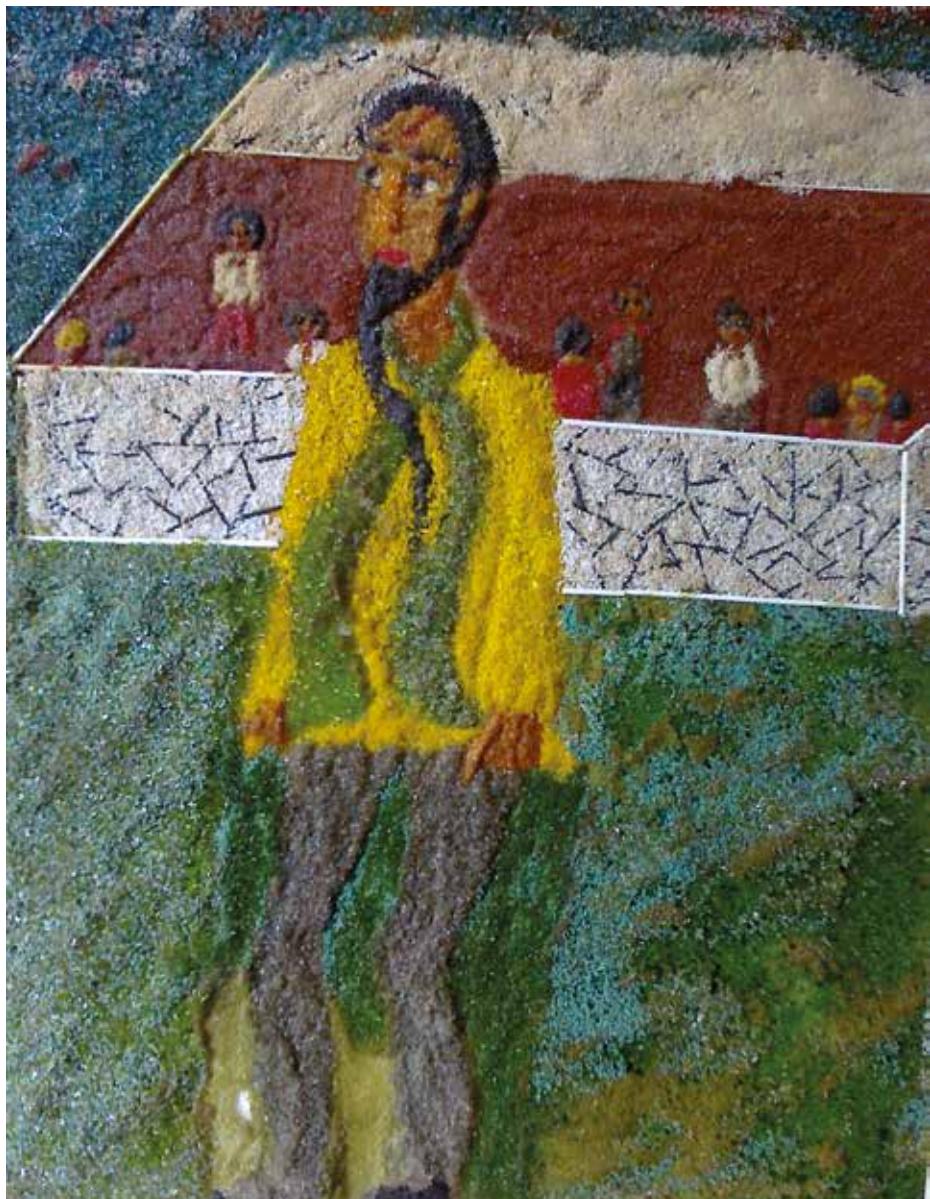

Rudolf
DZURKO
(SK, 1941 - 2013)

Narodil se v Pavlovičích v okrese Prešov na východním Slovensku. V roce 1945 odešla jeho rodina do severních Čech. Od roku 1969 žili ve Skalici, kde Rudolf začal vytvářet sochy z pískovce a dřeva a jedinečné obrazy ze skleněné drti lepené na tabulové sklo. Vystavoval od roku 1974. Výtvarné tvorbě se věnoval jen ve svém volném čase, živil se jako soustružník, zedník či v mnoha dělnických povoláních. Od poloviny 80. let 20. století žil v Praze, k částečnému invalidnímu důchodu si na Karlově mostě přivydělával výrobou a prodejem dřevěných miniatur a šperků. Je nositelem Ceny Revolver Revue za rok 1996. V roce 2002 vydalo nakladatelství Arbor vitae jeho monografii.

—

He was born at Pavlovice in Prešov district in Eastern Slovakia. In 1945, his family left to Northern Bohemia. Since 1969 they lived in Skalica, where Rudolf began creating sculptures from the sandstone and wood and some unique pictures of glass grit bonded to sheet glass. He exhibited since 1974. He devoted himself to fine-arts work only in his spare time, he sustained as a turner, bricklayer or in many blue-collar occupations. Since the mid-80s of 20th century he lived in Prague, he earned on the side to a partial-invalidity retired pay with some jobs on the Charles Bridge and by selling wooden miniatures and jewellery. He is a carrier of the Price Revolver Revue for the year 1996. In 2002 Arbor Vitae Publisher issued his monograph.

Rudolf Dzurko: Deti v krabici; 1994; sklenená drť na lepenke; 68,5 x 48,5 cm /
Children in the box; 1994; crashed glass on cardboard; 68,5 x 48,5 cm

Ladislav
FRÉLICH
(CZ, 1932)

Narodil se v Malých Prosenicích. Vyučen strojním zámečníkem nastoupil v roce 1974 do Sigmy Hranice jako externí montér a po studiu strojní průmyslové školy zde pracoval padesát let do roku 1997 jako koordinátor staveb vodních děl, úpraven a čistíren vody či přehrad. Zájem o práci se dřevem u něj v roce 1980 vyvolala lyžařská nehoda, která skončila zlomeninou nohy a rekovalessencí, během níž si začal krátit dlouhou chvíli vyřezáváním. Po svém odchodu do důchodu v roce 1997 přibylo ztvárnování rozličných polychromovaných pohádkových figur pro radost dětí a blízkých a také rozměrných reliéfů. Vytvořil doposud asi 60 prací, z nichž některé vystavuje regionální Muzeum Prosenice.

—

He was born at the Malé Prosenice. Being trained as a machine locksmith in 1947 he joined Sigma Hranice as an external fitter and after studying a secondary mechanical engineering technical school he worked there for fifty years until the year 1997 as a coordinator of the construction of water works, sewage and water treatment plants or dams. His interest in working with wood a ski accident in 1980 has sparked that ended with a fractured leg and the recovery period, during which period he has begun carving to amuse leisure time. After his retirement in 1997, there was added up a shaping of various polychrome fairy figures for the joy of children and the loved ones, and also of large reliefs. He has created so far about 60 works, some of which are exhibited by the regional Museum of Prosenice.

Ladislav Frélich: Červená čiapočka, babička a hájník s vlkem; 2009; polychrómované drevo; výška 56 cm / Little Red Riding Hood; grandma and ranger with wolf; 2009; polychromed wood; height 56 cm

Ján
HADNAGY
(SK, 1914 - 1998)

Narodil se v Mojmírovciach, v rodině zemědělského dělníka, čtyři měsíce po octovém odchodu do 1. světové války. Ten ho po celý život považoval za nevlastnila a tak se k němu i choval. Hluboko to poznamenalo jeho dětství a mládí. Hadnagy ukončil pět tříd lidových. Jako devatenáctiletý začal sloužit v kostele nitranského arcibiskupství. Pracoval zde jako gazda, pekař a kuchař. Po roce 1945 vařil na stavbách, pak v závodní kuchyni podniku Duslo Šaľa. Oženil se a spolu s rodinou žil uspořádaným, ačkoli skromným životem. V 50. a 60. letech 20. st. si přivydělával pečením a zdobením dortů na svátky a svatby. Dekorativní postavičky na dortech, formované z oplatek a cukrové pěny, patřily k prvním Hadnagym figurálním kreacím. Z pocitu prázdniny po odchodu nejbližší osoby - manželka Helena mu zemřela v roce 1974 - začal s prvními řezbářskými pokusy. Tvorba sošek, kterými vizuálně naznamenal konvenčně známé historické postavy světců, představitelů typických zaměstnání, vlastní rodiny i sebe sama se postupně pro něj stala objevnou činností, novým zájmem, opětovně oživujícím aktivní vztah k životu. Malý dům s verandou, kde se přestěhoval po smrti manželky, postupně proměnil na galerii, kterou zaplnil vlastními výtvarnými díly. Zemřel roku 1998 v Močenoku. Jeho tvorba je zastoupena v Slovenskej národnej galérii a Slovenskom národnom múzeu v Bratislavě.

Ján Hadnagy: Kulturista; nedatované; polychrómované drevo; výška 59 cm /
Body-builder; undated; polychromed wood; height 59 cm

He was born at Mojmírovce in the family of an agricultural worker four months after his father's up-joining the World War I. His father considered him as a step-son throughout his life and so behaved to him. It deeply stigmatized his childhood and youth. Hadnagy completed his five classes of primary school. As nineteen he began to serve at the Nitra Archiepiscopate Castle. He worked here as a husbandman, a baker and a cook. After the year 1945 he cooked at various construction sites, then in the kitchen of Duslo Šaľa Company. He married and then he lived together with his family an orderly, although a modest life. In the 50s and 60s of 20th century, he earned on the side with baking and decoration of cakes for the holidays and weddings. Decorative little figures on the tarts, moulded from the wafer and sugar foam, belonged among the first Hadnagy's figure creations. The feeling of emptiness after leaving his closest person - his wife Helena died in 1974 - leads him to begin with the first carving experiments. The creation of figurines, which visually record the conventionally known historical figures of saints, representatives of the typical professions, his own family and himself gradually became a heuristic activity, a new interest, an again-activating his active relationship to life. Small house with a porch, where he moved after the death of the wife, was gradually turned to the gallery, which he filled with his own creations. He died in 1998 in Močenok. His work is represented in the Slovak National Museum in Bratislava and the Slovak National Gallery in Bratislava.

Ján Hadnagy: Ležiaci tiger; nedatované; polychrómované drevo; výška 14 cm /
Lying Tiger; undated; polychromed wood; height 14 cm

Andrej
HANKOVSKÝ
(SK, 1904 - 1985)

Pocházel z rolnické rodiny a sám hospodařil na východě Slovenska v Richvaldu u Bardejova. Řezbářské tvorbě se začal věnovat až v pozdním věku. Ve svém díle částečně navazoval na lidové výtvarné tradice, které však neváhal narušit značně individualizovaným osobitým projevem, charakteristickým přesvědčivou autentickou spontaneitou, zemitou razantností a smyslem pro zvláštní humor. Motivy čerpal zejména z venkovského života, originálně zpracovával náboženská témata i polohy, které jsou kuriózní ozvěnou oficiální akademické tvorby (státnické portréty). Jeho práce vlastní Šarišské múzeum v Bardejove a Etnografický ústav Slovenského národného múzea v Martine.

—
He came from a peasant family and he himself was a farmer at Richvald near Bardejov in the East of Slovakia. He began to devote himself to carving creation in his late age. In his work he partly liaise to the folk art tradition, which, however, he did not hesitate to interfere with considerable individualized peculiar expression, characteristic persuasive authentic spontaneity, an earthy striking force, and a sense for specific humour. He motivationally drew particularly from rural life, originally handled religious themes and positions that are a curious echo of the official academic creation (political portraits). His works are owned by the Šariš Museum in Bardejov and the Slovak National Museum - Ethnographic Institute in Martin.

Andrej Hankovský: Muž a žena v tradičnom kroji; 1980; polychrómované drevo; výška 48 a 45 cm /
Man and woman in traditional costume; 1980; polychromed wood; height 48 and 45 cm

Po celý život hospodařil jako rolník na samotě v Dinotici – Halenkově, kam se příženil. Školu ukončil ve třetí třídě. Pracoval jako bednář, tesař, zedník a lesní dělník. V zimním období zhotovoval pro vlastní potřebu i sousedům nejrůznější předměty denní potřeby. Vlastní volné tvorbě se začal věnovat až od roku 1965. Jeho práce zachycují typické postavy venkovského života, úzce spjatého s přírodou a reflekují i rozměr lidové zbožnosti (světci, madony). Jeho tvorbu plnou výtvarné poezie vlastní Krajské vlastivědné muzeum v Olomouci, Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích, Okresní vlastivědné muzeum ve Valašském Meziříčí, Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm a Muzeum severovýchodní Moravy ve Zlíně.

—

He came from a peasant family and himself farmed as a farmer all his life in a remote area in Dinotice – Halenkov, where he got married into. He ended school in third class. He worked as a cooper, a carpenter, a bricklayer and a forestry worker. In the winter season he made for him own need and neighbours all sorts of everyday-necessaries objects. He began with own free creation as late as since 1965. His works depict the typical figures of rural life, strictly joined with nature and they reflect also the dimension of popular piety (saints, Madonnas). His creation full of artistic poetry is owned by the Regional Homeland-study Museum in Olomouc, North Bohemian Fine-Arts Gallery in Litoměřice, District Museum in Valašské Meziříčí, Wallachian Museum in Rožnov pod Radhoštěm and the Museum of the North-East Moravia in Zlín.

Josef Heja:

Muž s harmonikou; 1982; polychrómované drevo; výška 27 cm;

Siediaci pes; 1982; polychrómované drevo; 11,5 x 7 x 7 cm /

Man with accordion, 1982, polychromed wood, height 27 cm;

Sitting dog, 1982, polychromed wood, 11,5 x 7 x 7 cm

Josef Heja: Zostava drevených sošiek; polychrómované drevo /
Set of wooden statuettes; polychromed wood

Josef
CHWALA
(CZ, 1906 - 1985)

Narodil se v Prachaticích v nemajetné rodině (osm sourozenců). Vychodil jen čtyři třídy obecné německé školy. Později vykonával různé pomocné práce. Roku 1931 odjízdí přes Brusel do světa s cirkusem Sarassani. Později též pracoval v zahradnictví a živil se jako lesní dělník. Soustavné tvorbě se věnoval až od roku 1965. Podstatná část jeho výtvarné práce vyvěrá z vlastní bohaté obrazotvornosti samotářského tvůrce, nalézajícího v tvorbě smysl života. Originální, jemně kolorované reliéfy zaujaly už návštěvníky Světové výstavy EXPO 67 v Montrealu. Jeho práce vlastní Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, Národopisné oddělení Národního muzea v Praze, Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích a Muzeum v Prachaticích.

—

He was born in Prachatice in a pauper family (eight siblings). He had just four classes of the German primary school. Later he performed various ancillary jobs. In the year 1931 he departs via Brussels to the world with the Sarassani circus. Later he worked in the gardening and earned for living as a forestry worker. He devoted himself to systematic work only since 1965. A substantial part of his fine-artistic work comes from his own rich imagination of a reclusive creator finding in the creation the meaning of life. Original, subtly coloured reliefs have attracted the visitors of the World Exhibition EXPO 67 in Montreal. His work is owned by the South-Bohemian Museum in České Budějovice, the Ethnographic Department of the National Museum in Prague, the North Bohemian Fine-Arts Gallery in Litoměřice and the Museum in Prachatice.

Vyučený malíř - natěrač se narodil ve slovenském Kežmarku. V zimních měsících, kdy bylo méně práce, věnoval svůj volný čas výrobě a malování různých postaviček jako ozdoby do zahrádky, betonových hradů, zvířecích figurek, trpaslíků, restaurováním svatých z kostelů a podobně. Tím, že chodil převážně pracovat po vesnicích, vždy se našly různé ornamenty a původní malby, které bylo třeba ať domalovat nebo vymalovat. To znamenalo, že bylo nutné si doma vyrobit šablony z pergamenu (jsou dochované). V některých tatranských hotelech také maloval na stěnách různé velkoplošné náměty.

—

This trained wall-painter-decorator was born in Kežmarok. During the winter months, when there were less jobs to do, he devoted his free time to the manufacture and painting different characters as ornaments in the gardens, concrete castle, animal figurines, dwarf, restoration of the saints from the churches, and the like. Thereby he mainly walked for jobs through villages, there always could be found different ornaments and original paintings, which had to be painted or just redecorated. This meant that it was necessary to make at home a template of parchment paper (they are preserved). In some of the Tatras hotels he also painted on the walls various large scale themes.

Michal Imrich: Chlapec; nedatované; polychrómovaná drevotrieska; výška 87 cm
Dievča; nedatované; polychromóvaná drevotrieska; výška 89,5 cm /
The Boy; undated; polychromed particleboard; height 87 cm
The Girl; undated; polychromed particleboard; height 89,5 cm

Vincenc
JAHN

(CZ, 1917 - 2001)

Narodil se ve Viklicích u Tovačova v rolnické rodině. Po škole se vyučil natěračem a celý život pracoval v závodě Moravia v Mariánském údolí nedaleko Hluboček u Olomouce, kde bydlel ve svém domku. Do důchodu odchází v roce 1977 a začíná malovat přírodní scenérie z blízkého okolí. V olejových obrázcích se projevil dosud skrytý pramen čistého vidění, spojeného se smyslem pro barvy a s jistotou ruky, zvyklé na štětec. Asi od roku 1981 vytvářel svéráznou technikou, při níž spojuje dřevo s betonem či sádrovou, polychromované expresivní hlavy. Poprvé vystavil svá díla v roce 1998 na výstavě L' art brut - umění v původním (surovém) stavu v Galerii hlavního města Prahy, později v Muzeu umění Olomouc a v Slovenskej národnej galérii v Pezinoku.

—

He was born at Viklice near Tovačov in a peasant family. After school he was trained as a wall-painter and he worked for all his life in Moravia plant in Mariánské údolí near Hlubočeky near Olomouc, where he lived in his house. He was retired in the year 1977, and he began to paint the sceneries of the surrounding area. In his oil pictures there was expressed a yet hidden source of pure vision united with a sense for colour and with the certitude of his hand used to a brush. Around since 1981, he was creating some polychrome expressive heads with a distinctive technique that combines wood with concrete or plaster. For the first time he exhibited his works in the year 1998 at the show "L'art brut - art in the original (raw) state" in the Gallery of Capital City Prague, later in the Museum of Art in Olomouc and in the Slovak National Gallery in Pezinok.

Vincenc Jahn: Škeriaca sa hlava; okolo 1990; polychrómované drevo; 38 x 11,5 x 8 cm /
Smirking head; around 1990; polychromed wood; 38 x 11,5 x 8 cm

František
KOŠÍK

(CZ, 1913 - 1986)

Narodil se ve Fryšavě v rodině, která se po dvě generace věnovala řezbářství. Vyučil se stolářem a později byl zaměstnán jako řidič. Pracoval ve Vídni v Berlíně i v Hamburku. Žil v domku na severním konci Dolan u Olomouce. Už po roce 1924 vytvořil své první práce, ale soustavněji se tvorbě věnoval až v roce 1969 po odchodu do důchodu. Osobitý řezbářský rukopis, charakteristický používáním plochých dlát, opíral o dokonalou znalost zpracovávaného materiálu. Je zastoupen v mnoha soukromých sbírkách a jeho díla věnovány i Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích.

—

He was born at Fryšava in the family, which was devoted to wood carving for two generations. He was trained as a cabinet-maker and later he was employed as a driver. He worked in Vienna, Berlin and Hamburg. He lived in a little house on the northern end of Dolany near Olomouc. Already after the year 1924 he created his first works, but systematically dedicated himself to the creation after his retirement in 1969. A distinctive carving handwriting, characterized by the use of flat chisels, was leaning on a perfect knowledge of the processed material. He is represented in many private collections and his works are owned also by the North Bohemian Fine-Arts Gallery in Litoměřice.

František Košík: V. I. Lenin; okolo 1970; monochrómne drevo; výška 33 cm /
V. I. Lenin; around 1970; monochrome wood; height 33 cm

Václav
KUDERA
(CZ, 1895 - 1987)

Vyrůstal v Novém Bydžově, kde se rovněž vyučil krejčím. Část první světové války prožil v Rusku. V roce 1921 se opět usadil v Novém Bydžově a věnoval se svému řemeslu. Kromě krejčovství provozoval i soukromou hudební školu, maloval a vyřezával loutky. Samostatnou dráhu netradičního sochaře začíná až v roce 1955 po odchodu do důchodu. Kamenné sochy, vytvořené ponejvíce z patníků u cest, postupně zaplavily dvorek jeho domu. První výstavu měl v roce 1966 v Hradci Králové. Některá jeho díla vlastní Severočeská galerie výtvarného umění v Litoměřicích a ponejvíce potom Městské muzeum v Novém Bydžově.

—

He grew up in Nový Bydžov, where he also was trained as a tailor. Part of the WW I he lived in Russia. In 1921 he settled again in Nový Bydžov and devoted himself to his craft. In addition to tailoring he ran a private music school, painted and carved puppets. A separate track of non-traditional sculptor he began after his retirement in 1955. The stone sculptures, created mostly from foot-stones at roads, gradually flooded the backyard of his house. His first exhibition was in 1966 in Hradec Králové. Some of his works are owned by the North Bohemian Fine-Arts Gallery in Litoměřice and mostly then the Municipal Museum in Nový Bydžov.

Václav Kudera: Štyri hlavičky; okolo 1960; drevo, kov, allobal, umelá hmota, textil; 15 x 38 x 7,5 cm /
Four little heads; around 1960; wood, metal, tinfoil, plastic, textiles; 15 x 38 x 7,5 cm

Vychodil osm tříd základní školy, nevyučený. Povoláním řidič autobusu a opravář v dílnách. Žil v malé rolnické usedlosti na okraji vesnice Štiavnik u Bytče, kde dříve působila celá řada vynikajících slovenských lidových řezbářů. Své první dílo ve dřevě vytvořil 10. března 1972. To byl začátek svébytné autentické cesty tvůrce s charakteristickým sochařským výrazem. Labuda se poněkud vyčleňuje z tradičního lidového projevu výrazným smyslem pro humorou nadsázku a zkratku. Jeho práce vlastní Považské múzeum v Žiline, Etnografický ústav Slovenského národného múzea v Martine a Slovenská národná galéria v Bratislavě.

—

He finished eight classes of primary school, non-trained. By profession he was a bus driver and mechanic in workshops. He lived in a small peasant farmhouse at the edge of the Štiavnik village near Bytča, where formerly a whole series of excellent Slovak folk carvers actuated. He created his first work in wood on March 10th, 1972. It was the beginning of an original authentic path of a creator with a distinctive sculptural expression. Labuda is somewhat set apart of a traditional folk expression with a significant sense of humorous exaggeration and abbreviation. His work is owned by Považské Museum in Žilina, the Slovak National Museum – Ethnographic Department in Martin, the Slovak National Gallery in Bratislava.

Ján Labuda: Jašterica; 2001; polychrómované drevo; výška 36 cm /
Lizard; 2001; polychromed wood; height 36 cm

Bartolomeo
MEREU
(IT, 1935)

Přezdívaný Banana, žije na Sardinii ve svém domku v přístavu Cala Gonone nedaleko města Dorgali, kde se i narodil. Vyrůstal v zemědělské rodině spolu se svými čtyřmi sourozenci. Školu ukončil ve třetí třídě a později prošel v dos-pělosti několika večerními kurzy dalšího vzdělávání. Do svých devatenácti let pomáhal rodičům a usilovně pracoval na poli. Potom odešel za prací do zahraničí. Deset let pracoval v Belgii a Německu. Po návratu na rodnou Sardinii zakoupil kavárnu, kterou rozšířil na zmrzlinárnou a provozoval ji dlou-hých 39 let. Už jako malý chlapec rád s nožem strouhal do dřeva, takže když v roce 2005 ukončil živnost, vrátil se ke své zálibě. Hledá v porostu divoké macchie (staré dřevo opracované vodou, větrem, mrazem a sluncem) a vyřezává z něj hlavy, figury lidí či různá zvířata. Poprvé svá díla vystavil v roce 2016 v Dorgali.

—

Nicknamed as Banana, he lives in Sardinia in his little house in the port of Cala Gonone near Dorgali, where he also was born. He grew up in a farming family, together with his four siblings. He ended school in third class and later went through several adult evening courses of further education. Until his 19 years he helped his parents and worked hard on the field. Then he left for work abroad. For ten years he worked in Belgium and Germany. After returning to his native Sardinia he purchased the café, which he has spread to the ice cream parlour and ran it for long 39 years. Even as a little boy he liked to carve in wood with knife, so when he completed his business in 2005, he returned to his fondness. He is looking in the bushes of wild "macchie" (an old wood treated with water, wind, frost and Sun) and carves from it some heads, figures of people or of different animals. For the first time he has exhibited his work in the year 2016 in Dorgali.

Bartolomeo Mereu: Nahá žena; okolo 2014; polychrómované drevo; výška 35,5 cm /
Naked woman; around 2014; polychromed wood; height 35,5 cm

Antonín
ŘEHÁK
(CZ, 1902 - 1970)

Narodil se na Svatém Kopečku u Olomouce v rodině tesaře. Vychodil osm tříd obecné školy. Od malíčka musel tvrdě pracovat. Od konce 20. let 20. století působil ve službách arcibiskupství jako zahradník a pro známou olomouckou firmu „Ander a syn“ upravoval zeleň na Svatém Kopečku. Soustavně začal malovat od roku 1960. Svým dílem se připojil k malířům reality, zachycujícím s udivující pečlivostí a detailností jakoby poprvé viděnou skutečnost. V mezinárodním měřítku se představil na přehlídce EXPO 1967 v kanadském Montrealu. Od té doby byl pak zastoupen na všech výstavách našeho naivního umění doma i v zahraničí. Jeho práce vlastní Severočeská galerie výtvarního umění v Litoměřicích a Slovenská národná galéria v Bratislavě.

—
He was born at Svatý Kopeček in a carpenter's family. He finished eight classes of elementary school. He had to work hard since his early years. From the end of the 1920s, he worked as a gardener of the Archbishopric and for a known Olomouc company "Ander & Son" he arranged the foliage on the Svatý Kopeček. He started consistently painting since 1960. He joined with his work to the painters of reality, capturing with amazing care and subtlety the facticity as if for the first time seen. On an international scale he was envisioned on the show EXPO 1967 in Canadian Montreal. Since then, he was represented in all of our naive art exhibitions at home and abroad. His work is owned by the North Bohemian Fine-Arts Gallery in Litoměřice, and the Slovak National Gallery in Bratislava.

Antonín Řehák: Mačka chytajúca myš; okolo 1960; olej na plátnе; 40 x 62 cm /
Cat catching the mouse; around 1960; oil on canvas; 40 x 62 cm

Girolamo
RICCI
(IT, 1931)

Tento pozoruhodný sochař, řezbář a malíř v jedné osobě žije v malé osadě Pievelunga v italské Umbrii. Pracoval těžce celý život jako zemědělec. Výtvarně se začal projevovat až v důchodu. Inspirován snem se rozhodl postavit po smrti své manželky Liliany na zahradě u domu malou kapli zasvěcenou Panně Marii. Tu vyzdobil kamennými a betonovými sochami, které sám vytvořil a zajímavě polychromoval. Vlastní sochy doplňuje nalezenými předměty, keramikou či hračkami. Vyřezává také dřevěné figury lidí i zvířat a maluje na nejrůznější materiál (dveře, sudy, desky, plechy či střešní krytinu aj.) nejraději pak dvojice postav.

—

This noteworthy sculptor, carver and painter in one person lives at a small village of Pievelunga in the Italian Umbria. He worked hard for all his life as a farmer. He began to show up artistically already in retirement. Inspired by the dream he decided to build upon the death of his wife Liliana a small chapel dedicated to the Virgin Mary in the backyard of his house. This was decorated with stone or concrete statues, that he created and interestingly polychromed. He complements these sculptures with found objects, the ceramics or toys. He carves wooden figures of people and animals and paints on all kinds of material (door, barrels, folders, sheets or roofing, etc.) but prefers pairs of figures.

Girolamo Ricci: Postava ženy; nedatované (2014); akryl na keramike; 45 x 33 cm /
The figure of a woman; undated (2014), acrylic on ceramics; 45 x 33 cm

Záhradné súsošia z kameňa a betónu pri dome Girolama Ricciho v dedine Pievelunga, Umbria. /
Garden sculptures of stone and concrete at the house of Girolamo Ricci in the village of Pievelunga, Umbria.

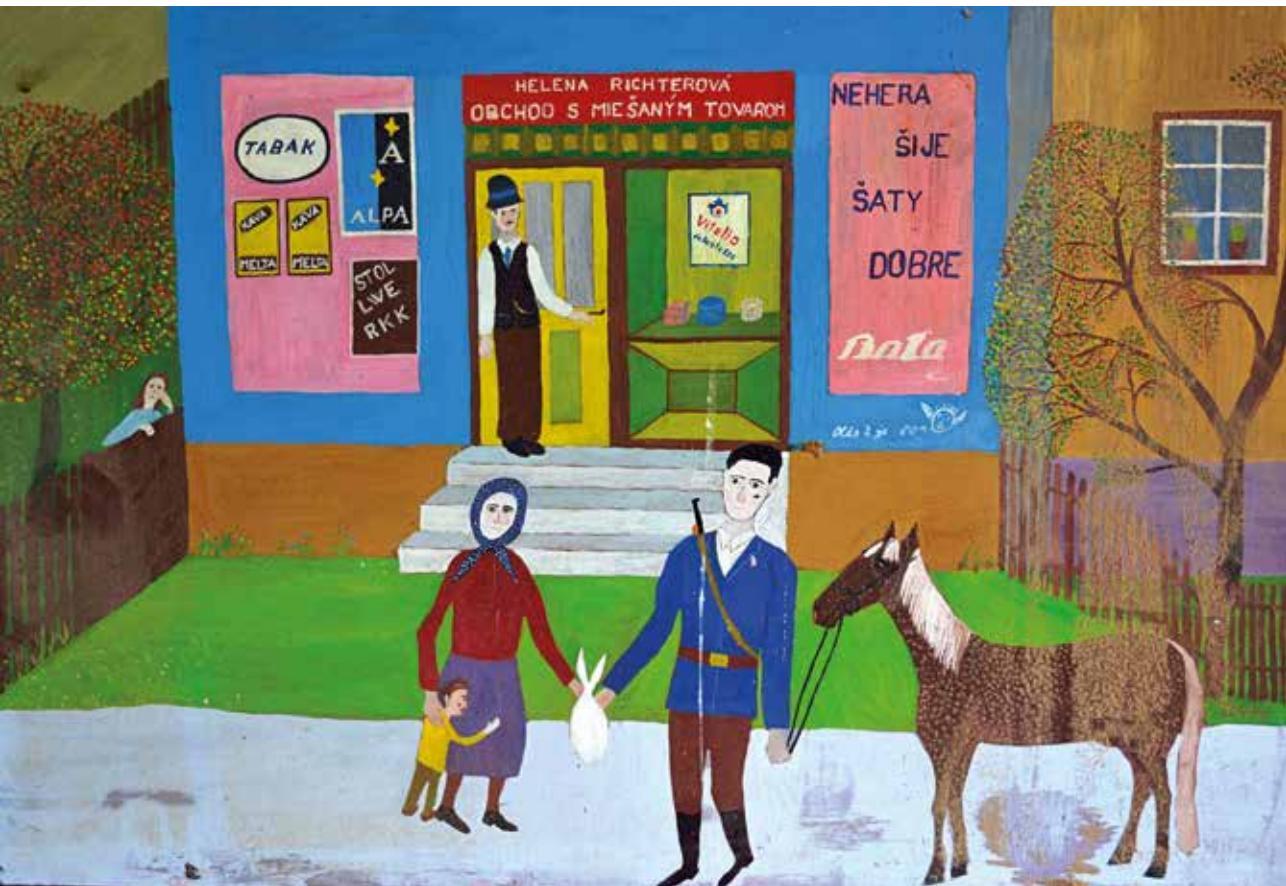

Ondřich
RICHTER
(SK, 1940)

Narozený ve slovenské obci Lisková při Ružomberku, žije a tvoří v Počúvadle u Banské Štiavnici. Od roku 1997 je insitní malíř a řezbář mistrem lidové umělecké výroby (řezbářství, malířství na sklo). V řezbářství používá techniky plastické řezby, polychromie, řezání pilami. Pro jeho malířskou tvorbu jsou charakteristické výrazné barvy a jednoduché tvary. Inspiruje se lidovými zvyky, najdeme u něj však i tematiku ročních období a vzpomínky na život v mládí. Kromě sololitu a dřeva mu jako podklad slouží sklo. Ze dřeva i na skle ztvárněuje především sakrální motivy (madonka s dítětem, světci, Poslední večeře, výjevy z Bible), jednoduché postavičky při každodenních činnostech i svátečních chvílích, výjevy z vesnického prostředí, ale také zbojníka Juraje Jánošíka. Vyrábí i pastýřské hole s vyřezávanou hlavicí či betlémy doplněné o figurky zvířat.

—

Born at the Slovak village of Lisková near Ružomberok, he lives and works at Počúvadle near Banská Štiavnica. As a naive painter and carver he is a master of the folk art production since 1997 (wood carving, glass-painting). In the wood carving he uses techniques of relief carving, polychromes, and saw-cutting. For his painting creation there are characteristic bold colours and simple shapes. He is inspired with the folk traditions, but we can find, however, also the theme of year-seasons and memories of the life in his youth. Except for hardboard and wood there is used as a substrate for him some glass. He portrays from wood and glass mainly sacral themes (little Madonnas with child, saints, The last supper, scenes from the Bible), simple little figures in daily activities and festal moments, scenes from rural environs but also of the robber Juraj Jánošík. He produces some shepherd sticks with carved heads or nativity scenes completed with animal figures.

Oldrich Richter: Lúčenie s partizánom; 1996; tempera na lepenke; 41 x 61,2 cm /
Taking leave of a partisan; 1996; tempera on cardboard; 41 x 61,2 cm

Natálie
SCHMIDTOVÁ
(CZ, 1895 - 1981)

Narodila se ve vesnici Dobrinka v Tambovské gubernii carského Ruska. Školu nikdy nenaštěvovala. V letech 1911 až 1915 pracovala jako pokojská a dětská vychovatelka v Novorossijsku. V letech 1915 až 1919 žila v Prokurovce u Voroněže, kde se v roce 1918 provdala za českého strojníka Hugo Schmidta. Spolu se vrátili do okolí Bystřice pod Pernštejnem, kde pracovala na statcích. Malovala začala v roce 1944 z vnitřní potřeby a na podnět své dcery. Za svůj život vytvořila více jak 800 obrazů, které se staly dokladem jejího neobyčejného malířského nadání. První samostatnou výstavu měla v roce 1946 v Alšově síni Umělecké besedy v Praze. V následujícím roce vystavovala v Paříži v galerii Pierre. V roce 1967 představila svou tvorbu na světové výstavě EXPO 67 v Montrealu. Její díla vlastní Severočeská galerie výtvarního umění v Litoměřicích, Slovenská národná galéria v Bratislavě a Národnopisné muzeum v Praze.

—

She was born at the village of Dobrinka in Tambov governorate of Czarist Russia. She never visited a school. In the years 1911 to 1915 she worked as a maid and children's governess in Novorossiysk. In the years 1915 to 1919 she lived at Prokurovce in Voronezh, where she married the Czech machinist Hugo Schmidt in 1918. They together returned to nearby Bystřice pod Pernštejnem, where she worked on farms. She started painting in 1944 from his internal needs and to the impetus of her daughter. During her life, she has created more than 800 paintings, which became the proof of her extraordinary painterly talents. Her first solo exhibition was held in 1946 in the Alšově Hall of the Umělecká Beseda in Prague. The following year she exhibited in the Gallery Pierre in Paris. In 1967 her work was presented at the EXPO 67 in Montreal. Her works are owned by the North Bohemian Fine-Arts Gallery in Litoměřice, the Slovak National Gallery in Bratislava, and the Ethno-graphic Museum in Prague.

Natálie Schmidtová: Krajina s jazerom; okolo 1950; akvarel na papieri; 61 x 86 cm /
Landscape with a lake; around 1950; watercolor on paper; 61 x 86 cm

Štefan SIVÁŇ

(SK, 1906 - 1995)

Pocházel z chudé slovenské rolnické rodiny. Do dvanácti let navštěvoval základní školu. Od roku 1918 pomáhal rodině hospodařit a pracoval též jako kolář. Zhotovoval vozy, sáně, žebříky a další potřebné nástroje ze dřeva. V roce 1928 se oženil a měl později pět dětí. Během 60. let 20. století se začíná postupně věnovat volné tvorbě a z podnětu některých slovenských profesionálních sochařů vytváří s odzbrojující samozřejmostí i značně rozměrná a monumentální díla. Jeho výtvarná práce překvapuje robustností a vyzrálostí ojedinělého autorského rukopisu. Na mezinárodní přehlídce INSITA 1994 v Bratislavě bylo jeho dílo vyznamenáno Cenou Slovenské národní galerie. Jeho práce vlastní Oravská galéria v Dolnom Kubíne, Slovenské národné múzeum v Martine a Slovenská národná galéria v Bratislavě.

—
He came from a poor Slovak peasant family. Until his twelve years, he attended elementary school. Since 1918 he helped the family to farm and also worked as a wheelwright. He produced carriages, sledges, ladders and other necessity tools made of wood. In 1928 he married and later he had five children. During the 60s years of 20th century, he gradually began to devote to the free creation and on the initiative of some Slovak professional sculptors, he created with disarming self-evidence also considerably large and monumental works. His fine-arts work is surprising with its robustness and with maturity of a unique author's handwriting. On the international show INSITA 1994 in Bratislava his work was honoured with the Price of the Slovak National Gallery. His works are owned by the Orava Gallery in Dolný Kubín, the Ethnographic Museum in Martin and the Slovak National Gallery in Bratislava.

Štefan Siváň: Babka a dedko; okolo 1990; drevo; 91 x 23 x 18 cm /
Grandma and grandpa; around 1990; wood, 91 x 23 x 18 cm

Ondrej
ŠTEBERL
(SK, 1897 - 1977)

Narodil se ve vinohradnické rodině v Pezinku a ukončil šest tříd obecné školy. Pracoval ve vinohradu, jako stavební dělník, železničář, v továrně na čokoládové výrobky i na rolnické farmě ve Francii. V letech 1928 až 1965 byl poštovním doručovatelem. Jako autodidakt kreslil a maloval už v mládí. Soustavněji začal malovat od roku 1963, ale programově se malířské tvorbě mohl věnovat až po odchodu do důchodu v roce 1965. Tehdy se jeho samorostlý talent projevil naplno. Dokladem je neobyčejná tvořivá aktivita, jejímž překvapivým výsledkem je na 1000 děl. Je básnívým doručovatelem křehkých vzpomínek, snů a ztišených fantazií, oslovujících diváka svou autenticitou a otevřeností. V roce 1969 získal cenu Trienále na bratislavské INSITĚ. Jeho díla jsou v majetku Slovenskej národnej galérie v Bratislave, Slovenského národného múzea v Bratislave, Oravskej galérie v Dolnom Kubíne a Severočeské galerie výtvarního umění v Litoměřicích.

—

He was born in a wine-growing family in Pezinok and finished six classes of elementary school. He worked in a vineyard, as a construction worker, a railwayman, in the factory on chocolate products and on peasant farm in France. In the years from 1928 to 1965 he was a postman. As an autodidact he drew and painted already in his youth. He began to paint systematically since 1963, but programmatically he could devote himself to the painting after his retirement in 1965. At that time, his natural talents manifested to the fullest. The document of this there is a quirky creative activity, a surprising result of which there are some 1000 works. He is the poetic deliveryman of fragile memories, dreams and quietened fantasies, engaging the viewer with his authenticity and openness. In the year 1969 he was awarded a Price Triennial at the Bratislava INSITA. His works are owned by the Slovak National Gallery in Bratislava, the Slovak National Museum in Bratislava, Orava Gallery in Dolný Kubín and the North Bohemian Fine-Arts Gallery in Litoměřice.

Ondrej Šteberl: Žena v knižnici; 1965; olej na lepenke; 40 x 38 cm /
Woman in library; 1965; oil on cardboard; 40 x 38 cm

Václav
ŽÁK

(CZ, 1906 - 1986)

Narodil se poblíž Kladna ve Velkých Kyšicích. Přišel do početné chudé rodiny, která mu bohužel neposkytla šťastné a radostné dětství. Ve dvou letech vážně onemocněl a následky choroby (ochrnutí pravé dolní i horní končetiny a okohybných svalů) sebou nesl po celý život. Také základní škola, kterou ukončil v páté třídě, byla pro něj jen utrpením. Pásly krávy, pracoval v lomu nebo pomáhal v pivovaře, aby se nakonec po smrti tyranského otce ve svých 21 letech uchytíl na dalších třicet roků jako sběrač kůží. Dokonce si postavil rodinný dům v části Unhoště nazývané Amerika, kde se svou matkou žil. Po jedné z návštěv Mariánských Lázní v roce 1952 začal malovat. Tvořil převážně technikou podmalby na skle, inspirováný světem pohádek, historie a mýtů. Zúčastnil se mnoha společných výstav české naivní tvorby a je právem řazen mezi její hlavní představitele.

—

He was born near Kladno at Velké Kyšice. He came to a large poor family, which unfortunately did not provide a happy and joyful childhood for him. In two years, he fell seriously ill and the consequences of disease (paralysis of the right lower and upper extremities and the ocular-motoric muscles) he was carrying all his life. Also, a primary school, which he ended in the fifth class, was only suffering for him. He pastured cows, worked in the quarry or helped in the brewery; After the death of his tyrannical father in his 21 years, he took hold on for another thirty years as a leather scavenger. He even built a family house in the part of Unhošt called America, where he lived with his mother. After one of the visits of Mariánské Lázně in 1952 he began painting. He created mainly with the technique of under-painting on glass, inspired by the world of fairy tales, myths, and history. He has participated in many collective exhibitions of Czech naive creativity and he is justly ranged among its main leaders.

Václav Žák: Město v krajine; 1966; tempera, podmalba na skle; 37 x 64 cm /
Town in the landscape; 1966; tempera, underpainting on the glass; 37 x 64 cm

Alois BARCUCH (CZ, 1911 - 1975), Štefan BARČÁK (SK, 1913 - 2004), Václav BERÁNEK (CZ, 1915 - 1982), Charles BOUSSION (F, 1925), Domenico BRIZI (IT, 1925), Matej ČUPEC (SK, 1904 - 1978), Adam DEMBIŃSKI (PL, 1943 - 2014), Jaroslav DIVIŠ (CZ, 1981), Eva DROPOVÁ (SK, 1936), Rudolf DZURKO (SK, 1941 - 2013), Iva FOLAJTÁROVÁ (CZ, 1982), Ladislav FRÉLICH (CZ, 1932), Martha GRUNENWALDT (B, 1910 - 2008), Ján HADNAGY (SK, 1914 - 1998), Andrej HANKOVSKÝ (SK, 1904 - 1985), Josef HEJA (CZ, 1902 - 1985), Josef CHVALA (CZ, 1906 - 1985), Michal IMRICH (SK, 1919 - 1991), Władysława IWANSKA (PL, 1927 - 2005), Vincenc JAHN (CZ, 1917 - 2001), Jan KADUBEC (CZ, 1943), Jozef KŇAZKO (SK, 1924 - 2009), Rosemarie KÖCZY (D, 1939 - 2007), Marie KODOVSKÁ (CZ, 1912 - 1992), František KOŠÍK (CZ, 1913 - 1986), Františka KUDELOVÁ (CZ, 1912 - 1997), Václav KUDERA (CZ, 1895 - 1987), Radoslav KURFÜRST (CZ, 1980), Ján LABUDA (SK, 1929 - 2004), Ezechiele LEANDRO (IT, 1905 - 1981), Genowefa MAGIERA (PL, 1921), Bonaria MANCA (IT, 1925), Cecilie MARKOVÁ (CZ, 1911 - 1998), Bartolomeo MEREU (IT, 1935), Pietro MOSCHINI (IT, 1923 - 2011), Jiří MRÁČEK (CZ, 1952), Hans PLOOS VAN AMSTEL (NL, 1890 - 1950), Girolamo RICCI (IT, 1931), Oldrich RICHTER (SK, 1940), Antonín ŘEHÁK (CZ, 1902 - 1970), Zbyněk SEMERÁK (CZ, 1951 - 2003), Natálie SCHMIDTOVÁ (CZ, 1895 - 1981), Štefan SIVÁŇ (SK, 1906 - 1995), Helena SKALICKÁ (CZ, 1951), Ondrej ŠTEBERL (SK, 1897 - 1977), Orlando TOMBOLELLA (IT), Petr VÁLEK (CZ, 1976), Oldřich VRÁNA (CZ, 1948), Leoš WERTHEIMER (CZ, 1956 - 2018), Anna ZEMÁNKOVÁ (CZ, 1908 - 1986), Václav ŽÁK (CZ, 1906 - 1986)

2

ART
BRUT

/ ART BRUT

František Skála:

„MY, PROFESIONÁLNÍ UMĚLCI,
SE BOHUŽEL STARÁME SAMI O SEBE.
TO ZNAMENÁ, že i když se nám
to nelíbí, tak se musíme nějak
sebeprezentovat, nějak živit.
pak závidíme všem lidem, co si
zachovali ten čistý přístup
k tvorbě, který máme v dětství.
o tyto tvůrce se musí starat
někdo jiný, kdo je musí objevit
a dostat k divákům, aby jejich
dílo vůbec spatřilo světlo světa.
Takováto činnost (kterou
v tomto případě dělá Pavel
Konečný) je velmi bohulibá
a chvályhodná, protože jinak
by tito autoři mohli zemřít
a jejich dílo skončit ve sběru,
jak se to mnohdy stává...“

"WE, THE PROFESSIONAL ARTISTS, UNFORTUNATELY TAKE CARE OF OURSELVES. THIS MEANS THAT EVEN IF WE DON'T LIKE IT, SO WE HAVE TO SELF-PRESENT SOMEHOW, TO EARN OURS LIVING. THEN WE ENVY ALL THOSE PEOPLE WHAT HAVE KEPT THIS NET ACCESS TO CREATION, WHICH WE HAD IN CHILDHOOD. SOMEONE ELSE MUST TAKE CARE OF THESE CREATORS, WHO MUST DISCOVER AND GET THEM TO THE AUDIENCE FOR THEIR WORK EVER SAW THE LIGHT OF THE WORLD. SUCH ACTIVITY (WHICH IN THIS CASE PAVEL KONEČNÝ DOES) IS VERY PLEASING TO GOD AND PRAISEWORTHY, BECAUSE OTHERWISE, THESE AUTHORS COULD DIE AND THEIR WORK WOULD END UP IN THE SCRAP YARD, AS IT OFTEN HAPPENS..."

Má sbírka spontánního neprofesionálního umění není vědomě vyhraněná a někomu se může zdát, že jsou v ní chaoticky smíchány protikladné kreativní postupy od těch tradičních uměleckořemeslných, uplatňujících se především v lidovém umění přes tvorbu naivní, vypovídající o silné individuální snaze autora neuměle překonat absenci výtvarného školení a dobrat se výsledků a ocenění typických pro vysoké umění. K těmto dvěma oblastem periferie výtvarného umění navíc časem přibyla třetí, objevená francouzským malířem, sběratelem a teoretikem Jeanem Dubuffetem, který ji definoval jako art brut. Domnívám se však, že i projevy syrového, původního umění art brut mohou být směle prezentovány vedle zmíněných dvou, a že to dokonce může vést k lepšímu pochopení a uvědomění si značných rozdílů mezi těmito marginálními spontánními tvořivými proudy. Chybí mi totiž militantnost některých sběratelů, pyšných na čistotu a specifičnost spravované kolekce děl.

Jak charakterizoval Dubuffet art brut? Jako „nejrůznější artefakty, díla všeho druhu – kresby, malby, výšivky, figury vyřezávané nebo modelované apod. – jimž je společný spontánní, vysoce kreativní charakter, co nejméně závislý na současném provozu umění a na kulturních konvencích, tvůrci těchto děl bývají osobnosti poněkud tajemné, pocházející z oblasti mimo profesionální umění.“

Ještě lépe pochopíme jeho upřednostňování výrazových prostředků art brut před těmi naivními, když si ocitujeme několik vět uveřejněných v bulletinu *INSITA* č. 5 v roce 1972, které napsal jako odpověď na anketní otázku, co jej přitahuje k naivnímu umění: „Umělecké formy, které jsou předmětem mých výzkumů a které označuji termínem ‘l’art brut’ jsou mnohem vzdálenější kulturním normám jako ty, které se běžně nazývají ‘naivním uměním’. Zdá se mi, že naivní umění je ve všeobecnosti příliš poplatné kulturním normám, obvyklým duchovním základům, zvyklostem, převzatým z kulturního umění. Je sice pravda, že do kulturních šablon vnáší trochu spontánnosti, trochu osobní invence, ale podle mne je to málo. Tradičnímu umění klade jen velmi slabý odpor, a to ani ne v hloubce, ale jen řekl bych na povrchu. Mám dojem, že v hloubce, uvnitř, se úplně podrobuje akademickému umění a proto mne zajímá jen okrajově...“.

Typických představitelů art brut je v dlouhé řadě autorů mé sbírky několik. Z těch českých je to především Cecilie Marková a Anna Zemáneková, která bývá dokonce označována jako klasik tohoto výtvarného projevu. Z evropských tvůrců jsou to potom například Hans Ploos van Amstel, Ezechiele Leandro nebo Martha Grunenwaldt.

My collection of spontaneous non-professional art is not consciously well-decided, and someone may see, that they are in it chaotically mixed creative procedures contradictory to those of traditional arts-and-craft ones, self-asserted mainly in folk-art through naive creation, testifying the strong individual effort of the author to in artificially overcome the absence of fine-arts training and to search for results and awards that are typical for high art. In addition to these two areas of the periphery of the fine arts there was added in the course of time a third one, discovered by a French painter, collector and theorist Jean Dubuffet, which he defined as an art brut. However, I believe that even expressions of a crude, original art of art brut can be boldly presented next to the two abovementioned, and that it may even lead to a better understanding and awareness of the considerable differences between these marginal spontaneous creative currents. I miss namely the militancy of some collectors proud of the clarity and specificity of their managed collection of works.

How did Dubuffet characterize the art brut? As "...all sorts of artefacts, works of all kinds - drawings, paintings, embroidery, carved or modelled figures, etc. - to which there is common a spontaneous, highly creative feature, as few as possible dependent on the contemporary operation of art and on some cultural conventions; the creators of these works tend to be of somewhat mysterious personality, coming from outside of professional art area."

We can even better understand his preference for an expressive resources of art brut in front of those naive ones when we quote a few sentences published in the bulletin *INSITA* No 5 in 1972, that he wrote in response to a survey question what attracts him to the naive art: "The art forms, that are the subject of my research and that I describe as 'l' art brut' are much more distant to cultural norms as those ones that are commonly called 'naive art'. It seems to me that the naive art is in general too indebted to the cultural norms, to the usual spiritual basics, practices adapted of the cultural art. It is indeed true that it brings to cultural templates a bit of spontaneity, a little of personal invention, but according to me it is a little. It places only very weak resistance to traditional art, even not in depth, but I would say only on the surface. I have the impression that in depth, inside, it is completely subjected to academic art, and I am therefore only marginally interested in it....".

There are only several typical representatives of art brut in a long line of the authors of my collection. Of those Czech are above all especially Cecilia Marková and Anna Zemánková, who is sometimes even referred as classic of this creative expression. From European artists they are, for example, Hans Ploos van Amstel, Ezechiele Leandro or Martha Grunenwaldt.

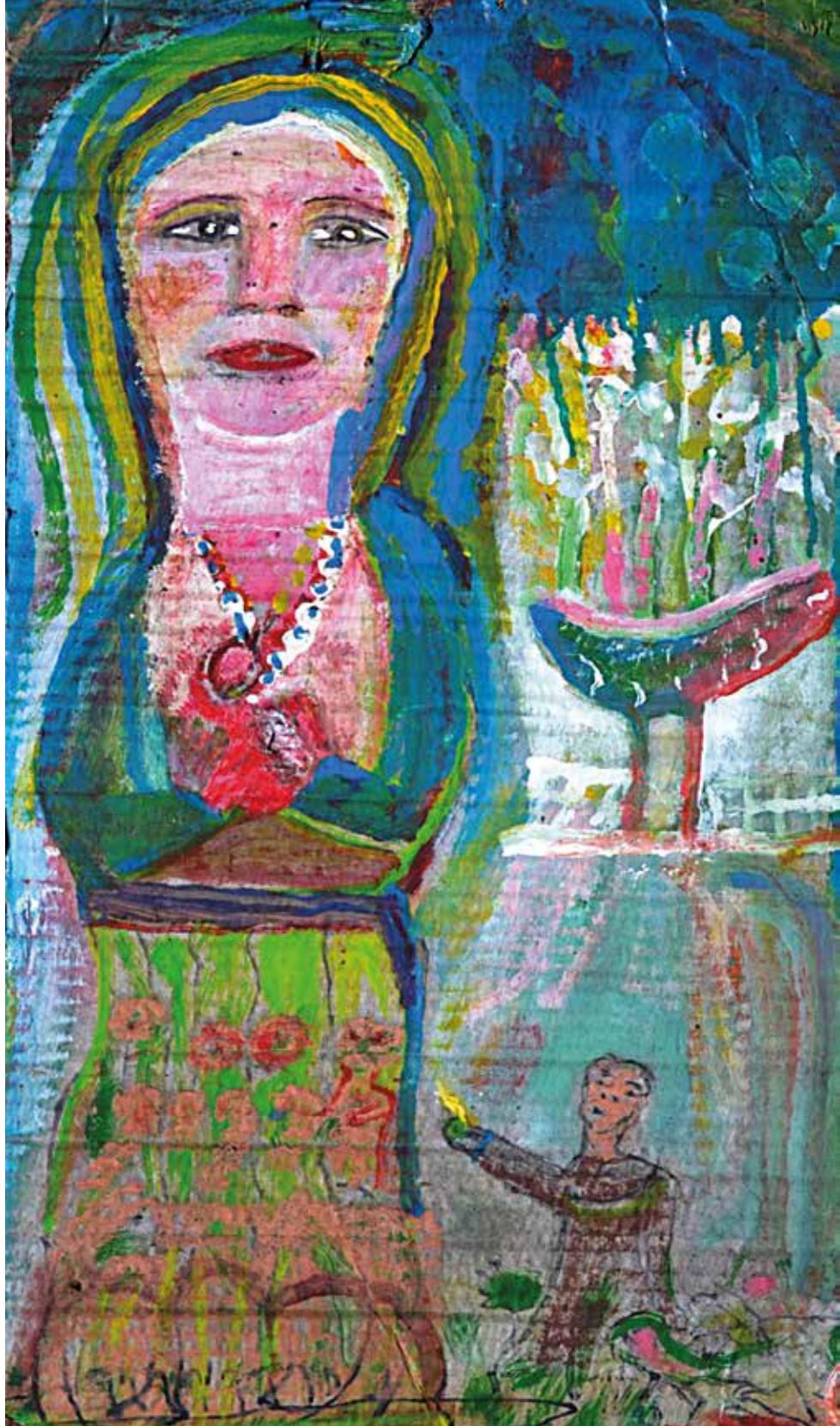
Domenico
BRIZI
(IT, 1925)

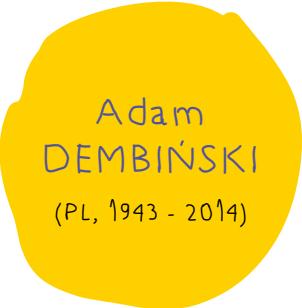
Žije v italském Piansanu nedaleko Tuscanie (Lazio). Pracoval v Římě jako pomocník a vrátný ve filmových ateliérech Cinecitta, později se vrátil k farmáření. Jeho zahrada se stala místem, kde začal uplatňovat své tvořivé schopnosti zejména v důchodovém věku. Nejdříve začal výtvarně pojednávat malou jeskyni, vydlabanou v tufové skále jako prostor k ukládání náradí. Vytváří i v současnosti pozoruhodné reliéfy a sochy zvířat v kamenné stěně, ale také dřevěné figury, ukládané v řadách v okolí jeskyně. Své výtvary citlivě polychromuje jasnými barvami a maluje také samostatné obrazy na staré dveře, železná vrata, či balící papír a stává se tak originálním stvořitelem jakési rajské zahrady, bohužel ohrožované a postupně ničené nepřízní počasí.

—

He lives at the Italian Piansano near Tuscany (Lazio). He worked in Rome as a helper and a porter in the Film Studio Cinecittá, later he returned to farming. His garden has become a place where he began to apply his creative abilities, especially in a retirement age. First he started art-dealing a small cave, carved in the tufa rock as a space to store his tools. Also in the present he creates remarkable reliefs and sculptures of animals in a stone wall, but also some wooden figures, stored in the rows around the cave. He sensitively paints his creations with bright colours and he paints also separate pictures on the old doors, iron gates, or wrapping paper and so he becomes an original creator of a sort of Garden of Eden, unfortunately endangered and gradually destroyed by the weather disfavour.

Domenico Brizi: Žena s vtákom; 2000; tempera na lepenke; 45 x 23 cm /
Woman with a bird; 2000; tempera on cardboard; 45 x 23 cm

Adam
DEMBIŃSKI
(PL, 1943 - 2014)

Narodil se poblíž Plocku. Pro své vrozené poškození nikdy nechodil do školy a neuměl číst ani psát. Vyrůstal v péči prarodičů, ale od roku 1963 až do své smrti žil v pečovatelském domě v Brwilnie. Byl jedním z nejznámějších představitelů art brut v Polsku. Dával přednost velkým formátům a umění bylo pro něj způsobem kontaktu se světem. Měl několik oblíbených motivů, které se v různých variacích objevovaly v jeho tvorbě: krávy, koně, ale také tanky a vojenská letadla nebo náboženské a erotické motivy, které odrážely jeho mladické sny a vzpomínky. Měl tři samostatné výstavy v Polsku (Krakow, Szczecin, Plock) a zúčastnil se několika skupinových výstav v Evropě.

—

He was born near Plock. For his congenital impairment he never went to school and could not read or write. He grew up in the care of great-grandparents, but since 1963 until his death, he lived in a nursing home in Brwilno. He was one of the most famous representatives of art brut in Poland. He gave priority to large formats and the art was for him a way of contact with the world. He had a few favourite themes that in different variations appeared in his work: cows, horses, but also tanks and military aircraft or religious and erotic themes, which reflected his youthful dreams and memories. He had three solo exhibitions in Poland (Krakow, Szczecin, Plock) and participated in several group exhibitions in Europe.

Adam Dembiński: Bez názvu; nedatované; pastel, ceruza na papieri; 29,7 x 42 cm /
Untitled; undated; pastel, pencil on paper; 29,7 x 42 cm

Eva
DROPOVÁ
(SK, 1936)

Narodila se v Bratislavě v německo-maďarské rodině. Vystudovala elektrotechnickou střední školu a pracovala jako kreslička ve výzkumném ústavu textilním. Začala kreslit spontánně v roce 1991 po silném citovém otřesu, který jí způsobila vážná nemoc jediného syna. Její malby a kresby, medijně inspirovány, jsou často doprovázeny textem, například formulací otázky kladené duchům a podobně. Zpočátku kreslila tuší, pak následovaly kresby barevnými fixy, tempery, olejomalby, vždy na papíře. Podle vlastních slov kreslí či maluje zcela automaticky a začne-li o tvořeném díle hlouběji uvažovat, ztrácí schopnost pokračovat.

—

She was born in Bratislava in a German-Magyar family. She graduated from the electro-technical secondary school and worked as a draughtswoman at the Textile Research Institute. She started spontaneously drawing in 1991 after a strong emotional shock that was caused by serious illness of her only son. Her paintings and drawings, inspired by the public media, are often accompanied by text, such as the formulation of questions, asked the spirits and the like. She initially drew with Indian ink then the drawings with coloured felt-tip pens, temperas, oil paintings, always on paper followed. According to her own words, she draws or paints completely automatically and when she begins to think deeper about a created piece, she loses her ability to continue.

Eva Droppová: Bez názvu; 2001; tempera na papieri; 61 x 43 cm /
Untitled; 2001; tempera on paper; 61 x 43 cm

Władysława
IWAŃSKA
(PL, 1927 - 2005)

Místem jejího narození byl polský Nowy Sacz. Ráda malovala již od útlého věku. V roce 1950 poprvé představila svá díla veřejnosti. Jsou pro ni typické melancholické akvarely a romantické kvaše, tematicky vycházející ze zachycení křehkých autorčiných snových představ a fantazií. Zvláštní, jemné koloristické cítění upřednostňující tlumené barvy je charakteristické pro její tvorbu, která se nachází ve sbírkách Státního národopisného muzea ve Varšavě, Regionálního muzea Nowy Sacz, Etnografického muzea v Krakově a Slezského zemského muzea v Katovicích. Její dílo bylo rovněž prezentováno na mezinárodním trienále INSITA v Bratislavě v roce 2010.

—

The place of her birth was Polish Nowy Sacz. She liked painting from an early age. In the year 1950 she first presented her works to the public. For her there are typical melancholy watercolours and romantic gouaches, thematically based on the capture of fragile artist's dreamy ideas and imaginations. Special, subtle coloristic feeling that favours the muted colours is characteristic of her creation, which is located in the collections of the National Ethnographic Museum in Warsaw, the Regional Museum of Nowy Sacz, Ethnographic Museum in Krakow and the Silesian Regional Museums in Katowice. Her work has also been presented at the international triennial INSITA in Bratislava in 2010.

Władysława Iwańska: Krajina s domčekmi; nedatované; akvarel na papieri; 30 x 41,5 cm
Vtáci; nedatované; akvarel na papieri; 30 x 41,5 cm /
Landscape with little houses; undated; watercolor on paper; 30 x 41,5 cm
The Birds; undated; watercolor on paper; 30 x 41,5 cm

Marie
KODOVSKÁ
(CZ, 1912 - 1992)

Vyrůstala v početné dělnické rodině na moravském Slovácku, poznamenána od narození zchromlou pravou rukou. Vychodila osm tříd obecné školy a později pracovala jako zemědělská a textilní dělnice. V roce 1943 se přivedla do Rýmařova, kde žila od roku 1955 jako invalidní důchodkyně a vychovávala své tři děti. Začala malovat z podnětu své dcery v dubnu roku 1964.

Od mládí psala též básně a pohádky. Vedle samostatných výstav v České republice se zúčastnila řady přehlídek naivního umění doma i v zahraničí (Norimberk 1975, Madrid a Drážďany 1977, Boston 1979, Tokio a Berlín 1980, Paříž 1981). Je zastoupena v Severočeské galerii výtvarního umění v Litoměřicích, v Slovenskej národnej galérii v Bratislavě, v Collection de la Ville de Paris (Musée d'art naïf Max Fournay).

—
She grew up in a numerous working-class family on Moravian-Slovak region as a marked by lame right hand since birth. She finished eight classes of elementary school and later she worked as an agricultural and textile worker. In the year 1943, she with-married to Rýmařov, where she lived since 1955 as a disability pensioner and raised her three children. She began to paint on the initiative of her daughter in April of 1964. From a young age she wrote also poems and fairy tales. In addition to her solo exhibitions in the Czech Republic she participated in a series of shows of naive art at home and abroad (Nuremberg 1975, Madrid and Dresden 1977, Boston 1979, Tokyo and Berlin 1980, Paris 1981). She is represented in the North Bohemian Fine-Arts Gallery in Litoměřice, in the Slovak National Gallery in Bratislava, in the Collection de la Ville de Paris (Musée d'art naïf Max Fournay).

Marie Kodovská: Náčelníci; 1976; email / smalt na lepenke; 56 x 66,5 cm /
The Chiefs; 1976; glaze / enamel on cardboard; 56 x 66,5 cm

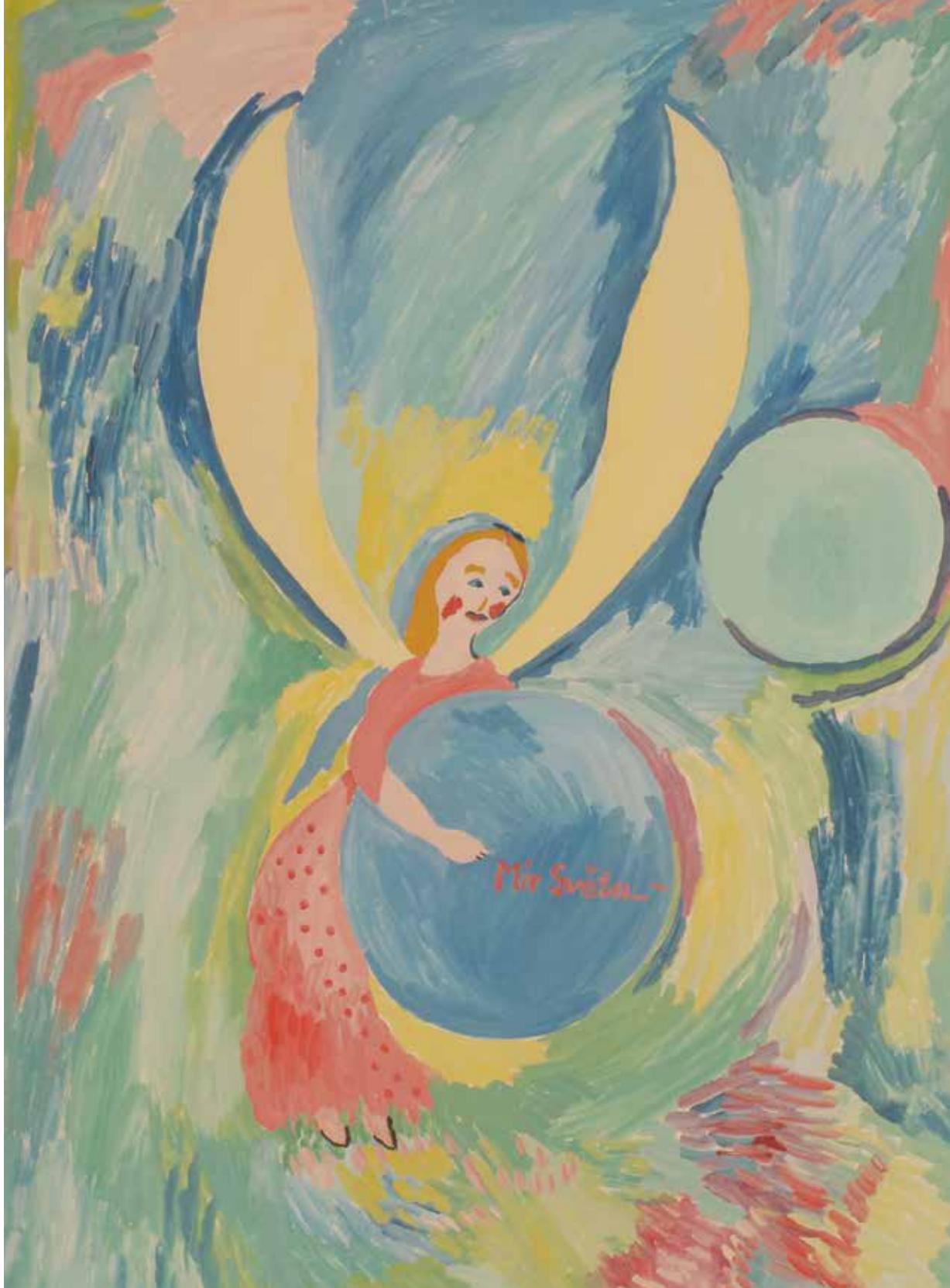
Františka
KUDELOVÁ
(CZ, 1912 - 1997)

Pocházela z chudé rolnické rodiny v Šumici u Uherského Brodu. Po ukončení obecné školy pomáhala až do roku 1932 otci v hospodářství. Především citová deziluze rozhodla o jejím odchodu do kláštera v Brně, kde se stala rádovou sestrou. V roce 1942 je poprvé hospitalizována na psychiatrické klinice v Brně, odkud přechází v následujícím roce do psychiatrické léčebny v Kroměříži. Malovat však začala až jako pacientka plicního oddělení nemocnice v Kroměříži v roce 1951. Tvůrčí činnosti se věnovala každodenně a vytvořila do podzimu roku 1995, kdy ztratila zrak, tisíce kreseb, obrazů i malovaných objektů. Její dílo vlastní Psychiatrická léčebna v Kroměříži.

—

She came from a poor peasant family at Šumice near Uherský Brod. After finishing an elementary school she helped his father on the farm until the year 1932. Above all, emotional disillusionment had decided on her departure to the monastery in Brno, where she became a nun. In the year 1942 she was first hospitalized on a psychiatric clinic in Brno, from where she went the following year to a psychiatric hospital in Kroměříž. However, she began to paint as a patient of lung department as late as in 1951 in Kroměříž. She dedicated herself to creative activities on a daily basis and had created until the autumn of 1995, when she lost her eyesight, thousands of drawings, paintings and painted objects. Her work is owned by the Psychiatric Hospital in Kroměříž.

Františka Kudlová: Svetový mier; 1983; tempera na papieri; 83,5 x 59 cm /
World peace; 1983; tempera on paper; 83,5 x 59 cm

Mir Svetia -

Ezechiele
LEANDRO
(IT, 1905 - 1981)

Ezechiele Leandro: Bez názvu; nedatované;
tempera na papieri; 35,1 x 50 cm /
Untitled; undated; tempera on paper;
35,1 x 50 cm

Jedinečný spontánní tvůrce, rodák z Lequile (Itálie), prožil složitý a nelehký životní příběh. Jako bezejmenný nalezenec dostal jméno Ezechiele Leandro a byl přidělen do opatrovnické rodiny. Do roku 1916 navštěvoval několik tříd základní školy a pracoval jako pastýř. V jeho 11 letech jej skutečný otec uznává jako syna, ale své příjmení mu nedal a poslal jej do kláštera. Tvrdě musel pracovat od raného věku jako stavební dělník betonových konstrukcí. Po vojenské službě se v roce 1933 oženil a vzápětí odchází na dvacet měsíců pracovat jako horník do Afriky a později do Německa. Během svého pobytu v Africe na něj silně zapůsobila zvláštní barevnost a seznámil se s místním způsobem polychromie předmětů. Po válce si otevřel prodejnu a opravnu kol a živil se i jako obchodník se šrotom. V roce 1955 začal stavět v San Cesareo dům – muzeum. Jednak galerii pro své početné obrazy a sochy (s těmi se stal záhy mezinárodně proslulý) a v sousedním otevřeném prostoru o rozloze více než 700 m² tzv. „Svatyni trpělivosti“. Jde o impozantní komplex více než dvou tisíc skulptur vytvořených z betonu a odpadového materiálu: železa, keramických střepů, skla, pneumatik, obkladů, kamenů. Muzeum otevřel v roce 1975. Po jeho smrti v roce 1981 prošel areál vývojem od postupné degradace až k revitalizaci v posledních letech.

—

He was a unique spontaneous creator, a native of Lequile (Italy), who lived through a complex and uneasy life story. As a nameless waif he was named Ezechiele Leandro and assigned to a foster family home. Until the year 1916, he attended several classes of primary school and worked as a shepherd. In his 11 years, his real father recognized him as a son, but did not give him his surname and sent him to the monastery. He had to work hard from an early age as a construction worker of concrete structures. After military service he married in 1933, and then immediately went to twenty months working as a miner in Africa and later to Germany. During his stay in Africa, he was struck by a special colourness and he met with the local way of polychromation of objects. After the war, he opened a store and bike repair shop and made a living as a scrap metal dealer. In 1955 he began building the house – Museum in San Cesareo. Partly as the gallery for his numerous paintings and sculptures (with those he soon became internationally famous) and in the adjacent open space covering an area of more than 700 m² the so-called "The sanctuary of patience". It is an impressive complex of more than two thousand sculptures, made of concrete and waste material: iron, ceramic shards, glass, tires, tiles, stones. He opened this Museum in 1975. After his death in 1981 this area went through development from gradual degradation to revitalization in recent years.

Bonaria
MANCA
(IT, 1925)

Narodila se v Orune na Sardinii jako předposlední z 13 dětí. V 50. letech 20. století rodina ze závažných důvodů emigrovala do starověkého městečka Tuscania, v severním Laziu. Je to místo s bohatou historií, obklopené nádhernou přírodou, jsou zde archeologická naleziště plná etruských památek. V roce 1965 začala žít ve velkém domě, který rodina zakoupila a věnovala se pasení ovcí, šití a vaření v návaznosti na sardinskou tradici. V roce 1968 se vdala, ale svazek neměl dlouhého trvání. Po smrti matky (1975) a milovaného bratra (1978) upadá do hluboké krize, která vyústí v odchod manžela. Když byla úplně sama, začala zpívat, ale také malovat své bolestné vzpomínky. Nejdříve maluje na plátno, později přechází i na výzdobu zdí interiéru domu, které krůček po krůčku pokryla svými obrazovými básněmi, plnými historie, tradice a mytů.

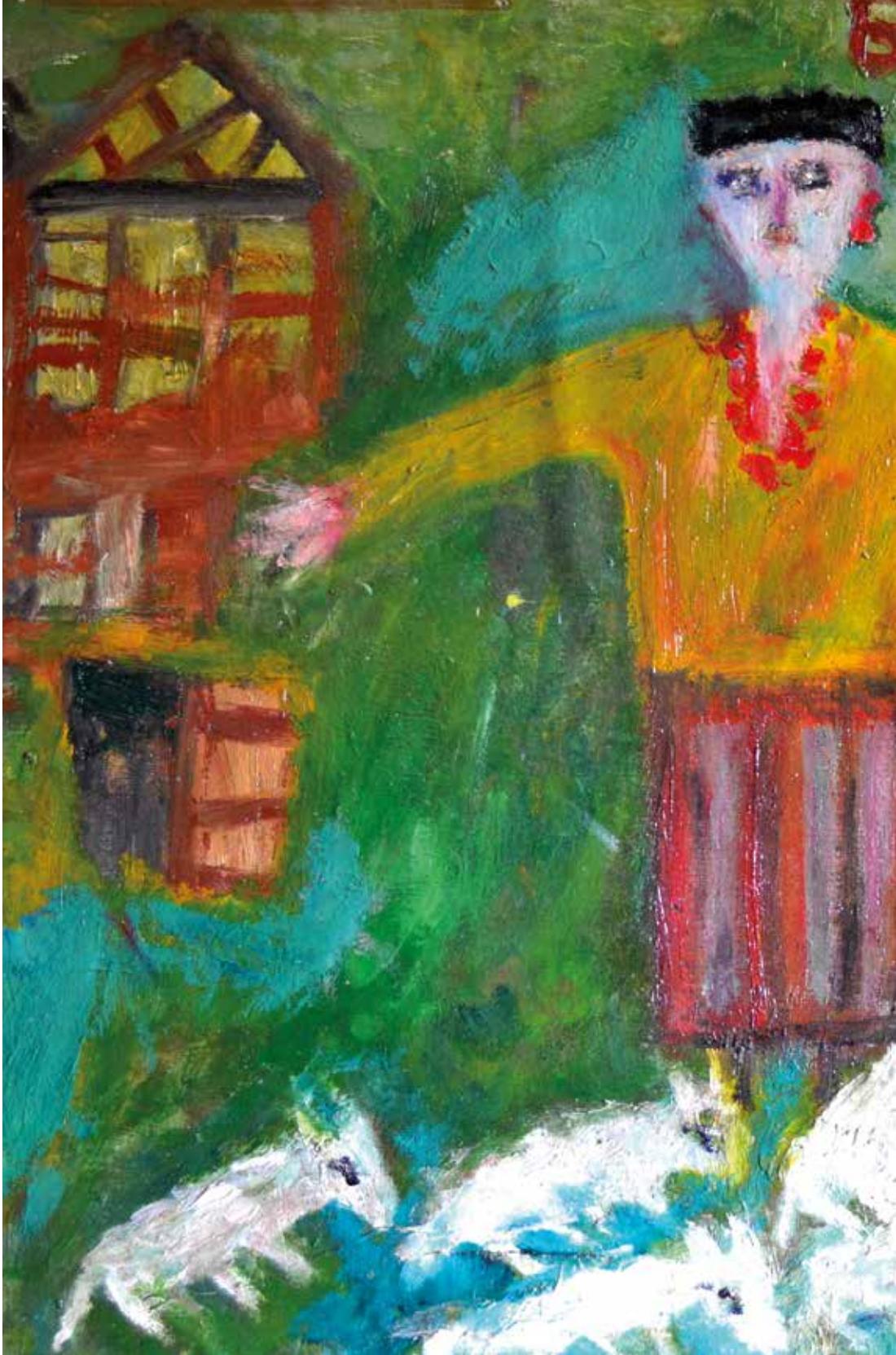
—

She was born in Orune in Sardinia as the penultimate of 13 children. In the 50s of the 20th century her family emigrated from serious reasons to the ancient town of Tuscania, in northern Lazio. This is a place with a rich history, surrounded by beautiful nature; there are archaeological sites full of Etruscan monuments. In 1965 she began to live in a big house, which her family had bought and was herding sheep, sewing and cooking in the wake of the Sardinian tradition. In 1968 she married, but this wedlock did not have a long duration. After the death of her mother (1975) and beloved brother (1978) she fell into a deep crisis that resulted in the departure of her husband. When she was alone she began to sing, but also painted her painful memories. Soon as possible she started to paint on canvas, later also passed to decorating the walls of the interior of her house, which step by step covered with her image poems, full of history, tradition and myths.

Bonaria Manca: Sprievod svätých mučeníkov; okolo 1980; olej na plátne; 50 x 70 cm /
Procession of Holly Martyrs; around 1980; oil on canvas; 50 x 70 cm

Bonaria Manca: Bonaria pastierka; vyháňanie oviec; 1980; olej na plátnе; 48 x 69 cm /
Bonaria the shepherdess; sending the sheep out; 1980; oil on canvas; 48 x 69 cm

ROMANIA 1980

Cecilie
MARKOVÁ
(CZ, 1911 - 1998)

Narodila se slovenským rodičům a šťastné dětství prožila ve skromných poměrech. Vyučila se modistkou a později pracovala jako vedoucí v prodejně oděvů v Kyjově. Své první mediumní kresby začala vytvářet pod dojmem silných zážitků ze spiritismu. Kreslit začala dopoledne 18. října 1938 v deset hodin. Původní impuls přerostl v naléhavé nutkání v roce 1940, kdy nečekaně ovdověla. Kresba se jí tehdy stala v samotě prostředkem komunikace s fyzicky nepřítomnou blízkou bytostí a jediným podstatným smyslem života. Její tvorbu vlastní Collection de l'art brut Lausanne ve Švýcarsku, Slovenská národná galerie v Bratislavě, Severočeská galerie výtvarního umění v Litoměřicích, Městské muzeum Nová Paka, Národopisné muzeum v Praze, Muzeum umění Olomouc.

She was born to Slovak parents and spent a happy childhood in modest circumstances. She was trained as a trimmer, and later she worked as a supervisor in a garment shop in Kyjov. She began to create her first media drawings under the impression of strong experience of spiritualism. She began drawing in the morning of October 18th, 1938 at ten o'clock. The original impetus grew in urgency in 1940, when she unexpectedly widowed. The drawing had become for her a means of communication with the physically absent close being in her solitude and the only significant purpose in her life. Her creation is owned by the Collection de l'art brut in Lausanne in Switzerland, the Slovak National Gallery in Bratislava, the North Bohemian Fine-Arts Gallery in Litoměřice, the Municipal Museum Nová Paka, the Ethnographic Museum in Prague, and the Museum of Art in Olomouc.

Cecilie Marková: Krajina; 1974; olej na plátne; 70 x 105 cm /
Landscape; 1974; oil on canvas; 70 x 105 cm

Pietro
MOSCHINI
(IT, 1923 - 2011)

Narodil se v italské Tuscanii (Lazio) a pracoval po celý život jako zemědělec. Jeho otec a matka byli negramotní rolníci. Šest roků navštěvoval základní školu, po jejímž ukončení musel pomáhat svému otci s polními pracemi a živit rodinu. Na farmě pracoval až do odchodu do důchodu. První skutečnou sochu vyřezal až v roce 1952. Během dalších let vytvořil několik stovek děl z nejrůznějšího materiálu (dřevo, korek, kůra, vulkanický kámen, mramor, beton aj.), kterými zcela zaplnil svůj dům v centru etruské Tuscanie. V roce 2014 vzniklo v jeho domě malé muzeum seznamující návštěvníky s jeho tvorbou, vycházející z etruských kořenů a inspirovanou starověkou historií Tuscanie.

—

He was born in the Italian Tuscany (Lazio) and worked as a farmer for all his life. His father and mother were illiterate peasants. He attended elementary school for six years, after what he had to help his father with the field works and to support the family. On the farm he worked up to his retirement.

He carved the first real statue in the year 1952. During the following years he created several hundred works from various materials (wood, cork, bark, a volcanic stone, marble, concrete, etc.), that completely filled up his house in the heart of the Etruscan Tuscany. In the year he 2014 up-started a small museum in his house, introducing visitors with his creation, based on the Etruscan roots and inspired by ancient history of Tuscany.

Pietro Moschini: Kamenné figurálne reliéfy
s asamblážami pri dome, Tuscania. /
Figural stone reliefs with assemblages
at the house, Tuscania.

Hans
PLOOS VAN
AMSTEL
(NL, 1890 - 1950)

Hans Ploos van Amstel: Bez názvu;
nedatované; guličkové pero, fixa, gvaš,
ceruzka na papieri; 27,1 x 22,2 cm /
*Untitled; undated; ball pen, felt-tip pen,
gouache, pencil on paper; 27,1 x 22,2 cm*

Narodil se v Amsterdamu, v Holandsku. Byl mentálně postižený a pracoval v chráněné dílně, kde vyráběl metly a rohožky. Žil se svou matkou, po smrti které se přestěhoval do speciálního domova. V roce 1992 odešel do denního stacionáře, kde začal kreslit. Sbíral náruživé po mnoho let miniaturní vozy, a tak se auta stala rovněž jeho oblíbeným námětem. Nikdy jej nepřestala zajímat a vždy mluvil s potěšením o své fascinaci dopravními prostředky. Van Amstel zachycoval na svých obrázcích různé typy aut, dodávky, nákladní automobily, přívěsy, sanitní vozy a autobusy. A to při pohledu z boku, ale také úhledně vyrovnané v pravidelných řadách. Zdůrazňoval obrysy vozidel černou barvou nebo tužkou, pak přidal detaily, jako jsou zadní světla, antény a zpětná zrcátka. Jeho tvorba je zastoupena v Collection de l'Art Brut ve švýcarském Lausanne.

—

He was born in Amsterdam, in the Netherlands. He was mentally handicapped and worked in a sheltered workshop, where he produced the scourge and door-mats. He lived with his mother, and when she died, he moved into a special home, and then in 1992 he went to day care centres, where he began to draw. He collected passionately some miniature cars for many years, and so the cars also became his favourite theme. He never ceased to be interested in them and always spoke with pleasure about his fascination with the means of transport. Van Amstel focused his pictures to different types of cars, vans, trucks, trailers, ambulances and buses. And these ones viewed from the side, but also neatly balanced on a regular series. He emphasized the outlines of the vehicle in black ink or pencil, and then he added details, such as the rear lights, antennas and mirrors. His work is represented in the Collection de l'Art Brut in Lausanne, Switzerland.

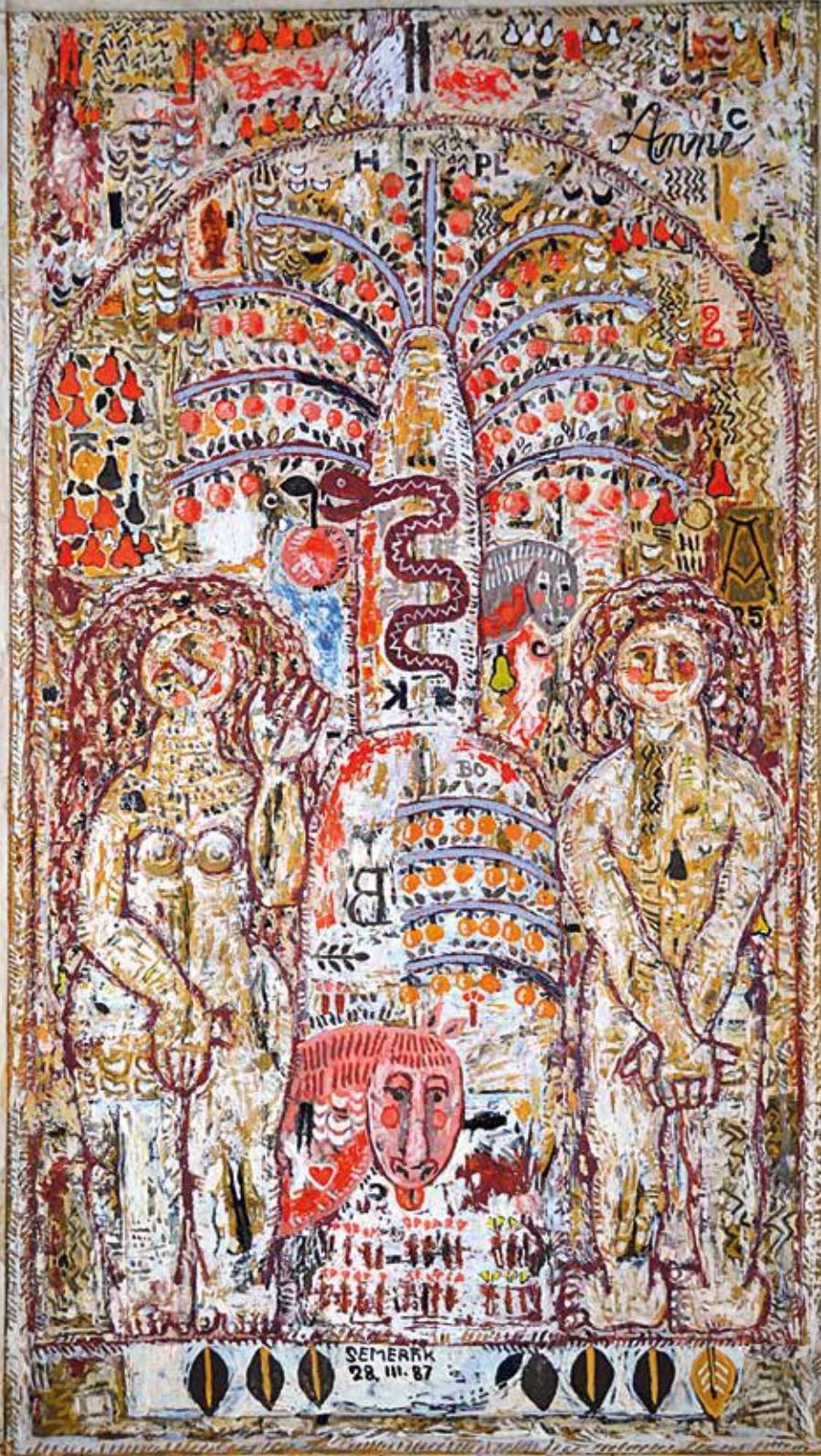

Zbyňek
SEMERÁK
(CZ, 1951 - 2003)

Po ukončení základní školy v Šumperku se vyučil v oboru seřizovač textilních strojů. Namáhavou práci však pro nemoc kyčelních kloubů dlouho nevykonával a vystřídal několik zaměstnání. V šumperském divadle působil tři roky jako kašér a malíř kulis. Když zůstal trvale v invalidním důchodou, stala se mu výtvarná tvorba jedinou životní náplní. Později samostatně vystavoval a byl zařazen do bratislavské přehlídky INSITA 1994, v souboru výstavy *L'art brut - umění v původním (surovém) stavu* v Galerii hlavního města v Praze v roce 1998, zúčastnil se výstav *Tschechischer Surrealismus und Art Brut zum Ende des Jahrtausendes* ve Vídni v roce 2000 a *Zrcadlo srdce, zrcadlo duše* v Severočeské galerii výtvarního umění v Litoměřicích v roce 2001, *INSITA* v Slovenskej národnej galérii v Bratislavě v roce 2004.

—
After finishing primary school in Šumperk he was trained as a setter of textile machinery. However, he did not perform this hard labour for a long time because of the disease of the hip joints, and changed several jobs. In the Šumperk Theatre, he worked for three years as a stage builder and painter. Though when he remained permanently in the disability pension, his fine-arts creation became the only life-filling. Later he solo exhibited and was included in the Bratislava Festival INSITA in 1994, in exhibition file *L'art brut - art in the original (raw) state* in the Gallery of Capital City of Prague in 1998, he participated in the exhibitions *Tschechischer Surrealism Art Brut und zum Ende des Jahrtausendes* in Vienna in 2000, and *The Mirror of the Heart, the Soul Mirror* at the North Bohemian Fine-Arts Gallery in Litoměřice in 2001, *INSITA* at the Slovak National Gallery in Bratislava in 2004.

Zbyňek Semerák: Adam a Eva v raji; 1987; tempera na papieri; 50 x 35 cm /
Adam and Eve in Paradise; 1987; tempera on paper; 50 x 35 cm

SEMERRK
28. III. 87

Orlando TOMBOLELLA

(IT, životní data
neznáme / life data
unknown)

Vitální důchodce žije v domě na okraji města Canino v severní části Lazia v Itálii. Již několik let vytváří sochy z kamene nazývaného „nenfro“, který je známý jako sochařský materiál již z dob Etrusků. Orlando je spontánní sochař a vyzdobil dům a okolí svými původními sochami. Jsou to například: Etruský král, Madona s dítětem, vousaté postavy a další sochy, týkající se historie Itálie. Skulptury stojí na pilířích a na zemi kolem domu nebo zdobí malou fontánu v zahradě. Orlando Tombolella pracuje i se dřevem. Nejraději tvoří venku v improvizované dílně pod stromem před vchodem do svého domu.

—

The vital pensioner lives in a house at the edge of the town of Canino in the northern part of Lazio in Italy. For several years he is creating sculptures of a volcanic stone called "nenfro", which is known as a sculptural material already from the times of the Etruscans. Orlando is a spontaneous sculptor and he decorated his house and its surroundings with his original sculptures. They are for example: the Etruscan King, Madonna with child, bearded figures and other sculptures regarding the history of Italy. Sculptures stand on pillars and on the ground around his house or they are decorating a small fountain in the garden. Orlando Tombolella works also with wood. He prefers to create outside in an improvised workshop under a tree in front of his house.

Orlando Tombolella: Hlava fúzatého muže; nedatované; kameň (nenfro); výška 33 cm /
Head of mustached man; undated; stone (nenfro); height 33 cm

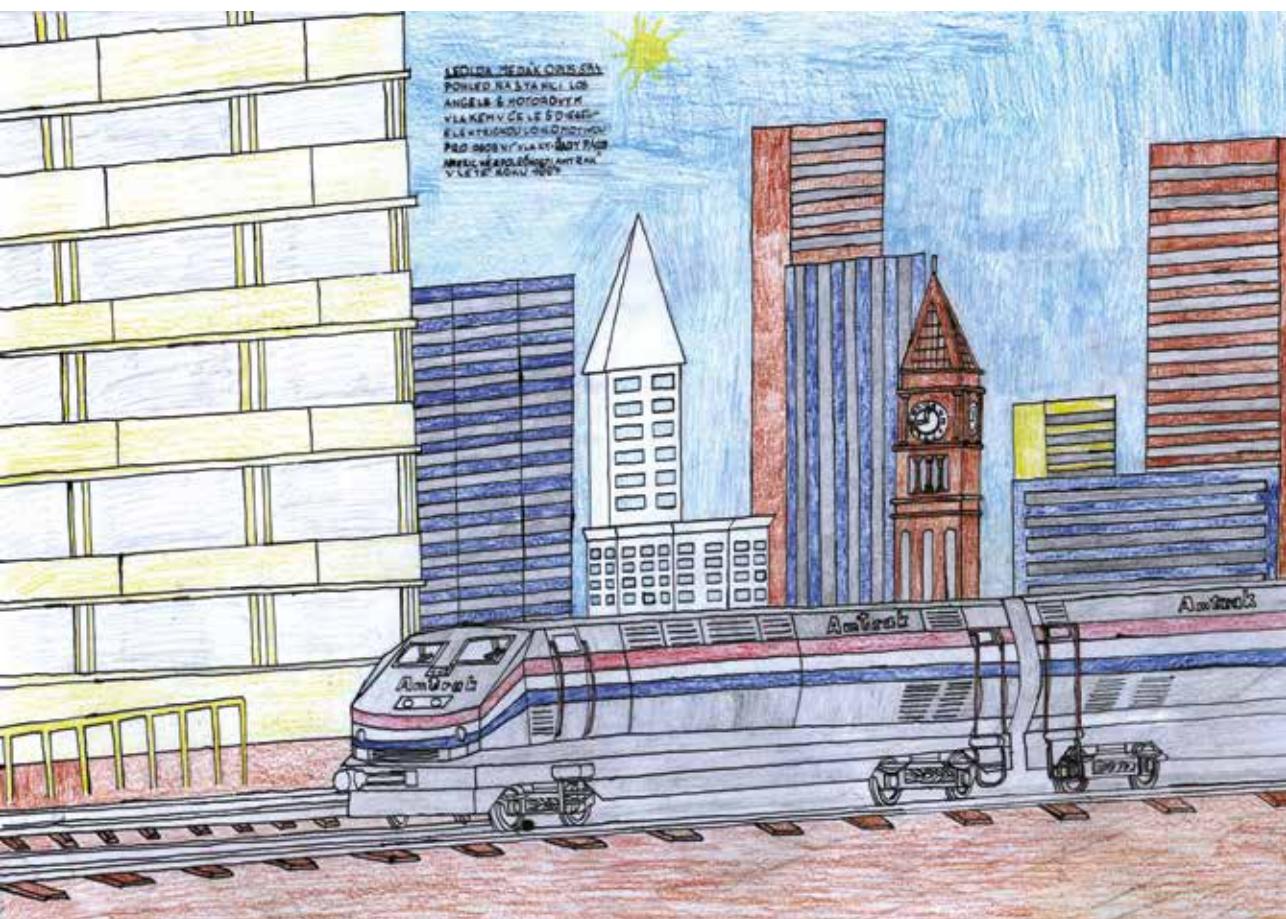

Leoš
WERTHEIMER
(CZ, 1956 - 2018)

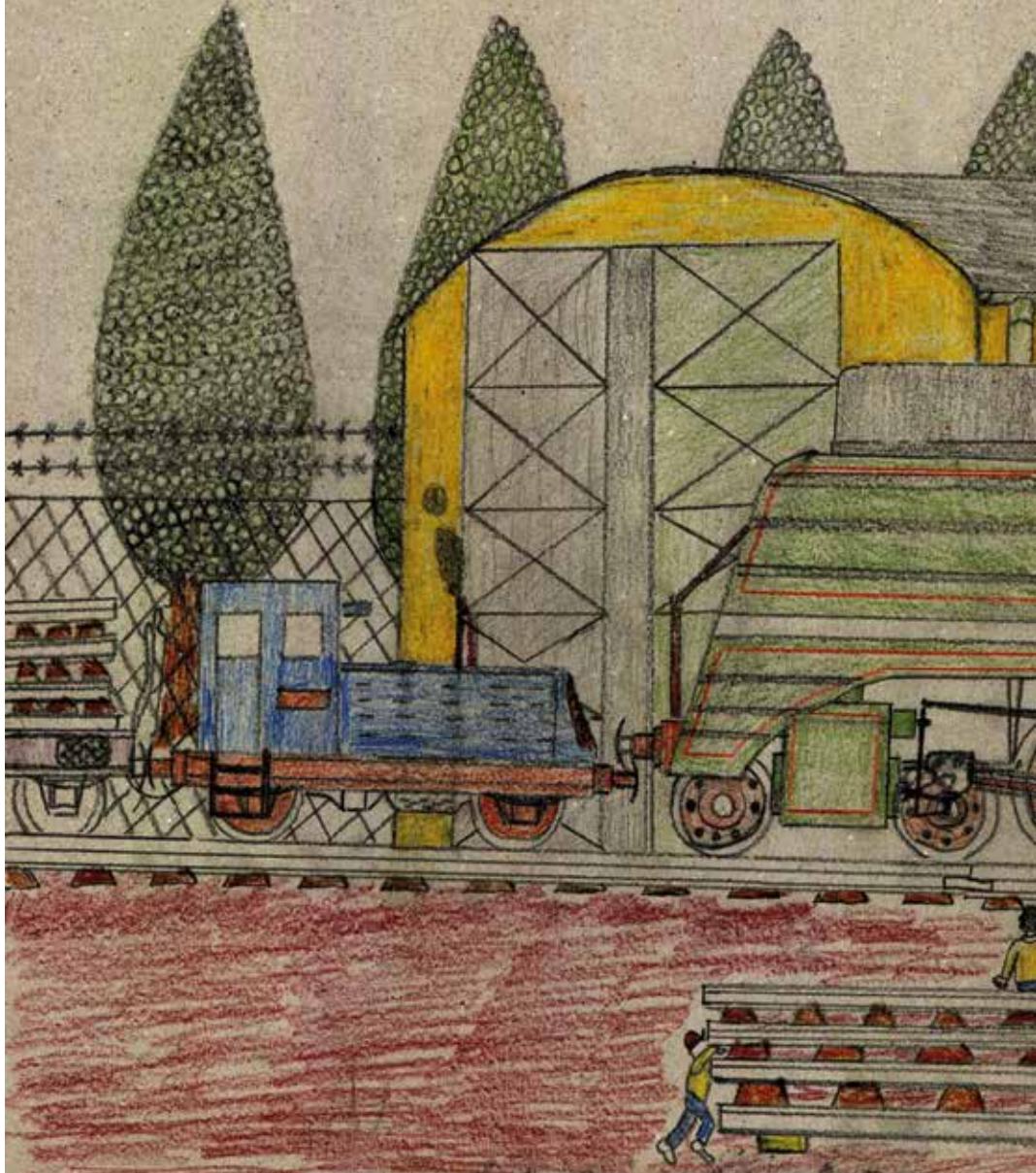
Vyučený automechanik, vystudoval automobilovou průmyslovku. Pracoval u Českých drah, nejdéle jako hasič. Žil s rodiči v Přerově, později v domově důchodců v Bílsku. Vzhledem k onemocnění byl mnoho let v invalidním důchodu. Od svých pěti let se intenzívne zajímal o historii a konstrukci lokomotiv. V roce 1997 začal na popud terapeutky kreslit na pásy balicího papíru různé lokomotivy. Pozoruhodné kresby zdůrazňují sice zejména technickou stránku stroje, nepostrádají však výtvarnou originalitu a zřejmý emoční náboj. Vytvořil jich více než 750. Své práce vystavoval v Olomouci (Muzeum umění, 2001), Pezinoku (Slovenská národná galéria, 2003), Paříži (sbírka ABCD, 2004), New Yorku (2005, 2006), Bratislavě (2007), Münsteru (2008) a naposledy v roce 2016 v Múzeu Gugging u Vídně.

A trained mechanic, he studied secondary automobile technical school. He worked for the Czech railways, the longest time as a fire-fighter. He lived with his parents in Přerov, later in a retirement house at Bílsko. Because the disease he was for many years in disability pension. Since he was five years old, he was intensely interested in the history and construction of locomotives. In the year 1997 he began, at the instigation of the therapist, drawing different locomotives on strips of wrapping paper. His remarkable drawings highlight particularly the technical side of the machine, but not devoid of fine-artistic originality and obvious emotional charge. He has created more than 750 of them. He has exhibited his works in Olomouc (the Museum of Art, 2001), Pezinok (Slovak National Gallery, 2003), Paris (a collection of ABCD, 2004), New York (2005, 2006), Bratislava (2007), Münster (2008) and most recently in the year 2016 in Museum Gugging near Vienna.

Leoš Wertheimer: Pohľad na nádražie v Los Angeles; 2000; ceruzky na papieri; 59 x 84 cm /
A view of Los Angeles Station; 2000; pencils on paper; 59 x 84 cm

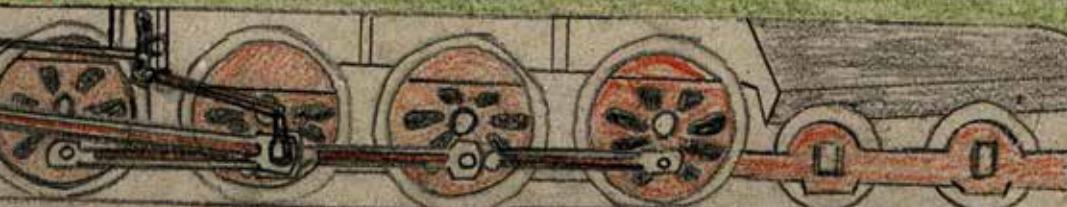
Leoš Wertheimer: Pohľad na vyhrevanú lokomotívу; 2000; ceruzky na papieri; 42 x 55 cm /
A view of a heated locomotive; 2000; pencils on paper; 42 x 55 cm

Pohľad na vyhrevanú lokomotívę

МАСТЕРСКАЯ ТРАМЕВЕН ДЫГ

П 36 242

РН5:2.538

Картинка: Стадион Медея: Стадион в городе Грозный; Краснодарский край; Россия

Anna
ZEMÁNKOVÁ
(CZ, 1908 - 1986)

Anna Zemánková: Bez názvu; 1967; pastel
na papieri; 88 x 62 cm /
Untitled; 1967; pastel on paper; 88 x 62 cm

Narodila se v Olomouci jako druhá ze čtyř dětí v rodině holiče Antonína Veselého a jeho ženy Adolfíny. Své mládí prožila na Moravě, kde se také vyučila dentistkou a založila si vlastní praxi. Roku 1933 se provdala za plukovníka Bohumíra Zemánka, se kterým přivedla na svět tři syny a dceru. Smrt prvorozeného syna se pro ni stala otřesem, ze kterého se nikdy zcela nevzpamatovala. Rodině vládla jako Velká Matka a tato role pro ni byla v životě klíčová. Výtvarná tvorba se pro ni stala hlavním smyslem života. Nalezla v ní naprosté uspokojení, díky kterému s vnitřním klidem překonávala i takové rány osudu, jako byla těžká cukrovka a s ní související amputace nohou. Dílo Anny Zemánkové je součástí všech významných světových sbírek art brut, včetně Collection de l'Art Brut v Lausanne či sbírky ABCD francouzského sběratele Bruno Decharma.

—

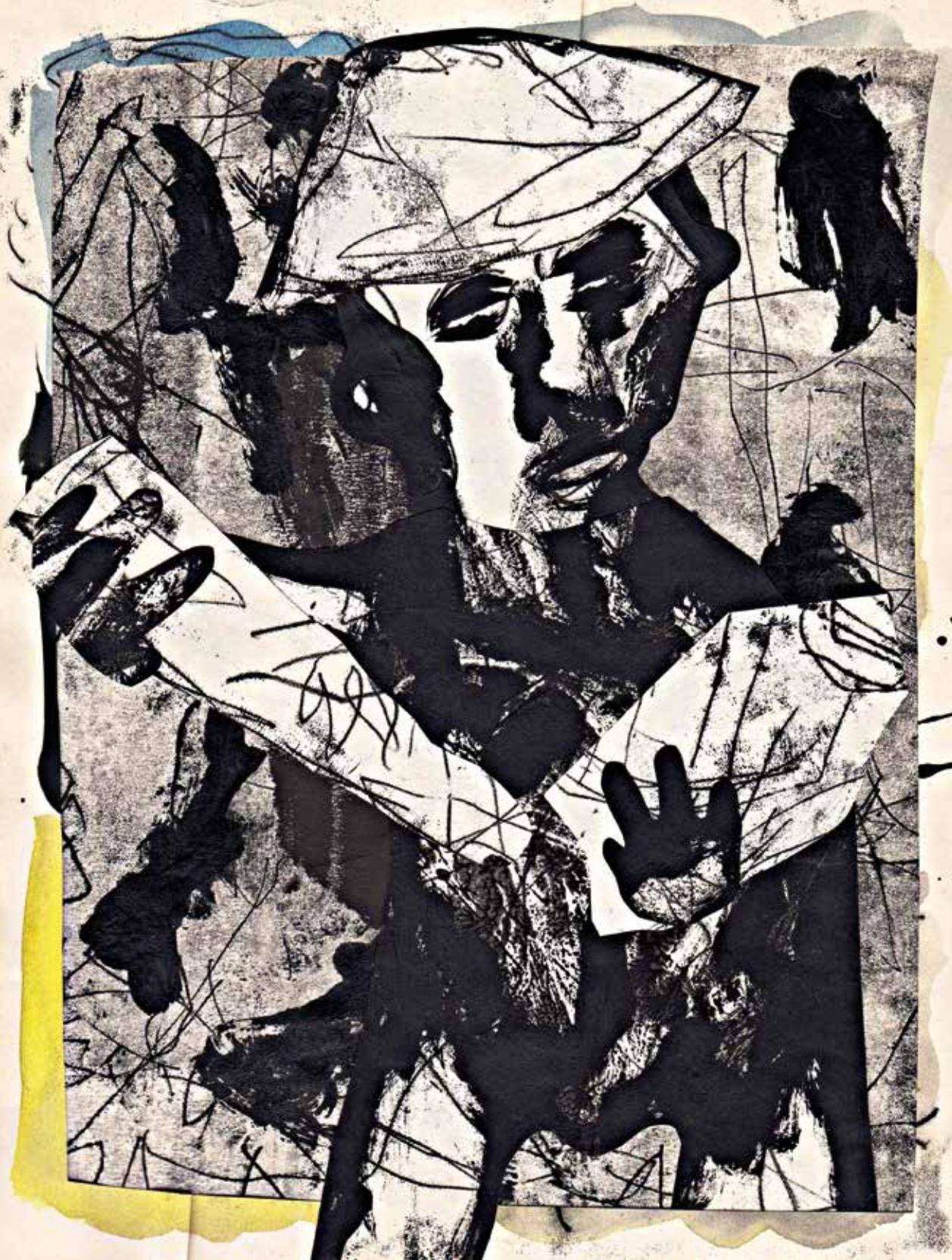
She was born in Olomouc, as the second of four children in the family of a barber, Antonín Veselý and his wife Adolfína. She spent her youth in Moravia, where she was also trained to be a dentist and she launched her own practice. In the year 1933, she married Colonel Bohumír Zemánek, with which she brought their three sons and a daughter to world. The death of the firstborn son was for her a shock from which she never fully recovered. She ruled her family as the Great Mother and this role was a key one for her in life. Fine-art work became for her the main purpose in life. She found in it her utter satisfaction, thanks to that she managed with the inner peace to outperform such misfortunes as the severe diabetes and related amputation of the legs. The work of Anna Zemánková is a part of all the world's major art brut collections, including the Collection de l'Art Brut in Lausanne or collection ABCD of a French collector Bruno Decharma.

Alois BARCUCH (CZ, 1911 - 1975), Štefan BARČÁK (SK, 1913 - 2004), Václav BERÁNEK (CZ, 1915 - 1982), Charles BOUSSION (F, 1925), Domenico BRIZI (IT, 1925), Matej ČUPEC (SK, 1904 - 1978), Adam DEMBIŃSKI (PL, 1943 - 2014), Jaroslav DIVIŠ (CZ, 1981), Eva DROPOVÁ (SK, 1936), Rudolf DZURKO (SK, 1941 - 2013), Iva FOLAJTÁROVÁ (CZ, 1982), Ladislav FRÉLICH (CZ, 1932), Martha GRUNENWALDT (B, 1910 - 2008), Ján HADNAGY (SK, 1914 - 1998), Andrej HANKOVSKÝ (SK, 1904 - 1985), Josef HEJA (CZ, 1902 - 1985), Josef CHVALA (CZ, 1906 - 1985), Michal IMRICH (SK, 1919 - 1991), Władysława IWAŃSKA (PL, 1927 - 2005), Vincenc JAHN (CZ, 1917 - 2001), Jan KADUBEC (CZ, 1943), Jozef KŇAZKO (SK, 1924 - 2009), Rosemarie KÖCZY (D, 1939 - 2007), Marie KODOVSKÁ (CZ, 1912 - 1992), František KOŠÍK (CZ, 1913 - 1986), Františka KUDELOVÁ (CZ, 1912 - 1997), Václav KUDERA (CZ, 1895 - 1987), Radoslav KURFÜRST (CZ, 1980), Ján LABUDA (SK, 1929 - 2004), Ezechiele LEANDRO (IT, 1905 - 1981), Genowefa MAGIERA (PL, 1921), Bonaria MANCA (IT, 1925), Cecilie MARKOVÁ (CZ, 1911 - 1998), Bartolomeo MEREU (IT, 1935), Pietro MOSCHINI (IT, 1923 - 2011), Jiří MRÁČEK (CZ, 1952), Hans PLOOS VAN AMSTEL (NL, 1890 - 1950), Girolamo RICCI (IT, 1931), Oldřich RICHTER (SK, 1940), Antonín ŘEHÁK (CZ, 1902 - 1970), Zbyněk SEMERÁK (CZ, 1951 - 2003), Natálie SCHMIDTOVÁ (CZ, 1895 - 1981), Štefan SIVÁŇ (SK, 1906 - 1995), Helena SKALICKÁ (CZ, 1951), Ondrej ŠTEBERL (SK, 1897 - 1977), Orlando TOMBOLELLA (IT), Petr VÁLEK (CZ, 1976), Oldřich VRÁNA (CZ, 1948), Leoš WERTHEIMER (CZ, 1956 - 2018), Anna ZEMÁNKOVÁ (CZ, 1908 - 1986), Václav ŽÁK (CZ, 1906 - 1986)

3
ART
BRUT
~NOVÁ
INVEN-
CIA

/ ART BRUT ~ NEW INVENTION

Miroslav Kužela:

„UMELCI BY SA MALI VYJADROVAŤ TAK,
ABY ĽUDIA MALI Z ICH DIELA RADOSŤ,
AKO KEĎ ZABORIA RUKY DO KLBKA
MAČIEK.“

—

"THE ARTISTS SHOULD EXPRESS
THEMSELVES SO THAT PEOPLE MAY
ENJOY THEIR WORK, LIKE PUTTING
THEIR HANDS INTO THE CAT'S TUFT."

S kategorií Nová invence přišel sám Jean Dubuffet, který kolem roku 1982 ustoupil ze svých prvních nesmlouvavých požadavků, podle nichž zařazoval autory do své sbírky art brut. Je tímto termínem tedy prvně myšlena jakási příloha jeho sbírky, shromážděné s radikálními požadavky na „čistotu“ art brut. V této příloze se ocitly artefakty tvůrců vynálezavých děl (malby, kresby, textilie, atd.), kteří sice tvoří v rozporu s kulturní obcí mimo zavedený systém muzeí a galerií, ale jejich díla jsou přesto příliš blízko výtvorům západní vizuální kultury. Jsou to tedy jakési „problematické případy“ v rámci art brut. Tento termín se objevil na konci 70. let 20. století, kdy došlo k novému jevu ve vývoji umělecké tvorby. Někteří autoři se snažili obejít distribuční mechanismy zaběhnutého tržního ocenění, aby mohli využít otevírající se prostor spontaneity, nezávislosti, svobody a tvořivosti.

V pohledu na strukturu mé sbírky také tento termín rád využívám a pomáhá mi vysvětlit důvody a opodstatněnost zařazení některých umělců do této kolekce. Jako autory Nové invence tak jednoznačně chápu například Rosemarie Koczý, Zbyněka Semeráka nebo Jaroslava Diviše.

—

With the category of New Invention started Jean Dubuffet by himself, who around the year 1982 retreated from his initial uncompromising requirements according to which he assigned some authors to his collection of art brut. This term is therefore primarily meant as a kind of annex to its collection, gathered with radical demands for "purity" of art brut. In this annex, there were found the artefacts of the creators of inventive works (paintings, drawings, textiles, etc.), who otherwise create in the conflict with cultural community outside of the established system of museums and galleries, but their works are still too close to the creations of Western visual culture. They are therefore a kind of some "problematic cases" in the context of the art brut. This term appeared at the end of the 70s of the 20th century, when there occurred a new phenomenon in the development of artistic work. Some authors tried to bypass the distribution mechanisms of the in-run system of market valuation, for them to be able to take advantage of the opening space to spontaneity, independence, liberty and creativity.

In looking at the structure of my collection I like to use also this term too, and it helps me to explain the reasons and justification for the inclusion of some of the artists in this collection. As the authors of the New Invention so I understand clearly, for example, Rosemarie Koczý, Zbyněk Semerák, or Jaroslav Diviš.

Radoslav Kurfürst: Žltá hlava; okolo 2015; pastel na papieri; 41,5 x 29,5 cm /
Yellow head; around 2015; pastel on paper; 41,5 x 29,5 cm

Charles
BOUSSION
(F, 1925)

Narodil se ve francouzském Biarritzu. V pěti letech jej rodiče svěřili jeho strýci a tetě v Montpellier, kde žije dosud. Po střední škole začal studovat ekonomii. Oženil se v Biarritz u v roce 1946 a stal se obchodním zástupcem v parfumerii, což jej přivedlo k cestování po celém území Francie a Korsiky. Po nehodě v práci musel ukončit činnost, když mu bylo pouhých padesát let. Ve snaze naplnit volný čas mu jeho žena nabízí pastelky. Začne tedy spontánně kreslit a psát poezii. Pracuje převážně v noci. Jeho vizuální jazyk je inspirován zejména orientálními miniaturami a ruskými ikonami.

—
He was born in French Biarritz. In his five years, his parents have entrusted him to his uncle and aunt care in Montpellier, where he lives until now. After secondary school he began to study economics. He married in Biarritz in 1946 and became a sales representative in perfumery, which led him to travelling throughout the whole territory of France and Corsica. After an accident at work he had to stop when he was only 50 years old. In an effort to fill his free time his wife offered him some crayons. Thus, he spontaneously begins to draw and to write poetry. He works mainly at night. His visual language is inspired, in particular, by Oriental miniatures and Russian icons.

Charles Coko Boussion - 2009

Jaroslav
DIVIŠ
(CZ, 1981)

Narodil se ve Vsetíně, kde také tvoří a žije. Je samoukem bez odborného vzdělání. Věnuje se soustředěně především kresbě, kombinovaným technikám, monotypům, obrazům a kolážím s odkazem na věk dřeva a kamene (pravěk, městské pohanství). Ve své rozsáhlé tvorbě se zaobírá především sám sebou (člověkem a prvním výtvarným projevem). Je silně zaujat i tzv. „hlukovou tvorbou“, kterou šíří převážně samovydáváním v okruhu čistě podzemním po celém světě. Měl několik samostatných i společných výstav. U příležitosti opavské výstavy vyšla jeho malá monografie v olomoucké edici Marginálie, která mapuje tvůrce z periferie výtvarného umění.

—

He was born in Vsetín, where he also creates and lives. He is an autodidact with no vocational education. He is intently devoted in particular to drawing, combined techniques, monotypes, paintings and collages with reference to the age of wood and stone (prehistory, urban paganism). In his extensive work he deals mainly with himself (with a man and the primary artistic manifestation). He is highly intrigued with so called “he noise creation”, which he spreads mostly self-issuing within a purely underground circle around the world. He had several solo and collective exhibitions. On the occasion of the Opava exhibition, there was edited a small monograph in Olomouc Edition of Marginalia that maps the creators from the periphery of the fine arts.

Jaroslav Diviš: Hlava; nedatované (2015); skrčený papír; 29,5 x 21 cm /
The Head; around 2015; crumpled paper; 29,5 x 21 cm

Narodila se v roce 1982 v Praze, kde v současnosti žije. Vystudovala Karlovu univerzitu v Praze obor religionistika, učitelství filosofie, náboženství a etiky. Ráda tvoří, zvláště pak ilustrované knihy, které vydává vlastním nákladem. Hraje na piano, klarinet, saxofon a zpívá vlastní šansony. V oblasti výtvarného umění je autodidaktem.

—

She was born in 1982 in Prague, where she also currently lives. She is religious studies graduate at the Charles University in Prague, teaching philosophy, religion and ethics fields of study. She likes to create, especially illustrated books, which she publishes of her own expense. She plays the piano, clarinet, saxophone and sings her own chansons. She is an autodidact in the field of fine arts.

Iva Folajtárová: Ona; nedatované; tempera na dreve; 35,1 x 50 cm /
She; undated; tempera on wood; 35,1 x 50 cm

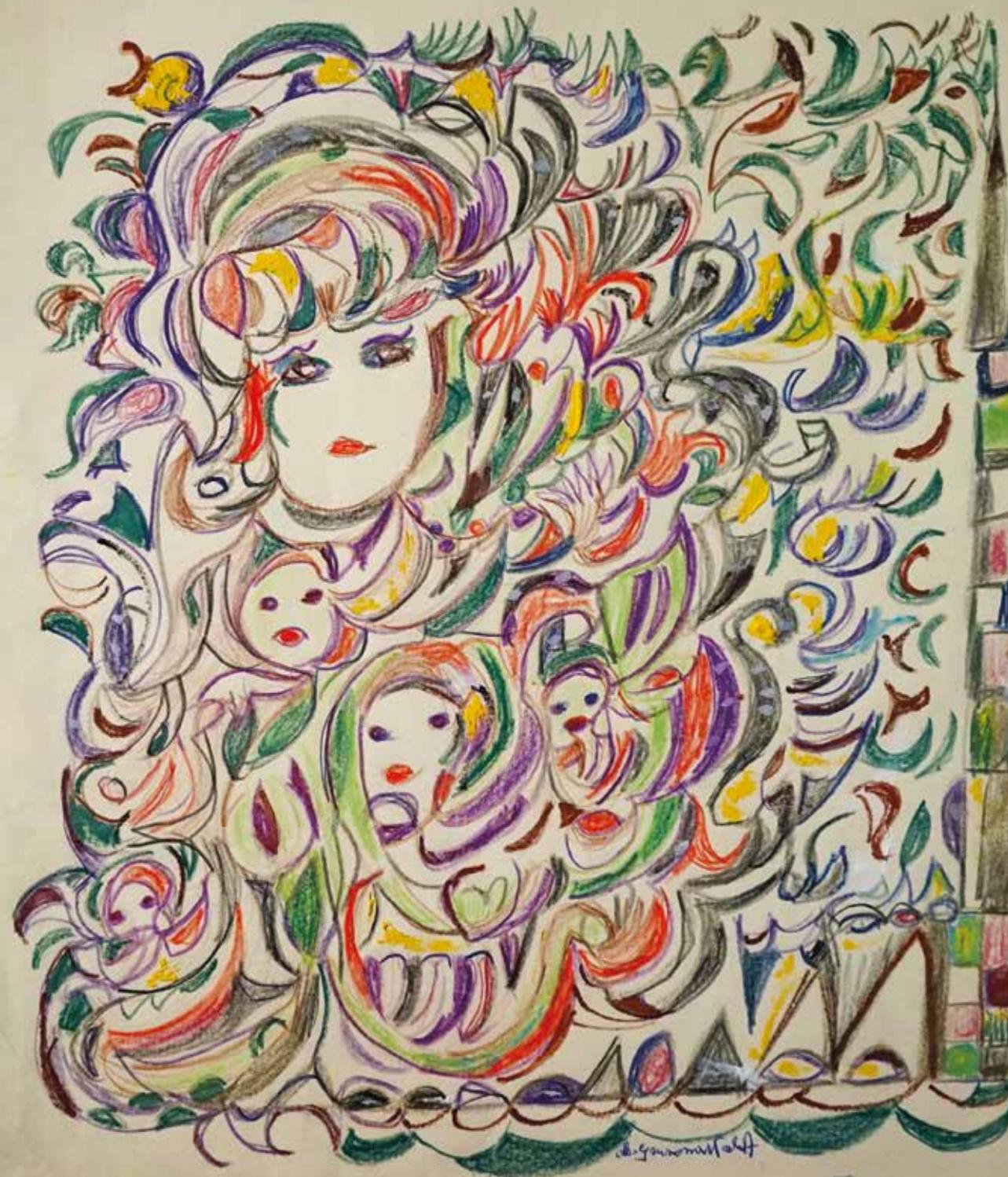

Martha
GRUNEN-
WALDT
(B. 1910 - 2008)

Narodila se v roce 1910 v Hamme-Mille v belgickej obci Beauvechain. Dětství strávila hraním na housle při doprovázení svého otce. Vdala se v 23 letech a až do narození dcery pracovala v továrně. V roce 1937 odchází od manžela a živí se hraním po kavárnách. V roce 1968 se vrátila k dceři, s níž žila v Mouscron. Ve svých 71 letech začala spontánně kreslit barevnými tužkami na použité papíry, plakáty, letáky a tapety. Ponejvíce její kresby představují ženské hlavy či postavy v kombinaci s květinami. V roce 1987 objevilo její tvorbu Centrum pro výzkum a šíření umění v Bruselu. Zemřela v roce 2008 v Mouscron.

—

She was born in 1910 in Hamme-Mille at the Belgian village of Beauvechain. She spent her childhood playing violin while accompanying her father. She was married in 23 years, and until the birth of her daughter she worked in a factory. In 1937 she left her husband and earned her living with the performing at cafés. In 1968, she returned to her daughter, with whom she lived in Mouscron. In her 71 years she began spontaneously to draw with coloured pencils on used paper, posters, flyers and wallpapers. Her drawings mostly represent some woman's heads or figures in combination with flowers. In 1987 her creation was discovered by the Centre for Research and Dissemination of Arts in Brussels. She died in 2008 in Mouscron.

Jan
KADUBEC
(CZ, 1943)

Narodil se v Hrubé Vrbce a celý život působil převážně jako učitel, ale i jako dřevorubec. Dnes žije a tvoří v Supíkovicích na severu Moravy a udivuje košatostí a šíří svých zájmů. Vedle literatury je jeho hlavním zájmem výtvarné umění. Již desítky roků se intenzívne věnuje kresbě, malbě, skládání originálních asambláží, sochaření a dalším výtvarným technikám, i když v této oblasti neprošel odborným školením. Nejrazantněji pak z množiny jeho výtvarů vystupují svérázné barevně, řezbářsky a sochařsky pojednané „nálezy“ samorostů, z nichž vytváří komorní i značně rozměrné expresivní objekty plné původní imaginace. Jeho první samostatná výstava se konala ve skanzenu lidové architektury v Příkazích u Olomouce na jaře roku 2015.

He was born at Hrubá Vrbka and all his life he worked mainly as a teacher, but also as a lumberjack. Today he lives and works at Supíkovice in the North of Moravia and he amazes with patulousness and range of his interests. In addition to the literature, his main interest is in the fine arts. Already dozens of years he intensively devotes himself to drawing, painting, composing original assemblages, sculpturing and other fine-artistic techniques, even though he has not undergone professional training in this area. From a set of his creations there emerge in most striking force manner some quirky coloured, carved and sculpturally treated "findings" of trouvés, of which he creates some both chamber and also significantly large expressive objects full of original imagination. His first solo exhibition was held in the Open-air Museum of Folk Architecture at Příkazy near Olomouc in the spring of 2015.

Jan Kadubec: Bez názvu; nedatované; olej na lepenke; 65 x 50 cm /
Untitled; undated; oil on cardboard; 65 x 50 cm

Rosemarie
KÖCZY
(D, 1939 - 2007)

Narodila se v roce 1939 v blízkosti Recklinghausenu v Německu. Její rodinu odvedli v roce 1942 do koncentračního tábora v blízkosti Dachau a později k Saarbrückenu. Po válce žila se svými prarodiči až do smrti babičky, kdy byla poslána do sirotčince, kde musela pracovat patnáct hodin denně. Köczy vážně onemocněla a po dobu tří let téměř nemluvila. Ve 20 letech opustila sirotčinec a vrátila se ke svému dědečkovi. Na jeho radu odešla do Ženevy ve Švýcarsku, kde pracovala jako služka. Během svého dospívání projevila Köczy zájem o kreslení a chtěla se stát umělkyní. Soustředila se na portréty a kopírování El Greca. V roce 1961 se zapsala na Ecole des Arts Décoratifs, kde studovala celou paletu médií, včetně tkaní tapiserií. Od roku 1975 prošla její tvorba zásadní proměnou, kterou vysvětluje: „Cítila jsem se konečně schopná mluvit o koncentračních táborech, a ačkoli tváře lidí z táborů se objevovaly v mých gobelínech, tak neměly v textilu tu naléhavost; tak jsem se rozhodla přejít na kresbu tuší.“ Intenzita úzkosti těchto kreseb pochází přímo z její osobní zkušenosti. V roce 1985 její práce vybral Jean Dubuffet na zahajovací výstavu nové kolekce své sbírky v Lausanne. Začlenění do kánonu art brut nesnižovalo její tvorbu. Napsala: „Nechci předstírat, že jsem umělec. Pracuji každý den jako dělník na kolektivní paměti. Jsem jen někdo, kdo činí spravedlnost.“ Zemřela v USA.

She was born in 1939 near Recklinghausen in Germany. Her family was escorted in 1942 to concentration camp near Dachau and later to Saarbrücken. After the war she lived with her grandparents until the death of her grandmother, when she was sent to an orphanage where she had to work for 15 hours a day. Köczi became seriously ill and after a period of three years she almost never spoke. At the age of 20, she left the orphanage, and she returned to her grandfather. According to his advice she went to Geneva in Switzerland, where she worked as a maid. During her adolescence years Köczi declared her interest in drawing and she wanted to become an artist. She concentrated on portraits and copying of El Greco. In the year 1961 she enrolled at the Ecole des Arts Décoratifs, where she studied a variety of media, including of weaving tapestries. Since 1975 her creation had undergone a fundamental transformation, which she explains: "I felt finally able to talk about the concentration camps, and although the faces of people from the camps appeared in my goblins, and they hadn't have this urgency in textiles, so I decided to go to India-ink drawing." The intensity of the anxiety of these drawings comes directly from her personal experience. In 1985 her works were picked by Jean Dubuffet for the inaugural exhibition of the new collection of his collection in Lausanne. The integration into the canon of art brut did not compromise her creation. She wrote: "I don't want to pretend I'm an artist. I work every day as a labourer on the collective memory. I am just someone who exerts justice." She died in the USA.

Rosemarie Köczy:

„NECHCI PŘEDSTÍRAT, že jsem umělec.
Pracuji každý den jako dělník na
kolektivní paměti. Jsem jen někdo,
kdo činí spravedlnost.“

—

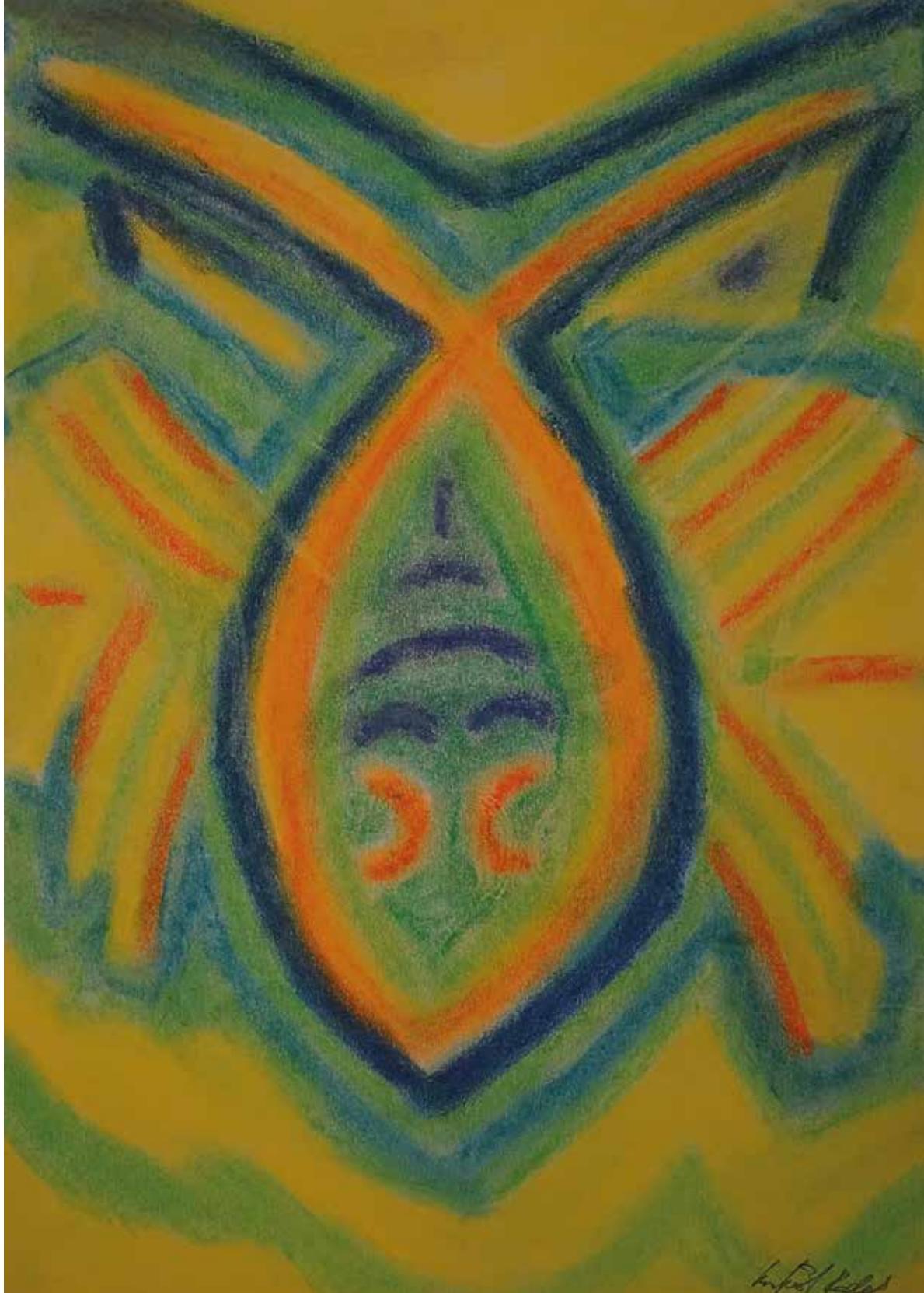
“I DON’T WANT TO PRETEND I’M AN
ARTIST. I WORK EVERY DAY AS
A LABOURER ON THE COLLECTIVE
MEMORY. I AM JUST SOMEONE
WHO EXERTS JUSTICE.”

Radoslav
KURFÜRST
(CZ, 1980)

Vyučený mechanik strojů a zařízení se stal pacientem léčebny ve Šternberku u Olomouce od května 2015. Teprve v následujícím roce pak vzniklo spon-tánně několik desítek kreseb především technikou suchého pastelu, které zaujmou nejen originalitou neškoleného výtvarného projevu, ale i svým obsahem, zachycujícím především psychické stavy lidské tváře.

—
As a trained mechanic of machines and equipment, he became a patient at the Hospital in Šternberk near Olomouc since May 2015. Only in the following year there were spontaneously created several dozens of drawings, especially with the technique of dry pastel, that attract not only with the originality of not-educated fine-arts expression, but also with their content, capturing especially the mental states of the human face.

Radoslav Kurfürst: Hlava; okolo 2015; pastel na papieri; 41,5 x 29,5 cm /
The Head; around 2015; pastel on paper; 41,5 x 29,5 cm

L. P. K. 1988

Genowefa
MAGIERA
(PL, 1921)

Narodila se v Polsku v chudobné rodině v Lgocie ve wadowické oblasti. Jako dítě se s rodiči přestěhovala do Dabrowy Chelmské. Paní Magiera měla osm sourozenců. Jako jediná ze své rodiny však měla umělecký talent, který rozvíjela od útlého věku i při náročné práci na zemědělské farmě. Absolvovala jen čtyři třídy základní školy a nikdy se neprovídala. Z práce na polích nebo v lese nosila domů fantastické tvary větviček, kůry, mechu a potom, ve večerních hodinách, při světle lampy, tvořila lepené a malované koláže bájných zvířat a ptáků. Ve své tvorbě využívá různé materiály: mušle, peří, zlatou fólii, textilní ústřížky, fixy, semena, fazole i kamínky. Je vítězkou polské Národní malířské soutěže Teofila Ociepky v roce 2014.

—
She was born in Poland in a poor family at Lgocie near Wadowice. As a child she moved with her family to Dabrowy Chelmské. Magiera had eight siblings. As the only one from her family, however, she had an artistic talent, which she developed from an early age, even she was demanding working at the agricultural farm. She attended only four classes of primary school and never married. From the work in the fields or in the woods she carried home some twigs, bark, moss of wonderful shape, and then, in the evening, by the light of lamp, she created glued and painted collages consisted of mythical animals and birds. In her work she makes use of different materials: seashells, feathers, gold foil, textile scraps, markers, seeds, beans and stones. She is the winner of the Polish National Painting Competition of Teofil Ociepka in the year 2014.

Genowefa Magiera: Papagáje s vtákmi; 2013; fixy, akvarel na papieri; 61,2 x 85,7 cm /
Parrots with the birds; 2013; felt-tip pens, watercolor on paper; 61,2 x 85,7 cm

Jiří
MRÁČEK
(CZ, 1952)

Jiří Mráček: Kulturistika je osud; okolo 2013;
farebné ceruzky na papieri; 42 x 29,5 cm /
Bodybuilding is a fate; around 2013; color
pencils on paper; 42 x 29,5 cm

Od narození žije v Přerově. Vyrůstal se svým bratrem v nábožensky založené rodině. Vyučený pokrývačem zakončil maturitou na průmyslovce studium při zaměstnání. Pracoval jako pokrývač, ale také jako mistr na stavbě nebo jako řezník. Již od mládí se věnoval sportu. Nejdříve lehké atletice a potom kulturistice, v níž dosáhl mimořádných úspěchů především v 70. a 80. letech 20. století, kdy se stal dokonce dvakrát mistrem ČSSR. V roce 1996 spadl při práci ze střechy a po léčení zlomených rukou a paty odešel do částečného invalidního důchodu. Výtvarně se začal projevovat při hospitalizaci v psychiatrické léčebně ve Šternberku v roce 2012. Vytváří originální kresby pastelem na papíře, inspirované vzpomínkami na kulturistiku. Kombinuje také náboženské motivy s fantazijními kompozicemi dekorativního charakteru, vypovídající o jeho doposud skrytém výtvarném talentu.

—

He lives since his birth in Přerov. He grew up with his brother in a religious family. As a trained roofer he was graduated at evening secondary technical school. He worked as a roofer, but also as a master at construction or as a butcher. Since his youth he devoted himself to the sport. At first to light athletics and then to bodybuilding, in which he achieved extraordinary successes especially in 70s and 80s years of the 20th century, when he became a twice champion of Czechoslovakia. In 1996 he fell while working from the roof and after healing of broken hands and heel, he went to a partial disability pension. He began to manifest artistically during hospitalization in a psychiatric hospital in Šternberk in the year 2012. He is creating some original pastel drawings on paper, inspired by memories of bodybuilding. He also combines the religious themes with imaginative compositions of decorative character testifying of his so-far-hidden fine-arts talents.

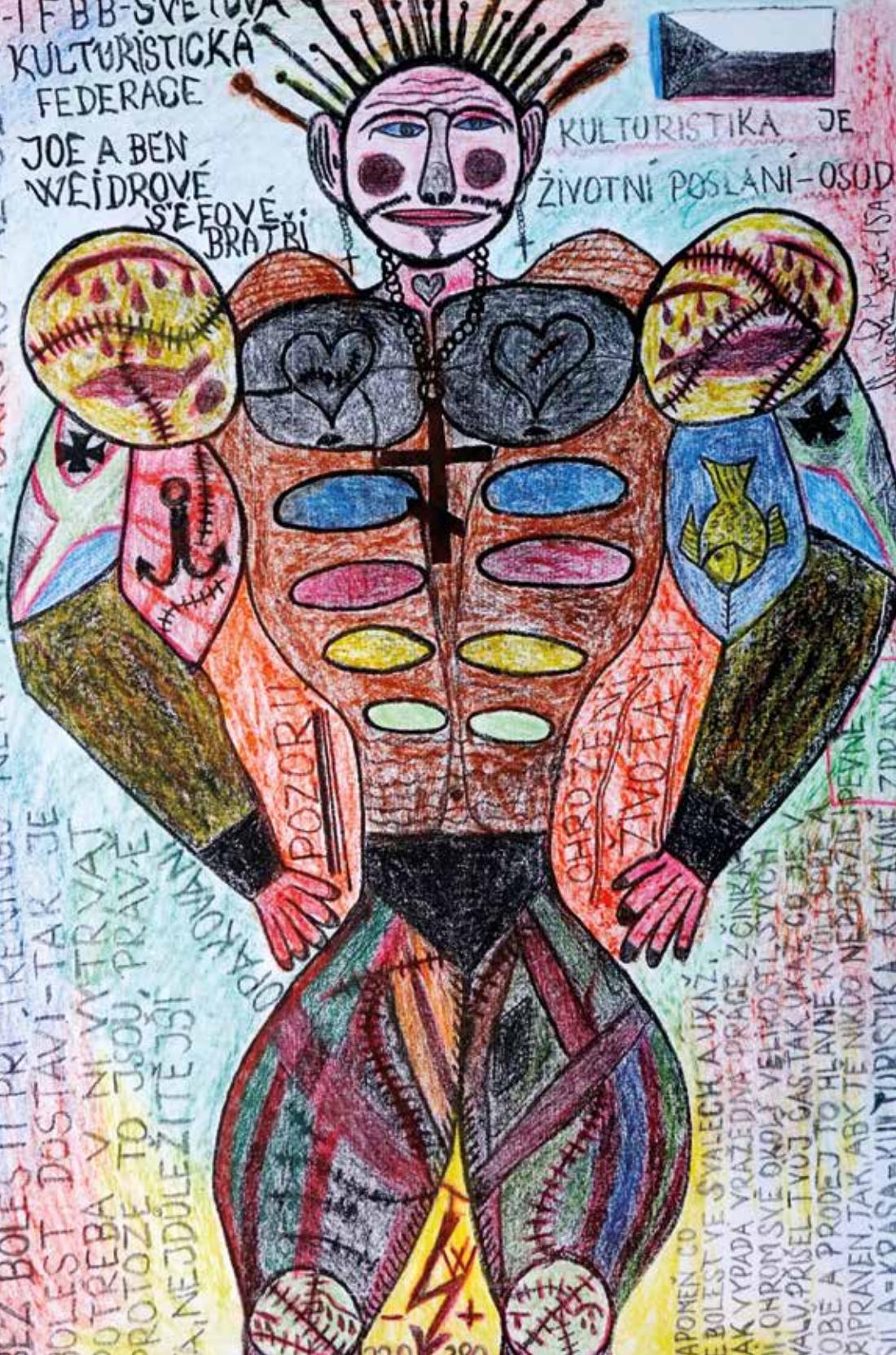
TA - TFBB-SVĚTOVÁ
KULTURISTICKÁ
FEDERACE

JOE A BEN
WEIDROVÉ

SÉFOVÉ
BRATŘI

KULTURISTIKA JE

ŽIVOTNÍ POSLÁNI - OSUD

Helena
SKALICKÁ
(CZ, 1951)

Narodila se v Liberci. Žije od mládí v invalidním důchodu. Často utíkala od rodiny, přechodně pobývala i v Praze jako bezdomovkyně, přespávala ve větracích šachtách na hlavním vlakovém nádraží. Četné pobyt v psychiatrických léčebnách ustaly až ve chvíli, kdy jí byl z iniciativy libereckého Fokusu přidělen sociální byt. Účastnila se svými kresbami vytvářenými i netradičně rtěnkami či řasenkami několika výstav výtvarných prací klientů Fokusu a tzv. Arteterapeutických dílen. Vystavovala později i samostatně v kavárně Malé výstavní síně v Liberci (2008) a také se účastnila výstav sbírky Pavla Konečného v Liberci (2010) a v Praze (2012). V roce 2013 vydalo nakladatelství Dybbuk knížku jejích vzpomínek s názvem *A to si pak můžeš říkat co chceš*.

—
She was born in Liberec. She lives since her youth in disability pension. She often used to run away from her family, then temporarily resided in Prague as a homeless, stayed over in the ventilation shafts at the main railway station. The numerous stays in psychiatric hospitals had stopped when she was on the initiative of the Liberec Focus assigned a social apartment. She participated with her drawings that were created also in a non-traditional way with lipsticks or eye-lash-sticks, in several exhibitions of fine-art works of the Focus clients and so called Art-therapeutic workshops. She later exhibited also separately in the café of Small Exhibition Hall in Liberec (2008), and also she took part in the exhibitions of the collection of Pavel Konečný in Liberec (2010) and Prague (2012). In the year 2013 there was published by Dybbuk Publishing a book of her memoirs entitled *And then you can say what you want*.

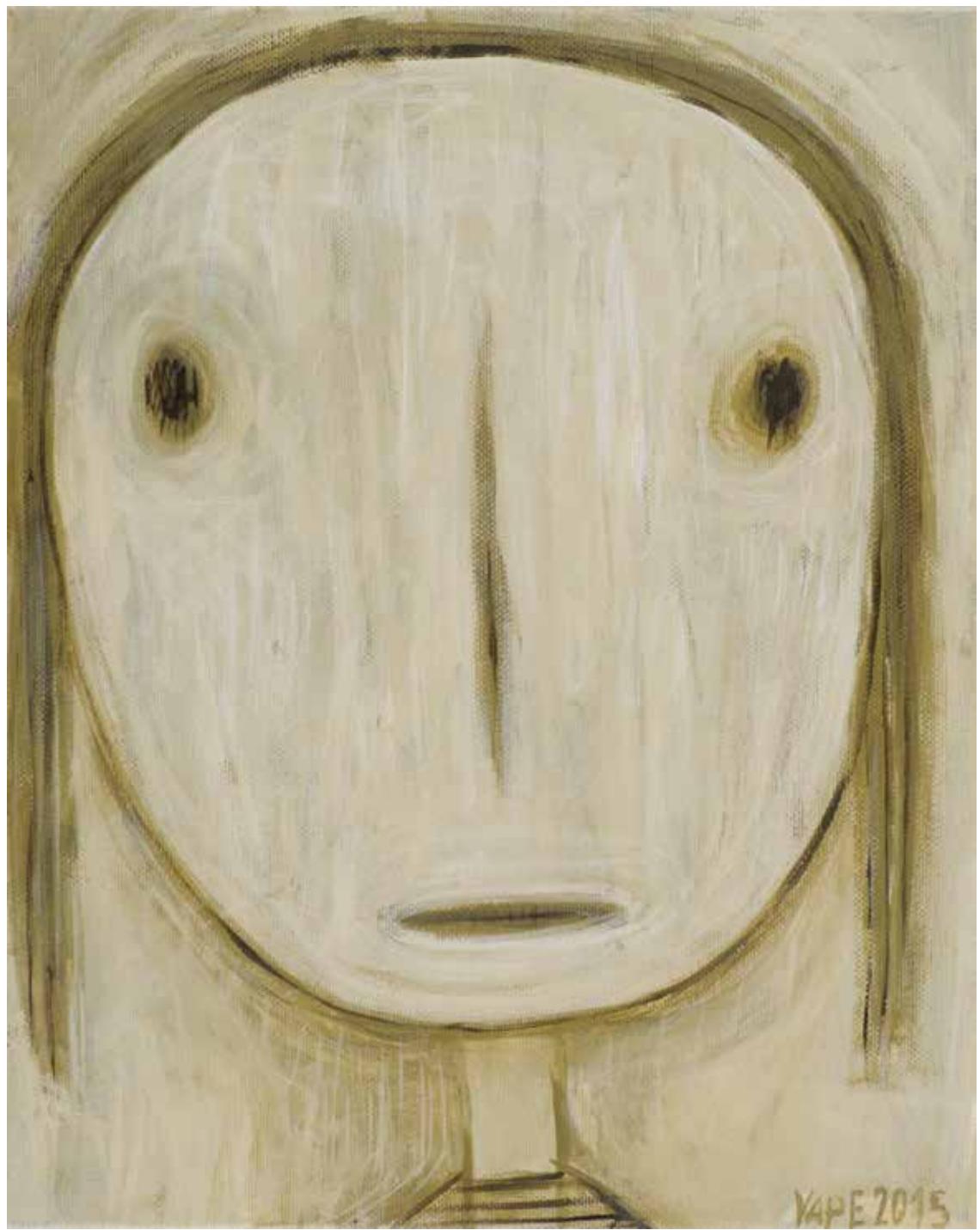
Helena Skalická: Zlost; nedatované; akvarel na papieri; 30 x 40 cm /
Anger; undated; watercolor on paper; 30 x 40 cm

Petr
VÁLEK
(CZ, 1976)

Žije v Loučné nad Desnou u Šumperka, kde se narodil. Neprošel klasickým výtvarným školením. Vyučen kameníkem v Žulové pracoval jako ošetřovatel v domově důchodců. Od roku 1997 se soustavně věnuje výtvarné tvorbě. Není módně multimediální, prostě jen poctivě kreslí, maluje a občas i fotografuje, opracovává dřevo i kámen. Z nalezených předmětů a přírodnin sestavuje skvělé objekty, ale především se věnuje malbě a také hlukové tvorbě, kdy nahrává prapodivné hudební nástroje, na nichž vyluzuje zvuky ne nepodobné živlům. Je obdařen spontánností a obrazností prostoupenou laskavým humorem. Někdy jsou ovšem jeho obrazy značně drsné nebo baladicky smutné.

—
He lives at Loučná nad Desnou near Šumperk, where he was also born. He did not pass any classic fine-artistic training. He was trained to a monumental mason at Žulová and worked as a nurse in a retirement home. Since 1997 he has consistently devoted to the fine-arts work. He is not fashionably multimedia oriented, he just honestly draws, paints and occasionally even photographs, shapes wood and stone. From found objects and natural history specimens he assembles great objects, but mainly he is devoted to painting, and also "noise creation", when he records strange musical instruments on which he draws sounds not unlike the elements. He is blessed with the spontaneity and imagery transmitted with a kind humour. However, his paintings are sometimes considerably harsh or balladic sad.

VAPÉ 2015

Oldřich
VRÁNA
(CZ, 1948)

Narodil se v Olomouci, vyrůstal a mládí prožil v nedalekých Hlubočkách u Olomouce, kam se rodina přestěhovala. Otec instalatér – topenář a matka zahradnice se kromě něj starali ještě o jeho sestru. Vyučil se zedníkem a dlouhá léta pracoval pro Památkový ústav na opravách památek, nejradiji kostelů. Soustavně začal tvořit od roku 1985. Začínal jako řezbář se sakrálními motivy a teprve později přešel na tesání do kamene, z něhož vytváří především zvířecí sochy. Materiál pro sochy získává z řeky Bystřičky. Žije ve Šternberku, ale tvorbě se věnuje ponejvíce na zahradě u své chaty v Jívové. Vystavoval ve skanzenu Příkazy a v Galerii Caesar v Olomouci (2016).

–

He was born in Olomouc, he grew up and spent his youth at nearby Hlubočky near Olomouc, where his family moved. His father - heating plumber and mother as a gardener cared in addition to him about his sister. He was trained as a monumental mason and worked for many years at the Heritage Institute for the repair of monuments, most like churches. He started to create consistently since 1985 as a wood-carver with religious themes, and later switched to the chiselling to stone, from which he produces firstly animal sculptures. He gets a material for sculptures from the Bystřička River. He lives in Šternberk, but he is dedicated to the work mostly in the garden of his cottage at Jívová. He exhibited in the Open Air Museum Příkazy and at the Gallery Caesar in Olomouc (2016).

Mario ANDREOLI (1928, Manarola); Filippo BENTIVEGNA (1888-1967, Sciacca, Sicily); Domenico BRIZI (1925, Piansano); Fellicu FADDA (1932, Ghilarza, Sardegna); Bonaria MANCA (1925, Orune, Sardegna); Bartolomeo MEREU (1935, Cala Gonone, Sardegna); Pietro MOSCHINI (1923-2011, Tuscania); Fiorenzo PILIA (1933, San Sperate, Sardegna); Girolamo RICCI (1931, Pievelunga); Angelo STAGNARO (1940-2018, Casarza Ligure)

SVET
ITALIAN-
SKYCH
OUTSIDE-
ROV

/ THE WORLD OF ITALIAN OUTSIDERS

Josef Jedlička:

„KULTURA, KTERÁ NEBUDE MÍT SVŮJ
KOREKTIV V OUTSIDERECH, STAGNUJE,
NEBOŽ JEJÍ MÍRA ŽIVOTNOSTI JE MÍROU
ODVAHY TĚCHTO OUTSIDERŮ.“

—

"A CULTURE THAT DOES NOT HAVE
AN OUTSIDER'S CORRECTIVE
STAGNATES BECAUSE ITS MEASURE
OF LIFESPAN IS THE MEASURE OF
COURAGE OF THE OUTSIDERS."

Fiorenzo Pilia (*1933), San Sperate, Sardínia / Sardegna:
Oslava ženy - matky: brána do života /
Celebration of the woman - mother: gate to the life

/ Pavel Konečný, autor zábrany

Fotografie Pavla Konečného priamo súvisia s jeho zberateľskou vášňou art brut: od roku 2011 sa snaží zdokumentovať jedinečnosť a nepredstieranú radosť z tvorby neškolených talianskych umelcov – outsiderov. Sú obrazovou správou z návštev originálnych záhrad, dvorov a podivuhodných obydlí marginálnych tvorcov, zrkadliacich ich pohnuté osudy, živé spomienky, predstavy, sny i túžby, vtelených do presvedčivých autentických výtvarných prostredí a diel, označovaných tiež ako periféria architektúry, sochárstva, či maliarstva. Zberateľ tak svojim úsilím a intenzívnym mapovaním marginálnych tvorcov výrazne prispieva k upriamneniu pozornosti verejnosti na tieto zachovalé, ale niekedy – bohužiaľ – navždy miznúce doklady o ľudských tvorčích schopnostiach, fantázii a krehkých snoch.

–

The photographs by Pavel Konečný are directly related to his collecting passion for art brut: since the year 2011 he has been trying to document the uniqueness and unfeigned joy of the creation of untrained Italian artists – the outsiders. These photos are image report of the visits of original gardens, yards and wondrous dwellings of the marginal art-makers, mirroring their eventful fates, vivid memories, ideas, dreams and desires, incarnated into persuasive authentic fine-art environs and art-works, also referred to as peripheries of architecture, sculpture-making, or painting. The collector with his efforts and an intensive mapping of marginal art-makers, so contributes significantly to the riveting of public attention to these preserved, but sometimes – unfortunately – forever disappearing documents on human creative abilities, imaginations and fragile dreams.

Angelo Stagnaro (*1940 - †2018), Casarza Ligure:
„Bombová kultúra”, diela z propan butánových bômb /
"The bomb culture", art works from propane butanoic acid bombs

Bonaria Manca (*1925), Orune, Sardínia / Sardegna:
Interiérové maľby v autorkinom dome / Interior paintings in the artist's house

—
Bonaria Manca

Mario Andreoli (*1928), Manarola: Autor a konstrukcie z odpadového materiálu (plech, drevo, žiarovky, železné tyče) /
Artist and constructions from waste materials (sheet metal, wood, bulbs, iron bars)

Angelo Stagnaro (*1940 - †2018), Casarza Ligure: Autor vo svojej divotvornej záhrade umenia / Artist in his magical garden of art

—
Fiorenzo Pilia (*1933) San Sperate, Sardinia / Sardagna: Autor so skulptúrami z odpadového materiálu (karosérie áut, záhradné pleťivo, rôzny kovový a drevený odpad) / Artist with sculptures from waste materials (car bodies, garden mesh, various metal and wood waste)

Pavel Konečný pro nás objevuje nevídání nebo alespoň obrazem zachraňuje mizející.

Místo plovoucích těl v moři pak máme možnost vidět ze země vytažené kameny přeměněné na stohlavou armádu.

Vilu, téměř beze zbytku pokrytu propleteninou obličejů a postav.

Interiér domku pomalovaný výjevy rajských zahrad s posvátnými rostlinami a zvířaty.

Kopec, obrostlý skulpturami, který se dokáže rozzařit jen dvakrát do roka. Kamenné dvou i tříhlavé modly.

Obří ženské tělo, do kterého lze opatrně vstoupit.

Prostě sny, přízraky a příběhy zhmotněné do autentických děl, kterými si tvůrci předělávají své okolí k obrazu jejich duše. Přetavené do mnohdy syrového a jindy ironického dokladu jejich vlastní existence.

—

Pavel Konečný discovers for us the unprecedented or at least he is saving with the image the disappearing.

Instead of floating bodies in the sea then we have a chance to see the stones pulled out from the ground converted to a hundred-headed army. A villa, almost completely covered with interlocked faces and figures.

An interior of the house painted with scenes of Eden gardens with sacred plants and animals.

A hill, encircled with sculptures that can brighten up only twice a year.

Some stone two- and three-headed idols.

A giant female body, into which you can enter with caution.

Just some dreams, ghosts and stories materialized into authentic works of art, with which its creators revamped their surrounding in the image of their souls. Melted into the often raw and sometimes ironic document of their own existence.

Pavel Konečný několik let svého života věnoval zachování svědectví o dílech, které má možnost vidět pramálo lidí. Nejsou zahrnuty ve sbírkách slavných galerijních domů, nevedou k nim fronty turistů a jejich podoba se netiskne na upomínkové hrníčky nebo na dárková trička. Existují často utajeně a tak trochu sami pro sebe. Svou výpovědní silou však předčí slavnější a obdivované umělecké počiny. Tato díla nebyla totiž stvořena pro výstavní účely. Vznikla jako corpus delicti lidské kreativity obsažené v každé živé bytosti. Jsou zhmotněnými příběhy životů jejich tvůrců žijících na okraji společnosti.

Pavla Konečného instinktivně dovedl do Itálie jeho dlouholetý a hluboký zájem o tvorbu autorů stojících na rozhraní světů – toho běžného, zmapovaného a přijatelného pro většinu z nás a toho těžce uchopitelného, složité pochopitelného a mnohdy neproniknutelného světa, vyvěrajícího z absolutně privátních sfér jeho stvořitelů. Náš sběratel ale nechodí Itálií po vyšlapaných cestách a ignoruje turistické bedekry. Hledá umělecká stigmata art brut autorů, kterými s urputností jim vlastní přetvářejí zaběhlé podoby běžné reality okolo nás. Místo fotografií pláže v Bibione přiváží Konečný do Čech obrazovou zprávu o existenci tak trochu ztracených míst Itálie.

Svět tak není, díky jeho fotografiím, ochuzen o „dům symbolů“ zpívající Bonarie Mancy, o její vizualizované sny pastýřky ovcí. Máme výsadu díky Pavlovi projít územím kamenné armády Filippa Bentivegny a pokusit se pochopit sílu, s kterou kameny vláčel z hlubin země a vtesával do nich lidskou identitu nebo podstoupit zkoumavé pohledy desítek bytostí v příbytku Pietra Moschiního, kde se obytný dům mění v oltářový komplex. S údivem nahlížíme do jeskyní, zahrad a privátních území plných příběhů environmentálních tvůrců art brut – tam všude Pavel Konečný zaznamenává díla stvořitelů soukromé přírody či architektury, tak nepodobné té okolo nás. Svět naštěstí není ochuzen o Pavla Konečného, kterého zajímají prapodivné bytosti, tvořící díla mimo jakékoli známé výtvarné disciplíny.

It is of my great honour to know a man who many years of his life devoted to preserving the testimonies of the works, which very little people has the possibility to see. They are not included in the collections of famous galleries, the queue of the tourists do not keep to them and their shape is not printed on the souvenir mugs or T-shirts in the gift. They exist often clandestinely and so little only for themselves. However, with their force of notice they will surpass the more famous and admired artistic achievements. These works were not namely made for exhibition purposes. They were established as a corpus delicti of a human creativity contained in every living being. They are materialized stories of lives of their creators living on the margins of society.

Pavel Konečný was instinctively lead to Italy by his long-standing and deep interest in the art work of the authors at the interface of the worlds – of this common one, mapped and acceptable to most of us, and of the heavily-grip one, intricately understandable, and often unfathomable world, raised from the absolutely private spheres of its creators. Our collector but does not go in Italy along well-trodden paths and ignores the tourist Baedekers. He is looking for some art-stigmas of art brut authors, works of which with their own vehemence are reshaping the established form of the common reality around us. Instead of photos of the beach in Bibione, Konečný brings to Czechia a picture message on the existence of a little bit lost places Italy.

The world is thus not, thanks to his photos, depleted by “the house of symbols” about which Bonaria Manca is singing about her visualized dreams of shepherdess. We have the privilege, thanks to Pavel, to go through the territory of the stone army of Filippo Bentivegna, and try to understand the power he dragged the stones from the depths of the Earth and in-carved to them a human identity or to undergo the probing views of dozens of creatures in the dwelling of the Pietro Moschini, where the residential house is changed in an altar complex. We view with astonishment into the caves, gardens and private territories, full of stories of environmental art brut-creators – everywhere Pavel Konečný records the works of originators of the private nature or architecture, so unlike the ones around us. Fortunately, the world is not depopulated of Pavel Konečný, who is interested in the strange beings, forming works outside of any known art disciplines.

Mario Andreoli (*1928), Manarola: Letiaci vtáč nad vinicou autora – súčasť svetelnej inštalácie s motívom narodenia Krista /
Flying bird above the artist's vineyard - a part of luminous installation with the motif of birth of Christ

Alois BARCUCH (CZ, 1911 - 1975), Štefan BARČÁK (SK, 1913 - 2004), Václav BERÁNEK (CZ, 1915 - 1982), Charles BOUSSION (F, 1925), Domenico BRIZI (IT, 1925), Matej ČUPEC (SK, 1904 - 1978), Adam DEMBIŃSKI (PL, 1943 - 2014), Jaroslav DIVIŠ (CZ, 1981), Eva DROPOVÁ (SK, 1936), Rudolf DZURKO (SK, 1941 - 2013), Iva FOLAJTÁROVÁ (CZ, 1982), Ladislav FRÉLICH (CZ, 1932), Martha GRUNENWALDT (B, 1910 - 2008), Ján HADNAGY (SK, 1914 - 1998), Andrej HANKOVSKÝ (SK, 1904 - 1985), Josef HEJA (CZ, 1902 - 1985), Josef CHVALA (CZ, 1906 - 1985), Michal IMRICH (SK, 1919 - 1991), Władysława IWAŃSKA (PL, 1927 - 2005), Vincenc JAHN (CZ, 1917 - 2001), Jan KADUBEC (CZ, 1943), Jozef KŇAZKO (SK, 1924 - 2009), Rosemarie KÖCZY (D, 1939 - 2007), Marie KODOVSKÁ (CZ, 1912 - 1992), František KOŠÍK (CZ, 1913 - 1986), Františka KUDELOVÁ (CZ, 1912 - 1997), Václav KUDERA (CZ, 1895 - 1987), Radoslav KURFÜRST (CZ, 1980), Ján LABUDA (SK, 1929 - 2004), Ezechiele LEANDRO (IT, 1905 - 1981), Genowefa MAGIERA (PL, 1921), Bonaria MANCA (IT, 1925), Cecilie MARKOVÁ (CZ, 1911 - 1998), Bartolomeo MEREU (IT, 1935), Pietro MOSCHINI (IT, 1923 - 2011), Jiří MRÁČEK (CZ, 1952), Hans PLOOS VAN AMSTEL (NL, 1890 - 1950), Girolamo RICCI (IT, 1931), Oldrich RICHTER (SK, 1940), Antonín ŘEHÁK (CZ, 1902 - 1970), Zbyněk SEMERÁK (CZ, 1951 - 2003), Natálie SCHMIDTOVÁ (CZ, 1895 - 1981), Štefan SIVÁŇ (SK, 1906 - 1995), Helena SKALICKÁ (CZ, 1951), Ondrej ŠTEBERL (SK, 1897 - 1977), Orlando TOMBOLELLA (IT), Petr VÁLEK (CZ, 1976), Oldřich VRÁNA (CZ, 1948), Leoš WERTHEIMER (CZ, 1956 - 2018), Anna ZEMÁNKOVÁ (CZ, 1908 - 1986), Václav ŽÁK (CZ, 1906 - 1986)

[F]

FAKTO-
GRAFIA

/ FACTUAL DATA

MEDAILÓNY
UMELCOVÍ
ARTISTS'
PROFILES

Alois Barcuch

*1911 - †1975, CZ

-

Moravský rezbár sa narodil v Poteči v okrese Zlín. Vykonával policajnú službu, pracoval i v uholních skladoch. Vyrezávaniu sa začal venovať až na dôchodku. Zastúpený je vo Valašskom múzeu v Rožnovе pod Radhoštěm.

-

The Moravian carver was born at Poteč in Czech Republic. He carried out the police service, also worked in coal stocks. He started up carving already in retirement. He is represented in Wallachian Museum in Rožnov pod Radhoštěm.

Štefan Barčák

*1913 - †2004, SK

-

Slovenský rezbár sa narodil Koščanoch nad Turcom v okrese Martin. Vyrastal v chudobných pomeroch na Kysuciach. Pracoval ako zámočník v Turčianskych strojárňach v Martine. Vytvoril viac ako 160 sôch. Zastúpený je v Slovenskom národnom múzeu v Martine.

-

This Slovak carver was born at Koščany nad Turcom in Slovakia. He grew up in necessities circumstances in Kysuce region. He worked as a locksmith in Martin. He created more than 160 sculptures. He is represented in the Slovak National Museum in Martin.

Václav Beránek

*1915 - †1982, CZ

-

Malíar narodený v Bezděkově sa stal jedným z hlavných predstaviteľov českej insitnej tvorby. Vyštudovaný stolár pracoval prevažne na železnici. Maľovať začal od roku 1965. Zastúpený je v Severočeskej galérii výtvarného umenia v Litoměřiciach.

-

This painter was born in Bezděkov and became one of the leading representatives of the Czech naive art. As a trained carpenter, he worked mostly on the railway. He began to paint since 1965. He is represented in the North-Bohemia Gallery of Fine Arts in Litoměřice.

Charles Boussion

*1925, F

-

Francúzsky autor sa narodil v Biarritz v regióne Akvitánsko. Stal sa obchodným zástupcom v parfumérii a cestoval po Francúzsku a Korzike. Kvôli zraneniu bol nútenej prácu opustiť a začal sa venovať kresleniu. Jeho vizuálny jazyk je inšpirovaný predovšetkým orientálnymi miniatúrami a ruskými ikonami.

-

This French author was born in Biarritz in France. He became a dealer in perfumery and travelled through France and Corsica. Due to injury he was forced to leave the job and began drawing. His visual language is mainly inspired by Oriental miniatures and Russian icons.

Domenico Brizi

*1925, IT

—

Taliansky spontánny sochár a maliar sa narodil v Piansane v provincii Viterbo. Pracoval ako vrátnik vo filmových ateliéroch Cinacitta v Ríme, neskôr bol roľníkom. Svoje tvorivé schopnosti začal uplatňovať pri výzdobe záhrady až po odchode do dôchodku.

—

This spontaneous Italian sculptor and painter, was born at Piansane in Italy. He worked as a porter at the Film Studios Cinacitta in Rome, later he was a farmer. His creative abilities began to be applied to the decoration of the garden after his retirement.

Matej Čupec

*1904 – †1978, SK

—

Slovenský rezbár a sochár sa narodil v Hornej Štubni v okrese Turčianske Teplice. Pracoval ako pekár. Tvorbe spolu so včelárením sa začal venovať až na dôchodku. Zastúpený je v Slovenskom národnom múzeu a Slovenskej národnej galérii v Bratislave a v Etnografickom múzeu v Martine.

—

This Slovak carver and painter was born at Horná Štubňa in Slovakia. He worked as a baker. He started to devote himself to creation, together with the bee-keeping, already as retired. He is represented in the Slovak National Museum and the Slovak National Gallery in Bratislava and in the Ethnographic Museum in Martin.

Adam Dembiński

*1943 – †2014, PL

—

Poľský spontánny autor sa narodil v Płocku v Mazovskom vojvodstve. Zo zdravotných dôvodov nenaštevoval školu. Tvoril začal až v roku 1963 v opatrovateľskom dome v Brwilnle. Patrí k jedným z najznámejších autorov art brut v Poľsku.

—

This Polish spontaneous author was born in Płock in Poland. For health reasons he did not attend school. He began to create already in 1963 in a nursing home in Brwilno. He belongs to one of the most famous authors of art brut in Poland.

Jaroslav Diviš

*1981, CZ

—

Moravský autor – samotár sa narodil vo Vsetíne. Venuje sa kresbe, kombinovaným technikám, obrazom a kolážam s odkazom na prvotný výtvarný prejav. Je predstaviteľom novej invencie art brut.

—

This Moravian artist and recluse was born in Vsetín. He is devoted to drawing, combined techniques, pictures and collages with a link to the primary painting expression. He is a representative of a new invention of art brut.

Eva Droppová

*1936, SK

–

Slovenská spontánna autorka sa narodila v Bratislave. Tvorí začala po silnom citovom otрасle. Pôvodným povoláním kreslička vo výskumnom textilnom ústave je v súčasnosti významnou predstaviteľkou art brut na Slovensku.

–

The Slovak spontaneous author was born in Bratislava. She began her creative work after heavy emotional turmoil. The original job draughtswoman in the Textile Research Institute is currently an important representative of art brut in Slovakia.

Iva Folajtárová

*1982, CZ

–

Autorka sa narodila v Prahe. Vyštudovala odbor religionistika, učitelstvo filozofie, náboženstva a etiky. Rada tvorí, zvlášť ilustrované knihy, ktoré vydáva vlastným nákladom. Hrá na piano, klarinet, saxofón a spieva vlastné šansóny. V oblasti výtvarného umenia je autodidaktom.

–

The author was born in Prague. She graduated from religious studies, teaching of philosophy, religion and ethics. She likes creating, particularly illustrated books, which she publishes by own. She plays the piano, clarinet, saxophone and singing own chansons. In the field of fine art she is a self-taught.

Rudolf Dzurko

*1941 – †2013, CZ

–

Slovenský samouk sa narodil v Pavlovciach v okrese Vranov nad Topľou. Tvorí začal v roku 1969 po odchode do Čiech. Je známy obrazmi zo života cigánov, ktoré tvoril lepením sklenenej drte na tabuľové sklo.

–

This Slovak self-taught was born at Pavlovce in Slovakia. He started to create in 1969 after the departure to the Czech Republic. He is known by the paintings of the life of Gypsies, that he formed by gluing glass-chippings on plate glass.

Ladislav Frélich

*1932, CZ

–

Moravský spontánny rezbár sa narodil v Malých Proseniciach v okrese Přerov. Pracoval ako koordinátor stavieb vodných diel, v súčasnosti je na dôchodku. Tvorí predovšetkým rozprávkové postavy a polychrómované reliéfy zo života obce, v ktorej i vystavuje.

–

The Moravian spontaneous carver was born at Malé Prosenice. He worked as a water projects construction coordinator, and currently he is in retirement. He primarily creates fairy-tale characters and polychrome reliefs from the life of the village in which also exhibits.

Martha Grunenwaldt

*1910 – †2008, B

–
Belgická amatérská autorka, dcéra hudobníka sa narodila v Hamme-Mille v provincii Brabant Wallon. Vystupovala v kaviarňach a ako huslistka prežila turbulentný život s manželom a dcérou. V 71 rokoch začala kresliť farebnými ceruzami na recyklovaný papier, plagáty či tapety hlavy žien a kvetov. Zastúpená je v Bruseli v múzeu Art en Marge.

–
The Belgian amateur author, daughter of the musician, was born in Hamme-Mille. She performed in cafés and as a violinist survived turbulent life with her husband and daughter. In 71 years, she started to draw with colour pencils on recycled paper, posters or wallpaper the heads of the women and flowers. She is represented in Brussels, at the Museum of Art en Marge.

Ján Hadnagy

*1914 – †1998, SK

–
Slovenský insitný rezbár tvoril a žil v Močenku v okrese Šaľa. Pracoval ako pekár a kuchár a s rezbárčinou začal v roku 1974 po smrti manželky. Osobitá tvorba polychrómovaných postáv je zastúpená v Slovenskej národnej galérii a v Slovenskom národnom múzeu v Bratislave.

–
This Slovak naive carver worked and lived in the village Močenok in Slovakia. He was a baker and a cook, and began carving in 1974 after the death of his wife. The sculptures of polychrome figures are represented in the Slovak National Gallery and in the Slovak National Museum in Bratislava.

Andrej Hankovský

*1904 – †1985, SK

–
Slovenský insitný rezbár pochádzajúci z roľníckej rodiny sa narodil v Richvalde v okrese Bardejov, kde sa začal v neskoršom veku venovať spontánnej tvorbe. Spracovával námyty z dedinského života i náboženské motívy.

–
The Slovak naive carver coming from a peasant family, was born at Richvald. In his later age he started to devote himself to spontaneous creation: the themes from the village life and religious motifs.

Josef Heja

*1902 – †1985, CZ

–
Moravský insitný rezbár sa narodil v Dinoticach - Halenkove v okrese Vsetín. Debnár, tesár a lesný robotník sa venoval tvorbe od roku 1965. Zachytával typické postavy dedinského života. Zastúpený je vo Valašskom múzeu v Rožnove.

–
This Moravian naive carver was born at Dinotice-Halenkov. He worked as cooper, carpenter and forestry worker. Since 1965, he devoted himself to creative work. He captured some typical characters of the village life and his work is represented in Wallachian Museum in Rožnov.

Josef Chwala

*1906 – †1985, CZ

–

Významný český rezbár – samouk sa narodil v Prachaticiach. Nedokončil školskú dochádzku, pracoval v záhradníctve a ako lesný robotník. Od roku 1965 tvoril svojrázne diela a vystavoval na Svetovej výstave EXPO 67 v Montreali.

–

The prominent self-taught Czech carver, born in Prachatice. Not finishing school he worked as a labourer in horticulture and forestry. Since 1965 he created original works and exhibited at the World Exhibition EXPO 67 in Montreal.

Władysława Iwańska

*1927 – †2005, PL

–

Poľská autorka sa narodila v Nowym Szączu v Malopoľskom vojvodstve. V roku 1950 prvýkrát predstavila verejnosti melancolické akvarely a romantické gvaše. Svoje dielo prezentovala na trienále INSITA Bratislava 2010.

–

The Polish author was born in Nowy Szącz. In 1950, she presented to the public for the first time her melancholy and romantic paintings and gouaches. Her work was presented at the triennial INSITA Bratislava 2010.

Michal Imrich

*1919 – †1991, SK

–

Slovenský neprofesionálny autor sa narodil v Kežmarku. Vyučený maliar a natierač vynikal dekoratívnej tvorbou určenou pre výzdobu záhrad, rovnako aj maľbami pre tatranské hotely. Dožil v Spišskej Staréj Vsi.

–

This Slovak non-professional author was born in Kežmarok. A trained wall-painter and decorator has excelled for the decorative creation designated for decoration of gardens, as well as the formation of decorative paintings for the Tatras hotels. He lived in Spišská Stará Ves.

Vincenc Jahn

*1917 – †2001, CZ

–

Moravský samouk sa narodil vo Vikliciach – Tovačove v okrese Přerov. Vyučený natierač začal tvoriť až po roku 1977 po odchode do dôchodku. Venoval sa maľbe, rezbárčine a tvorbe sôch z kameňa.

–

The Moravian autodidact was born at Viklice-Tovačov. As a trained wall-painter he began to create after the year 1977 when he retired. He devoted himself to painting, carving and sculpturing in stone.

Jan Kadubec

*1943, CZ

—

Moravský neprofesionálny maliar a sochár sa narodil v Hrubej Vrbke v okrese Hodonín. Pracoval ako učiteľ a drevorubač. V súčasnosti žije v Supíkoviciach a tvorí originálne obrazy a expresívne farebné sochy z nájdených samorastov.

—

This Moravian unprofessional painter and carver was born at Hrubá Vrbka. He worked as a teacher and a lumberjack. He currently lives at Supíkovice and creates original paintings and expressive colour statues of found object trouvés.

Jozef Kňazko

*1924 – †2009, SK

—

Slovenský sochár a rezbár sa narodil v Podhradí v okrese Prievidza v rodine roľníka. Pôsobil ako poľovník a tvorbe s drevo sa začal venovať až na dôchodku. Zastúpený je v Slovenskom národnom múzeu v Martine.

—

The Slovak sculptor and carver was born at Podhradie in a peasant family. He served as a hunter and started up the work with timber already in his retirement. He is represented in the Slovak National Museum in Martin.

Rosemarie Köczi

*1939 – †2007, D

—

Nemecká autorka sa narodila v židovskej rodine v blízkosti Recklinghausen vo vládnom obvode Münster. Kruté detstvo prežila v koncentračných táborech, kde zahynuli jej rodičia. V roku 1985 zaradil Jean Dubuffet jej kresby do svojej zbierky art brut. Zomrela v USA.

—

The German author was born in a Jewish family nearby Recklinghausen. She survived her cruel childhood in the concentration camps, where her parents were killed. In 1985 Jean Dubuffet included her drawings to his collection of art brut. She died in the United States.

Marie Kodovská

*1912 – †1992, CZ

—

Moravská autorka obrazov a kresieb sa narodila v Korytnéj v okrese Uherské Hradiště. Vyrastala v robotníckej rodine na moravskom Slovácku. S ochrnutou rukou pracovala ako textilná robotníčka. Jej svojbytná tvorba ju začlenila medzi významných českých autorov art brut. V Rýmařove, kde aj žila, je v súčasnosti jej múzeum.

—

This Moravian painter and drawing artist was born at Korytná. She grew up in a working class family and worked as a textile worker. Her peculiar creation ranks her among significant Czech authors of art brut. At Rýmařov, where she lived, was established her Museum.

František Košík

*1913 – †1986, CZ

–

Moravský autor sa narodil vo Fryšave pod Žákovou horou v okrese Žďár nad Sázavou. Od roku 1969 pokračoval v rodinnej rezábiskej tradícii v Dolanoch pri Olomouci. Vyučený stolár pracoval aj ako vodič. Zastúpený je v Severočeskej galérii výtvarného umenia v Litoměřiciach.

–

The Moravian author, born at Fryšava. From 1969 onwards, he continued in the family carving tradition at Dolany near Olomouc. He was working as a trained carpenter and also as a driver. He is represented in the North-Bohemia Gallery of Fine Arts in Litoměřice.

Václav Kudera

*1895 – †1987, CZ

–

Český marginálny sochár sa narodil v Novom Bydžove v okrese Hradec Králové, kde sa neskôr vyučil za krajčíra. V roku 1955 po odchode do dôchodku, začína samostatnú dráhu netradičného sochára. Jeho originálne kamenné tvorby má vo svojich zbierkach Mestské múzeum v Novom Bydžove.

–

The Czech marginal sculptor, born at Bydžov, where he was later trained as a tailor. In 1955, after his retirement, he started to work on non-traditional sculptures. The original stone works by the artist are in collection of the Municipal Museum in the Nový Bydžov.

Františka Kudelová

*1912 – †1997, CZ

–

Moravská autorka sa narodila v Šumiciach v okrese Uhorské Hradište a pochádzala z chudobnej roľníckej rodiny. Od roku 1951 tvorila spontánne na psychiatrickej klinike v Kroměříži, kde je tiež uchované jej maliarske dielo art brut.

–

The Moravian author, born at Šumice. She came from a poor peasant family. From 1951 onwards, she created spontaneously at the psychiatric clinic in Kroměříž, where her art brut paintings are kept.

Radoslav Kurfürst

*1980, CZ

–

Český autor sa narodil na Morave. Od roku 2015 je vyučený mechanik strojov a zariadení pacientom psychiatrickej liečebne v Šternberku v okrese Olomouc. V ďalšom roku vzniklo technikou suchého pastelu niekoľko desiatok kresieb.

–

The Czech author, born in Moravia.

Since the year 2015 this trained mechanic of machines and equipment is a patient in a mental hospital at Šternberk. Since 2016, there were originated dozens of dry pastel drawings.

Ján Labuda

*1929 – †2004, SK

–

Slovenský rezbár sa narodil v Bytči. Pracoval ako vodič autobusu a opravár v dielňach. Od roku 1972 využíval pri tvorbe svojráznych diel z dreva humor a zveličovanie. Zastúpený je v Slovenskej národnej galérii v Bratislave a v Slovenskom národnom múzeu v Martine.

–

The Slovak carver, born in Bytča. He worked as a bus driver and a repairman in workshops. Since 1972 he used humour and exaggeration in the creation of individual works from the wood. He is represented in the Slovak National Gallery in Bratislava and a Slovak National Museum in Martin.

Ezechiele Leandro

*1905 – †1981, IT

–

Jedinečný taliansky spontánny autor sa narodil v Lequile v provincii Lecce. Prežil neľahký životný príbeh. Ako opravár bicyklov a zberač šrotu maľoval a taktiež vytváral sochy z odpadu. V súčasnosti je uznávaným európskym predstaviteľom art brut.

–

This unique Italian spontaneous author was born in the province of Lecce in Lequile. His life story was very difficult. As a bicycle repairman and a scrap collector he also painted and created sculptures from waste. He is now recognised as the European representative of art brut.

Genowefa Magiera

*1921, PL

–

Poľská spontánna autorka sa narodila v Lgocie Wielkej v Lodžskom vojvodstve. Vyrastala v chudobnej rodine. Vychodila len štyri triedy základnej školy a nikdy sa nevydala. Živila sa prácou na poli alebo v lese. Je víťazkou poľskej Národnej maliarskej súťaže Teofila Ociepky 2014.

–

This Polish spontaneous author was born at Lgocia Wielka. She grew up in a poor family. She attended only four grades of elementary school and was never married. She earned her living with works in the field or in the woods. She is a winner of the Polish National painting competition of Teofil Ociepka 2014.

Bonaria Manca

*1925, IT

–

Talianska spontánna autorka sa narodila v Orune na Sardíniu. Žije v pôvodne etruskom mestečku Tuscania. Živila sa ako pastierka, od roku 1975 maľuje na plátno a na steny svojho domu. Patrí medzi významné európske autorky art brut.

–

The Italian spontaneous author, born at Orune in Sardinia. She lives in the originally Etruscan little town of Tuscania. Living as a shepherdess, since 1975 she paints on canvas and on the walls of her house. She belongs among prominent European art brut authors.

Cecile Marková

*1911 – †1998, CZ

–

Moravská spontánna autorka so špiritistickými koreňmi tvorby sa narodila v Kyjove v okrese Hodonín. Vyučená klobučnička pracovala ako vedúca predajne odevu v Kyjove. Zastúpená je v Collection de l'art brut Lausanne vo Švajčiarsku, Slovenskej národnej galérii v Bratislave a v Severočeskej galérii výtvarného umenia v Litoměřiciach.

–

This Moravian spontaneous author with the spiritualistic roots of art work was born in Kyjov. As a skilled hatter she worked as head of a retail clothing shop in Kyjov. She is represented in the Collection de l'art brut Lausanne in Switzerland, the Slovak National Gallery in Bratislava and in the North Bohemia Gallery of Fine Arts in Litoměřice.

Bartolomeo Mereu

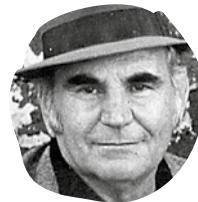
*1935, IT

–

Taliansky neprofesionálny rezbár a sochár sa narodil v Dorgali na Sardíniu. V súčasnosti žije v nedalekom prístavnom meste Cala Gonone. Pracoval ako cukrár a zmrzinár, tvoriť začal v roku 2005 po odchode do dôchodku.

–

The Italian non-professional carver and sculptor was born at Dorgali in Sardinia. He currently lives in the nearby port town of Cala Gonone. He worked as a pastry chef and ice-creamer, and started to create in the year 2005 after his retirement.

Pietro Moschini

*1923 – †2011, IT

–

Taliansky spontánny autor sa narodil v Tuscanii v provincii Viterbo. Pracoval celý život ako roľník. Tvorí začal od roku 1952. Po jeho smrti vzniklo v dome múzeum uchovávajúce jeho pozoruhodnú tvorbu z dreva, kameňa, korku, sadry a ďalších materiálov.

–

This Italian spontaneous author was born in Tuscana. He worked as a peasant for all his life. He started creating since 1952. After his death, there was established at his home the museum preserving his remarkable creation of wood, stone, cork, gypsum and other materials.

Jiří Mráček

*1952, CZ

–

Moravský neprofesionálny autor sa narodil v Přerove, kde aj v súčasnosti žije. Dosiahol mimoriadne úspechy v 70. a 80. rokoch 20. storočia, kedy sa dvakrát stal majstrom ČSSR v kulturistike. Výtvarne sa začal prejavovať až pri hospitalizácii v psychiatrickej liečebni v Šternberku v roku 2012.

–

The Moravian non-professional author was born in Přerov, where he currently lives. He reached exceptional achievements in 70s and 80s years of the 20th century, when he twice became a champion of Czechoslovakia in bodybuilding. He began to show up artistically after his hospitalization in a psychiatric hospital in Šternberk in 2012.

Hans Ploos van Amstel

*1890 – †1950, NL

–

Holandský autor kresieb automobilov sa narodil mentálne postihnutý v Amsterdame. Pracoval v chránenej dielni, kde vyrábal metly a rohožky. Od roku 1992 začal výtvarne tvoriť. Zastúpený je v Collection de l'Art Brut vo švajčiarskom Lausanne.

–

The Dutch author of cars drawings was born mentally handicapped in Amsterdam. He worked in a sheltered workshop, where he produced brooms and doormats. Since 1992, he started with fine-arts work. He is represented in the Collection de l'Art Brut in Lausanne, Switzerland.

Oldrich Richter

*1940, SK

–

Slovenský insitný maliar a rezbár sa narodil v Liskovej v okrese Ružomberok. V súčasnosti žije a tvorí vo Počúvadle v okrese Banská Štiavnica. Od roku 1997 je pôvodne stredoškolský pedagóg majstrom ľudovej umenieckej výroby.

–

The Slovak naive painter, carver and sculptor was born at Lisková. He currently lives and works at Počúvadlo, close to Banská Štiavnica. Since 1997, this originally secondary school teacher is a master of folk art production.

Girolamo Ricci

*1931, IT

–

Pozoruhodný taliansky sochár, rezbár a maliar sa narodil a žije v malej osade Pievelunga v provincii Terni. Pracoval ako poľnohospodár a tvoril začal po smrti svojej manželky, pre ktorú vytvoril na záhrade malú kaplnku.

–

The remarkable Italian sculptor, carver and painter, was born and lives at a small village of Pievelunga in the province of Terni. He worked as a farmer, and he began to create after the death of his wife for which he created a small chapel in the garden.

Antonín Řehák

*1902 – †1970, CZ

–

Moravský insitný maliar sa narodil na Svatom Kopečku v Olomouci v rodine tesára. Pracoval ako záhradník. V roku 1960 začal spontánne maľovať. Vystavoval na EXPO 67 v Montreali. Zastúpený je v Severočeskej galérii výtvarného umenia v Litoměřiciach a v Slovenskej národnej galérii v Bratislave.

–

This Moravian naive painter was born at Svatý Kopeček in Olomouc in a carpenter's family. He worked as a gardener. In 1960 he started to paint spontaneously. He is exhibited at EXPO 67 in Montreal. He is represented in the North-Bohemia Gallery of Fine Arts in Litoměřice and in the Slovak National Gallery in Bratislava.

Zbyněk Semerák

*1951 – †2003, CZ

–

Moravský spontánny tvorca sa po skončení školy v Šumperku vyučil za nastavovača textilných strojov. Duševne ochorel a odišiel do invalidného dôchodku. Zastúpený je v Severočeskej galérii výtvarného umenia v Litoměřiciach a v Slovenskej národnej galérii v Bratislave.

–

This Moravian spontaneous author was born in Šumperk where at the end of school he was trained as a set-up man of textile machinery. He became mentally ill and had gone to an invalidity pension. He is represented in the North-Bohemia Gallery of Fine Arts in Litoměřice and in the Slovak National Gallery in Bratislava.

Štefan Siváň

*1906 – †1995, SK

–

Významný slovenský insitný rezbár a sochár pochádzajúci z chudobnej roľníckej rodiny sa narodil v Babíne v okrese Námestovo. Na medzinárodnej prehliadke INSITA 1994 v Bratislave bolo jeho dielo vyznamenané Cenou Slovenskej národnej galérie. Zastúpený je v Oravskej galérii v Dolnom Kubíne, v Etnografickom múzeu v Martine a v Slovenskej národnej galérii v Bratislave.

–

The prominent Slovak naive carver and sculptor, coming from a poor peasant family, was born at Babin. At the international show INSITA 1994 in Bratislava his work won the Price of Slovak National Gallery. He is represented in the Orava Gallery in Dolný Kubín, in the Ethnographic Museum in Martin and in the Slovak National Gallery in Bratislava.

Natália Schmidtová

*1895 – †1981, CZ

–

Jedna z hlavných predstaviteľiek českého insitného umenia sa narodila v Dobrínke v Tambovskej gubernii cárskeho Ruska. Školu nikdy nenavštievovala. V roku 1944 začala z vnútornej potreby maľovať. Vystavovala na EXPO 67 v Montreali. Zastúpená je v Severočeskej galérii výtvarného umenia v Litoměřiciach a v Slovenskej národnej galérii v Bratislave.

–

As one of the main representatives of the Czech naive art she was born at Dobrinka in the Tsarist Russia. She never visited school. In 1944 she started painting from her internal needs. She exhibited at EXPO 67 in Montreal. She is represented in the North-Bohemia Gallery of Fine Arts in Litoměřice and in the Slovak National Gallery in Bratislava.

Helena Skalická

*1951, CZ

–

Česká neprofesionálna autorka sa narodila v Libereci. Od mladosti je na invalidnom dôchodku. Prechodne žila aj v Prahe ako bezdomovkyňa. V roku 2013 vydalo nakladateľstvo Dybbuk knihu o jej surových životných spomienkach s názvom „A to si pak môžeš říkať co chceš“.

–

This Czech non-professional author was born in Liberec. From her young age she is on disability pension. She temporarily lived homeless in Prague. In the year 2013 Dybbuk Publishers published a book about her rough life memories called "And then you could say what you want".

Ondrej Šteberl

*1897 – †1977, SK

–

Významný slovenský predstaviteľ insitného umenia sa narodil v Pezinku vo vinoхradníckej rodine. Pracoval ako stavebný robotník, železničiar a poštový doručovateľ.

Od roku 1963 sa venoval maľovaniu. V roku 1969 získal cenu Trienále na bratislavskej INSITE. Zastúpený je v Slovenskej národnej galérii a v Slovenskom národnom múzeu v Bratislave, v Oravskej galérii v Dolnom Kubíne a v Severočeskej galérii výtvarného umenia v Litoměřiciach.

–

The prominent Slovak representative of naive art was born in Pezinok in wine-dresser's family. He worked as a construction worker, a railwayman, and a postman. Since 1963 onwards he devoted himself to painting. In 1969 he received the Triennial's Price at Bratislava's INSITA. He is represented in the Slovak National Gallery and in the Slovak National Museum in Bratislava, in the Orava Gallery in Dolný Kubín and the North-Bohemian Gallery of Fine Arts in Litoměřice.

Orlando Tombarella

biografické data neznáme

/ biography data unknown, IT

–

Taliansky vitálny dôchodca žije v dome na okraji mesta Canino v severnej časti Lazio. Už niekoľko rokov vytvára sochy z kameňa „nenfro“. Spontánny sochár inšpirovaným históriou Etruskov vyzdobil dom a okolie svojimi sochami.

–

The Italian vital pensioner lives in a house at the edge of the town of Canino in the northern part of Lazia. Already for several years he is creating a sculpture of the volcano stone "nenfro". This spontaneous sculptor inspired by the Etruscan history has decorated his house and surroundings with his sculptures.

Petr Válek

*1976, CZ

–

Moravský maliar a sochár sa narodil v Loučné nad Desnou v okrese Šumperk, kde aj v súčasnosti žije. Nedisponuje klasickým výtvarným vzdelením, vyučil sa za kamenára. Pracoval ako ošetrovateľ v domove dôchodcov v Žulove. Od roku 1997 sa intenzívne venuje výtvarnej tvorbe.

–

The Moravian painter and sculptor was born at Loučná nad Desnou, where he currently lives. He does not have a classical artistic training, he was trained to be a stonemason. He worked as an attendant in a retirement home at Žulov. Since 1997 he is intensely committed to fine-arts work.

Oldřich Vrána

*1948, CZ

—

Moravský spontánny sochár a rezbár sa narodil v Olomouci. Žije v Šternberku a ako murár pracoval na opravách pamiatok. Najradšej tvorí z kameňa postavy zvierat. Vystavoval v skanzenze Příkazy a v Galérii Caesar v Olomouci.

—

The spontaneous Moravian sculptor and carver was born in Olomouc. He lives in Šternberk and was working as a bricklayer on repairs of the monuments. He prefers creation of stone figures of animals. He exhibited in the Open-air Museum Příkazy and in the Gallery Caesar in Olomouc.

Leoš Wertheimer

*1956 – †2018, CZ

—

Moravský autor – samouk sa narodil v Přerove. Vyučený automechanik pracoval ako hasič pre České dráhy. Na podnet terapeutky začal v roku 1997 kresliť lokomotívy na pásy baliaceho papiera. Vystavoval v Galérii Gugging vo Viedni. Zastúpený je v Slovenskej národnej galérii v Bratislave.

—

The Moravian author, autodidact, was born in Přerov. Skilled mechanic, he worked as a fireman for the Czech railways. On the initiative of his therapists, he began in 1997 to draw locomotives on the belts of wrapping paper. He exhibited in the Gallery Gugging in Vienna and is represented in the Slovak National Gallery in Bratislava.

Anna Zemánková

*1908 – †1986, CZ

—

Svetoznáma česká autorka art brut sa narodila v Olomouci. Pracovala ako dentistka. Výtvarná tvorba sa pre ňu stala zmyslom života. Zastúpená je v Severočeskej galérii výtvarného umenia v Litoměřiciach, v Slovenskej národnej galérii v Bratislave, Collection de l'Art Brut v Lausanne a i.

—

This world-famous Czech author of art brut was born in Olomouc. She worked as a dentist. Fine-arts work became a purpose of her life. She is represented in the the North-Bohemia Gallery of Fine Arts in Litoměřice, in the Slovak National Gallery Bratislava, in Collection de l'Art Brut in Lausanne and elsewhere.

Václav Žák

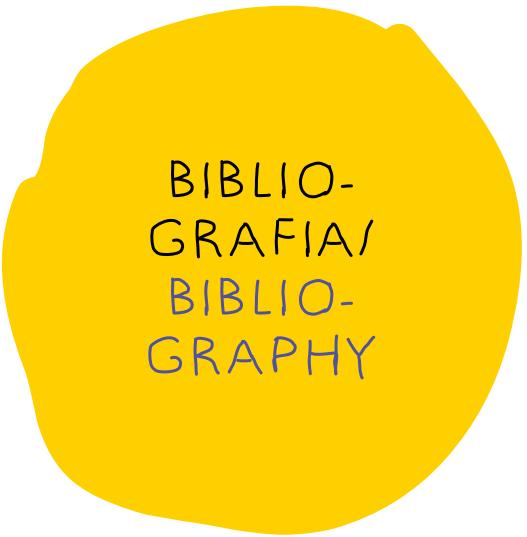
*1906 – †1986, CZ

—

Významný český insitný maliar sa narodil v Kyšiciach v okrese Kladno. V dvoch rokoch väzne ochorel a následky choroby si poniesol počas celého života. Od roku 1952 tvoril prevažne technikou podmalby na skle, inšpirovaný svetom rozprávok, histórií a mýtov. Zastúpený je v Severočeskej galérii výtvarného umenia v Litoměřiciach.

—

The prominent Czech naive painter was born at Kyšice. In his two years he became seriously ill and he bore the consequences of the disease throughout his life. Since 1952 onwards he created mainly glass paintings, inspired by the world of fairy tales, myths and history. He is represented in the the North-Bohemia Gallery of Fine Arts in Litoměřice.

BIBLIO-
GRAFIA/
BIBLIO-
GRAPHY

Publikácie, články / Publications, articles:

1. OPOLDUSOVÁ, J. 2017. Umenie obyčajných ľudí fascinuje originalitou. In *Pravda*, 2017, č. 27/166, s. 33.
2. BUZA, M. 2017. Pozvánka na kultúru: Bol som pri tom. In *Spišský patriot*, 2017, č. 02, s. 4.

Médiá - TV / Media - TV:

1. Výstavy v GUS. [online]. 2017. snv.sk. [cit. 2017-09-18]. Dostupné na internete: <<http://www.snv.sk/archiv/?video=170410-3>>.
2. Od insity k artbrut. [CD]. 2017. Námet: Lucia Benická. Kamera, strih: Maja Vašicová. Galéria umelcov Spiša 2017.
3. Od insity k artbrut. [CD]. 2017. Kamera, strih, foto, prezentácia: Ivan Fleischer. Galéria umelcov Spiša 2017.

O ZBIERKE / ABOUT COLLECTION

Publikácie, články / Publications, articles:

1. HADAŠOVÁ, M. 2017. Kde sa vzal artbrut. In *ArtBanana*, 18. 8. 2017, s. 1 - 4.
2. OPOLDUSOVÁ, J. 2017. Svet outsiderov - fascinujúce umenie obyčajných ľudí. In *Pravda*, 20. 7. 2017.
3. DOBEŠ, R. 2010. Pavel Konečný: Zajímá mě umění vznikající z vnitřního popudu, upřímně a bez kalkulu. In *Liberecký deník*. 1. 7. 2010.
4. KONEČNÝ, P. (ed.): Umělci čistého srdce II. Pocta Anně Zemánkové / Artists of Pure Heart II. Hommage to Anna Zemánková. Olomouc : NPÚ, ÚOP v Olomouci, 2008, 126 s. ISBN 978-80-86570-14-3.
5. KONEČNÝ, P. - KADLČÁK, Š. 2016. *Atlas spontánního umění*. Praha : Art Map, 2016, 272 s. ISBN 978-80-906599-1-9.
6. NÁDVORNÍKOVÁ, A. 2001. Na místě úvodu. In *Umělci čistého srdce*. Olomouc : Muzeum umění, 2001. s. 8 - 11.
7. HŮLA, J. 2003. Zahradá plná vůně (sběratel Pavel Konečný). In *Art Antiques*, červenec/ srpen 2003, s. 42 - 45.
8. ČIERNA, K. 2008. Slovo na úvod alebo „Československo“ v Európe. In *Umělci čistého srdce II*. Olomouc : Galerie souboru lidové architektury, 25. 5. - 28. 9. 2008.
9. ŠIMKOVÁ, A. 2008. O sbírce. In *Umělci čistého srdce II*. Olomouc : Galerie souboru lidové architektury, 25. 5. - 28. 9. 2008.
10. JIRÁČEK, A. 2008. Naivní umění, lidové umění a artbrut na Moravě. In *Ateliér*, 2008, č. 18/2008, s. 1.
11. ZEMÁNKOVÁ, T. 2010. Umělci čistého srdce III. In *Ateliér*, 2010, č. 18/2010, s. 5.
12. ZEMÁNKOVÁ, T. 2012. V zahradě Pavla Konečného (naivní a lidové umění, artbrut). In *Outsider art*. Praha : Muzeum Montanelli, 2012.
13. JIRÁČKOVÁ, B. 2015. Rozhovor s Pavlem Konečným na okraj výstavy Umělci čistého srdce. In *Ateliér*, 2015, č. 23 - 24/2015, s. 5.
14. KONEČNÝ, P. 2016. Syrově, naivně, ale srdcem (ART BRUT). In *Muzeion*, 2016, č. 3/2016, s. 18.
15. HORVÁTH, J. 2016. Adresy jsem získal v Bratislavě (Rozhovor s Pavlem Konečným). In *Tabook Baedekr*, 2016, s. 102 - 117.

TEXTY A PUBLIKÁCIE PAVLA KONEČNÉHO / TEXTS AND PUBLICATIONS OF PAVEL KONEČNÝ

1. KONEČNÝ, P. 1978. *Album - deset naivních kreseb*. Olomouc : Divadlo hudby OKS, 1978. 10 s.
2. KONEČNÝ, P. 1980. *Fantaskní tvorba Anny Zemánekové*. Olomouc : Divadlo hudby OKS, 1980. 4 s.
3. KONEČNÝ, P. 1981. *Naivní malíř Václav Beránek - obrazy*. Olomouc : Divadlo hudby OKS, 1981. 4 s.
4. KONEČNÝ, P. 1995. Ve dřevě je také kus nádherného života (Vincenc Jahn). In *Hanácký kurýr*, 1995, č. 1, s. 6.
5. KONEČNÝ, P. 1999. *Kresby Zbyňka Semeráka*. Olomouc : Galerie Caesar, 1999.
6. KONEČNÝ, P. 2001. Lituj, že jsem sběratel a ne básník. In *Umělci čistého srdce*. Olomouc : Muzeum umění, 2001, s. 12 - 19.
7. KONEČNÝ, P. 2005. Do Chartres za Raymondem Isidorem (spontánní architektura). In *Art Antiques*, 2005, leden, s. 130-133.
8. KONEČNÝ, P. 2005. Galerie na útesu (abbé Adolphe Julien Fouré). In *Art Antiques*, 2005, květen, s. 130 - 133.
9. KONEČNÝ, P. 2007. Marginální tvorba a památková péče. In *Sborník*. Olomouc : NPÚ Olomouc, 2007, s. 49 - 51.
10. KONEČNÝ, P. 2007. Gugging je Gugging je Gugging. In *A2*, 2007, č. 16, s. 16 - 17.
11. KONEČNÝ, P. 2008. Otevřený dopis sběratele. In *Umrělci čistého srdce II*. Olomouc : Galerie souboru lidové architektury, 25. 5. - 28. 9. 2008.
12. KONEČNÝ, P. 2011. *Marginálie č. 1 Alois Barcuch řezbář*. Olomouc : vyd. vlastním nakladem, 2011, 84 s.
13. KONEČNÝ, P. 2012. *Marginálie č. 2 Dva z Prosenice (řezbář Ladislav Frélich, malíř Josef Kaluža)*. Olomouc : NPÚ Olomouc, Obecní úřad v Prosenicích, 2012.
14. KONEČNÝ, P. 2013. *Marginálie č. 3 Pietro Moschini - muž mnoha tváří*. Olomouc : vyd. vlastním nakladem, 2013. 100 s.
15. KONEČNÝ, P. 2013. L' opera salvata: Casa Museo Moschini a Tuscania. In *Osservatorio Outsider Art*, 2013, no. 6/2013, p. 172 - 179.
16. KONEČNÝ, P. 2014. Itinerář nespoutané imaginace. In *A2*, 2014, č. 2.
17. KONEČNÝ, P. 2014. *Marginálie č. 4 Každý den se znova narodit (Bonaria Manca)*. Olomouc : vyd. vlastním nakladem, 2014.
18. KONEČNÝ, P. 2014. A man of many faces (PietroMoschini). In *Raw Vision*, 2014, no. 83/2014, p. 52 - 55.
19. KONEČNÝ, P. 2014. Jedenáct spontánních umělců z Olomouckého kraje. In *Kulturní revue Olomouckého kraje KROK*, 2014, č. 1/2014, s. 48 - 51.
20. KONEČNÝ, P. 2014. Jedenáct spontánních umělců z Olomouckého kraje. In *Kulturní revue Olomouckého kraje KROK*, 2014, č. 2/2014, s. 55 - 59.
21. KONEČNÝ, P. 2014. Jedenáct spontánních umělců z Olomouckého kraje. In *Kulturní revue Olomouckého kraje KROK*, 2014, č. 3/2014, s. 57 - 59, s. 49 - 51.
22. KONEČNÝ, P. 2015. *Marginálie č. 5 Jaroslav Diviš*. Marginálie č. 5, Olomouc : vyd. vlastním nakladem, 2015. 84 s.
23. KONEČNÝ, P. 2015. Sardegna babelica. In *Osservatorio Outsider Art*, 2015, no. 9/2015, p. 66 - 77.
24. KONEČNÝ, P. 2015. Art brut film Olomouc 2015. In *Ateliér*, 2015, č. 19 /2015, s. 5.
25. KONEČNÝ, P. 2015. Ze sbírky Poetické galerie (insitní umění - art brut). In *Ateliér*, 2015, č. 21 - 22/2015, s. 5.
26. KONEČNÝ, P. 2016. I obrazy mají své osudy (akvarely Natálie Schmidtové). In *Chajejnu*, 2016, r. 8, č. V, s. 21.

Naivní oči Antonína Řeháka. [CD]. 1995. Námet, scenár, réžia: Pavel Konečný. Kamera, strih: Zbyněk Menšík. 14 min. Výroba: AVC UP Olomouc 1995.

VÝSTAVY ZBIERKY PAVLA KONEČNÉHO / EXHIBITIONS OF PAVEL KONEČNÝ'S COLLECTION

1. *Svetlo v tmách* (expozice sbírky v rámci výstavy o Divadle hudby Olomouc 1968 - 1989), kurátorka Dana Doricová, Považská galéria umenia, Žilina, Slovensko, 25. 4. - 24. 5. 1992.
2. *Umělci čistého srdce*, kurátorka Anežka Šimková, Muzeum umění Olomouc, 15. 11. 2001 - 27. 1. 2002.
3. *Umelci čistého srdca - Naivné a ludové umenie, artbrut*, kurátorky Katarina Čierna a Anežka Šimková, Galéria insitného génia, Pezinok - Cajla, Slovensko, 18. 5. - 28. 9. 2003.
4. *Malé radosti Pavla a Dany Konečných* (Deset autorů ze sbírky art brut), Galerie Jiřího Jílka, Šumperk, leden 2006.
5. *Umělci čistého srdce II.*, koncepce Pavel Konečný, Galerie souboru lidové architektury v Příkazích u Olomouce, 25. 5. - 28. 9. 2008.
6. *Umělci čistého srdce III.*, kurátori Luděk Lukůvka a Terezie Zemánková, Galerie U Rytíře, Liberec, 1. 7. - 31. 8. 2010.
7. *Outsider art (naivní a lidové umění, art brut - sbírka Pavla Konečného)*, kurátorky Ivana Brádková a Terezie Zemánková, Muzeum Montanelli, Praha, 9. 8. - 21. 10. 2012.
8. *Umělci čistého srdce*, Dům umění, Opava, 11. 11. 2015 - 3. 1. 2016.
9. *Hlavy ze sbírky Pavla Konečného*, kurátor Jaroslaw Pastuszak, Galerie Zet, Velká Bystřice, 30. 7. - 22. 9. 2016.
10. *Od insity k art brut*, kurátori Pavel Konečný a Lucia Benická, Galéria umelcov Spiša, Spišská Nová Ves, Slovensko, 5. 4. - 30. 7. 2017.

[o]

FOTO-
GALERIE-
RIA

Pavel Konečný v Galérii umelcov Spiša / at the Gallery of Spiš Artists
© archív GUS - Ivan Fleischer

Z otvorenia výstavy (sprava) / From the exhibition opening (from the right):
Lucia Benická & Teo, riaditeľka galérie / gallery director; Iva Bártová; Lenka
Králová, koordinátorka výstavy / exhibition coordinator; Pavel Konečný & Věra
Berková; Katarína Čierna – kurátorka Slovenskej národnej galérie / curator
of the Slovak National Gallery
© archív GUS - Ivan Fleischer

Z otvorenia výstavy / From the exhibition opening
© archív GUS - Ivan Fleischer

Z prípravy výstavy (sprava) / From the exhibition preparation (from the right):
Lenka Králová – koordinátorka výstavy / coordinator of exhibition;
Anežka Šimková – kurátorka Múzea umenia v Olomouci / curator of Museum
of Art in Olomouc
© archív GUS – Lucia Benická

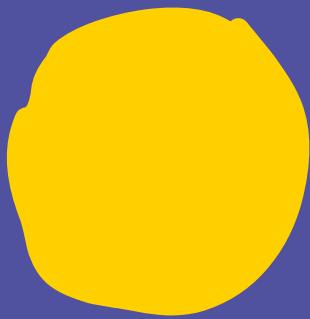
Hlavní aktéři výstavy (sprava) / Main actors of the exhibition (from the right):
Lucia Benická; Pavel Konečný & Věra Berková; Katarína Čierňa
© archív GUS – Ivan Fleischer

Pavel Konečný & Věra Berková so spišským naivným výtvarníkom Tiborom Gurinom / Pavel Konečný & Věra Berková with Spiš naive artist Tibor Gurin
© archív GUS - Lucia Benická

Kolektív Galérie umelcov Spiša v r. 2017 (sprava) / Staff of the Gallery of Spiš Artists in 2017 (from the right): Boris Papcún; Kamila Paceková; Lenka Králová; Mária Šabľová; Jana Kováčová; Lucia Benická, riaditeľka galérie / gallery director; Anna Timková; Ľubica Holečková; Ivana Petreková
© archív GUS

Tento projekt bol podporený z verejných zdrojov poskytnutých Fondom na podporu umenia.
Katalóg reprezentuje výlučne názor autora a fond nezodpovedá za jeho obsah. /
This project has been supported using public funds provided by Slovak Arts Council.
This catalogue reflects the views only of the author, and the Council cannot be held responsible
for the information contained therein.

Editor / Edited by:

Lucia Benická - riaditeľka Galérie umelcov Spiša /
director of Gallery of Spiš Artists

Autorka katalógu / Author of catalogue:

© Lucia Benická

Texty / Texts:

© Pavel Konečný, Katarína Čierna, Anežka Šimková, Iva Bártová, Lucia Benická

Preklady / Translations:

© Dušan Bevilaqua

Produkcia výstavy, korektúry / Exhibition production, text corrections:

Lenka Králová - Galéria umelcov Spiša

Grafický dizajn / Graphic design:

© Ivana Betková

Fotografie a reprodukcie / Photographs and reproductions:

© archív Pavla Konečného a Galérie umelcov Spiša /
archive of Pavel Konečný and Gallery of Spiš Artists

Tlač / Printed by:

Vienala.sk, Košice, 2017

Náklad / Copies: 500

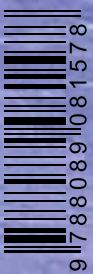
Vydavateľ / Published by:

Galéria umelcov Spiša, 2017, www.gus.sk

ISBN 978-80-89081-57-8

u. fond
na podporu
umenia

9 788089 081578

